

Jak se mluví

za zdmi českých věznic

Lucie Radková

Jak se mluví za zdmi českých věznic

UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS
Facultas Philosophica

Ostrava 2012

Recenzovali:

doc. PhDr. Jiří Nekvapil, CSc.

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Albena Rangelova, CSc.

Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha

© Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2012

© Lucie Radková, 2012

Cover & Layout © Tomáš Rucki, 2012

ISBN 978-80-7464-109-1

OBSAH

PŘEDMLUVA	7
1 POJETÍ TERMÍNU SOCIOLEKT V DOMÁCÍ ODBORNÉ LITERATUŘE	9
1.1 Uvedení do problematiky.....	9
1.2 Sociolekt, typy sociolektů; pojem argot.....	9
1.3 Argot – mluva společenské spodiny?	16
1.4 Argot – tajná mluva?.....	16
1.5 Argot, nebo vězeňský slang?.....	18
2 POJETÍ TERMÍNU SOCIOLEKT VE SLOVANSKÉ ODBORNÉ LITERATUŘE	21
3 TRADICE ZPRACOVÁNÍ ZLOČINECKÉ MLUVY V ČECHÁCH.....	25
4 NĚKOLIK SOCIOLOGICKÝCH POZNÁMEK.....	31
5 CHARAKTERISTIKA PENITENCIÁRNÍHO PROSTŘEDÍ V ČR	35
5.1 Obecná charakteristika penitenciárního prostředí.....	35
5.2 Stručná charakteristika věznic zahrnutých do výzkumu.....	41
5.2.1 Charakteristika Věznice Heřmanice.....	41
5.2.2 Charakteristika Věznice Opava.....	42
5.2.3 Charakteristika Věznice Mírov	42
5.3 Tzv. vězeňský kód a jeho nedílná součást – jazyk.....	43
6 METODOLOGICKÉ POZNÁMKY	47
7 ALFABETICKÝ SLOVNÍK.....	53
7.1 Poznámky k uspořádání slovníku a k stavbě heslového odstavce	53
7.2 Vlastní slovník	57
8 VĚCNÝ SLOVNÍK	113
8.1 Poznámky k uspořádání jazykového materiálu.....	113
8.2 Prezentace jazykového materiálu.....	113
8.2.1 Trestné činy a jejich pachatelé	113
8.2.2 Trestní řízení a orgány v něm činné, trestní sankce	115
8.2.3 Penitenciární prostředí	118
8.2.4 Zaměstnanci věznice.....	120

8.2.5 Odsouzení a jejich život.....	121
9 FUNKCE A SMYSL VĚZEŇSKÉ MLUVY.....	131
ZÁVĚR	135
RESUMÉ	141
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	143
SEZNAM PŘÍLOH.....	151
PŘÍLOHY	153
REJSTŘÍK	165

PŘEDMLUVA

Předkládaná práce je svým zaměřením pomezí povahy a až na drobné úpravy, zpřesnění a doplnění vychází z mé disertační práce, obhájené v lednu 2012 na katedře bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. K napsání pojednání o vyjadřovacích prostředcích užívaných v českém penitenciárním prostředí mě vedla především skutečnost, že současná česká lingvistika ucelenou práci tohoto typu postrádá. Přestože se sociolingvistika, věda zabývající se vzájemnými vztahy jazyka a společnosti, vyvíjí již několik desítek let, o mluvě těch, kteří se dostali do rozporu se zákonem, toho víme stále ještě málo. Příčiny daného stavu jsou pochopitelné. Věznice a podobná zařízení fungují ve zvláštním bezpečnostním režimu a proniknout za jejich zdi není ani v podmínkách demokracie nikterak jednoduché. Tím spíše to platí o uzavřených komunitách zločinců pohybujících se na svobodě.

Zamýšlím-li se nad otázkou, co mohlo ovlivnit lexikum užívané dnešními odsouzenými, měla bych zmínit minimálně tři možné faktory. Nelze nechat bez povšimnutí, že trestná činnost doznala po pádu totalitního režimu určitých změn. Kromě zločinů, kterých se lidé dopouštějí v jakékoli době, existují také zločiny spojené s konkrétními společenskými a politickými podmínkami. Za zdmi věznic se např. objevili odsouzení za hospodářskou trestnou činnost (zejména za daňové úniky, praní špinavých peněz, korupční jednání) a za organizovaný zločin (výrobu, pašování a distribuci drog, organizování prostitutek, obchod s lidmi, organizování nelegální migrace aj.). Z pochopitelných důvodů jistou novelizaci zaznamenal také trestní zákoník (jeho nejnovější verze, která nahradila tu z r. 1961, je platná od 1. 1. 2010), jenž definuje nové druhy trestné činnosti (např. stalking) a zavádí nové formy trestů (např. obecně prospěšné práce, domácí vězení) či ochranných opatření (např. zabezpečovací detence). A v neposlední řadě beze změn nezůstalo ani samotné penitenciární prostředí, ve kterém došlo v rámci jeho humanizace k výrazné implementaci Evropských vězeňských pravidel (1996) do domácí vězeňské praxe.

V práci sleduji dva základní cíle – prvním je nabídnout originální, autentický, aktuální a v rámci možností ucelený lexikální materiál z dané oblasti, druhým pak podrobit revizi dosavadní teorie argotu (popř. vězeňské mluvy), a to zejména v bodě jeho údajné kryptické funkce. Kromě těchto dvou úkolů je mým záměrem seznámit širší odbornou veřejnost (především lingvisty) se zvláštnostmi jazykové komunikace odsouzených, představit okolnosti této komunikace, jakož i samotnou skladbu jejich aktérů. Za neméně důležitou

považují prezentaci výsledků dosavadního bádání o sociolektech, zejména na české půdě, i pokus o zpřehlednění situace v rámci používané terminologie.

Mé pojednání se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části se pokouším vymezit zkoumanou oblast – zabývám se pojetím sociolektů, zejména argotu, v domácí a částečně také cizí odborné literatuře. V této souvislosti poukazují na přetrvávající názorovou (terminologickou, interpretační) rozkolísanost, popř. na specifikum české teorie argotu. Jak jsem již naznačila, zajímá mě hlavně to, zda „argotický“ znamená stále „tajný“, zda podstata argotu netkví naopak v něčem jiném. V praktické části práce prezentuji vlastní jazykový materiál. Využívám k tomu diferenční postup (podrobněji o diferenční analýze textů Nekvapil, 1989, 1994). V příslušných kapitolách představuji metodu sběru materiálu včetně nezbytné charakteristiky zkoumaného prostředí. Samotný materiál podávám zpracovaný do dvou slovníků. Čtenáři tak nabízím alfabertický slovník sestavený v souladu s běžně užívanými lexikografickými zásadami a slovník věcný (přehled slovní zásoby uspořádaný do konkrétních tematických celků).

Na tomto místě chci poděkovat všem, kteří přispěli k vydání této monografie. Za odborné vedení patří mé vřelé díky prof. PhDr. Jaroslavu Hubáčkovi, CSc., mému školiteli. Za cenné kritické připomínky děkuji svým oponentům – oponentkám mé disertační práce, prof. PhDr. Marii Krčmové, CSc., z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně i Albeně Rangelové, CSc., z oddělení současné lexikologie a lexikografie Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky, a oponentovi tohoto spisu, doc. PhDr. Jiřímu Nekvapilovi, CSc., z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Za významnou přátelskou podporu děkuji doc. PhDr. Evě Jandové, Ph.D., vedoucí katedry českého jazyka Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, a své milé kolegyni doc. PhDr. Ireně Bogoczové, CSc. A v neposlední řadě děkuji všem anonymním respondentům i penitenciárním pracovníkům – konkrétně řediteli Věznice Heřmanice plk. PaedDr. Kadlecovi a tamějšímu speciálnímu pedagogovi Mgr. Sokolovi, řediteli Věznice Opava plk. Mgr. Turokovi a tamějšímu zástupci vedoucího výkonu trestu kpt. Mgr. Nečasovi, řediteli Věznice Mírov plk. Mgr. Langovi a tamějšímu sociálnímu pracovníkovi Bc. Čulíkovi (především posledně jmenovanému, M. Čulíkovi, vřele děkuji za četné konzultace a opakované komentované prohlídky věznice), bez jejichž přispění a laskavého pochopení by tato práce nemohla vzniknout.

V Ostravě 19. května 2012

Autorka

1 POJETÍ TERMÍNU SOCIOLEKT V DOMÁCÍ ODBORNÉ LITERATUŘE

1.1 Uvedení do problematiky

Zamýšlíme-li se nad mluvou jedinců, kteří se dostali z nejrůznějších důvodů do střetu se zákonem, musíme se zmínit o skutečnosti, že není jednoduché dané výrazivo, v tomto případě lexikum užívané zločinci, pojmenovat. Jedná se o argot, nebo o slang? Odpověď na tuto otázku není jednoznačná a ani odborná literatura zabývající se sociolekty není v tomto směru jednotná. Nejen z Klimešova *Komentovaného přehledu výzkumu slangu v Československu, v České republice a Slovenské republice v letech 1920–1996* (1997, dále jen *Přehled*), práce, která má pro současnou sociolektologii značný význam, je patrné, že „vymezení základních pojmů, jichž sociální dialektologie užívá, není zcela ustálené a jednotné“ (Hubáček, 1999, s. 101).

1.2 Sociolekt, typy sociolektů; pojem argot

V starší domácí dialektologické literatuře se hovoří vedle nářečí geografických i o nářečích sociálních (Kellner, 1954, Cuřín, 1964). Specifickou mluvu sociálních skupin, v minulosti označovanou také jako *společenská nářečí, speciální nářečí, vrstvosvá nářečí, pracovní nářečí, vrstvosvá mluva, stavovské jazyky, žargon, hantýrka*, ale též *sociální styly* s vnitřním odlišením na *profesionální mluvu, slang* a *argot* (srov. Cuřín, 1978, s. 8–9), zkoumá poměrně mladá lingvistická disciplína, tzv. sociální dialektologie (též sociolektologie, podrobněji Hubáček, 1999, s. 101, 2012, s. 16).

V současném českém lingvistickém prostředí lze vnímat termín sociolekt jako hyperonymum pro slang, profesní mluvu i argot. Pro pořádek uvedme, že tyto sociolekty náleží k nestrukturním útvarům českého národního jazyka, že se jedná o tzv. poloútvary, neboť nemají své prostředky mluvnické (postrádají vlastní gramatiku) a realizují se na bázi některého strukturního útvaru národního jazyka (nejčastěji na bázi běžně mluvené češtiny, pokud ji lze nazvat útvarem, zřídka nářečí); (Chloupek 1986). To, co mají všechny tři sociolekty společné, je skutečnost, že si vytvářejí svou vlastní slovní zásobu a že se realizují především v podobě mluvené. V psané podobě je můžeme najít v umělecké literatuře (podrobněji Krčmová, 1987, s. 106–117).

Položíme-li si otázku, kde leží hranice mezi pojednávanými poloútvary a zda je ji možno přesně stanovit, dospějeme k závěru, že hranice je nezřetelná. Z odborné literatury je známo, že už F. Oberpfaller (1934, s. 312) konstatoval, že hranice mezi argotem a slangem je značně kolísavá. F. Cuřín zase napsal, že „S hranicí mezi argotem a slangem je to dnes v české jazykovědě tak, jako s hranicemi nářečí v Čechách. Totiž žádné jádro, jen samý přechodný pás.“ (1978, s. 9). Obdobně problematické je to v relaci slang – profesní mluva, a to především z toho důvodu, že existují určité druhy lidské činnosti, které jsou pro některé lidi profesí, pro jiné zálibou (zmiňme např. rekreační vs. vrcholový sport, zálibu v informačních technologiích vs. profesi informačního technika).

Z Klimešova *Přehledu* (1997) lze vyčíst, že se v domácí literatuře můžeme setkat s dvojitým pojetím termínu slang. „V širším pojetí se slangem rozumí mluva lidí, kteří vykonávají stejné zaměstnání nebo kteří patří do stejné zájmové skupiny“ (1997, s. 6). Takto chápe slang např. Jaroslav Hubáček (*O českých slanzích*, 1981, *Malý slovník českých slangů*, 1988, *Výběrový slovník českých slangů*, 2003, heslo Slang v *Encyklopedickém slovníku češtiny*, 2002, *Kapitoly o sociolektu a sociolektologii*, 2012). Užší chápání slangu se váže jen na mluvu lidí vykonávající určité zaměstnání. Takto význam termínu slang zužují např. Bohuslav Havránek a Alois Jedlička (1951). Ze zmíněného *Přehledu* vyplývá, že výklad významu slangu není vnímán českými lingvisty jednotně – samotný *Přehled* zaznamenává 11 definic slangu, další definice se objevují rovněž v dílčích studiích (srov. Hubáček, 1999, s. 102, 2012, s. 17). Nejčastěji bývá přijímána Hubáčkova definice slangu z *Encyklopedického slovníku češtiny*, kde je slang charakterizován jako „Svébytná součást národního jazyka, jež má podobu nepsisovné nebo hovorové vrstvy speciálních pojmenování (jednoslovných i frazémů), realizované v běžném, nejčastěji polooficiálním a neoficiálním jazykovém styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím nebo stejnou sférou zájmů a sloužící jednak specifickým potřebám jazykové komunikace, jednak jako prostředek vyjádření příslušnosti k prostředí či k zájmové sféře. Může jít o úzus příslušníků určitého zaměstnání (profesionální slang) nebo určité, společensky kladně nebo neutrálně hodnocené skupiny lidí spojených určitým zájmem (skupinový slang).“ (2002, s. 405).

S vymezením argotu je to v českém lingvistickém prostředí komplikovanější (podrobněji viz kapitoly 1.3 a 1.4). Nejnovější definici podává opět Hubáček v *Encyklopedickém slovníku češtiny*. Argot je zde definován (stejně jako hantýrka a žargon) jako „typ sociolektu, který je v české tradici chápán jako specifická lexikální vrstva příznačná pro neoficiální ústní komunikaci sociálních skupin v oblasti činnosti společensky nežádoucí, až škodlivé“

(2002, s. 406). V souvislosti s touto definicí (zatím neřešíme případnou kryptickou funkci argotu) se významově překrývají pojmy argot, hantýrka a žargon.

Problematice sociolektů bývá již tradičně věnována odborná pozornost na tzv. plzeňských konferencích o slangu a argotu. Tyto konference, první a zatím jediné svého druhu v republice, konané od roku 1977 (poslední, v pořadí osmá, se uskutečnila v únoru 2008, devátá konference se právě připravuje, předchozí proběhly v letech 1977, 1980, 1984, 1988, 1995, 1998, 2003), významně přispívají jak k lepšímu poznání podstaty slangu a argotu, tak k vyjasnění některých terminologických otázek. Nezanedbatelný je jejich význam pro shromažďování a prezentaci jazykového materiálu. Nutno však poznamenat, že odbornému zájmu lingvistů se zde od začátku těší především slangy. Na tuto skutečnost upozornil již v minulosti L. Klimeš, iniciátor pojednávaných konferencí, který malý zájem bohemistů o argot označil jako určitou „slabinu“ těchto konferencí. Možné příčiny stávajícího stavu Klimeš vidí zejména v „obtížnosti zkoumání argotu v terénu a někdy i špatné přístupnosti písemného materiálu, zejména protokolů vyšetřovatelů“ a „v příliš velké přestávce ve výzkumu od klasické práce Oberpfcercovy“ (1982, s. 169). Citovaný autor dále zmiňuje „etymologickou nejasnost a neschůdnost argotu a do jisté míry také společenskou (nikoli jazykovědnou) podřadnost, inferioritu zkoumání“. A. Jaklová přidává ještě další možné příčiny dodnes přetrvávajícího poměrně malého zájmu lingvistů o problematiku argotu. Z hlediska lingvistického vidí „potřebu nového vymezení, definování argotu včetně jeho funkce v podmínkách současné komunikace; z hlediska sociologického potřebu nového popisu vazeb argotu na jednotlivé sociální, příp. profesní či jiné skupiny v současné společnosti“ (1998, s. 117, 1999, s. 296). S Klimešovými poznámkami i důvody uvedenými Jaklovou se plně ztotožňujeme (podrobněji viz kapitoly 1.5, 5 a 6).

Vzhledem ke skutečnosti, že kromě referátů přednesených na plzeňských konferencích je statí orientovaných na argot minimum, nastíníme v následujících odstavcích, jak se s tímto typem sociolektu „vypořádali“ účastníci jednotlivých konferencí.

Ve sborníku z první konference, konané v roce 1977 (sborník vyšel v roce 1978), si můžeme přečíst příspěvek F. Cuřína (s. 8–9) s názvem Několik poznámek o argotu a slangu, ve kterém se autor zamýšlí nad skutečností, zda se jedná o dva samostatné útvary, nebo o útvar jeden, a vyjadřuje pochybnosti, zda lze argot konce 70. let 20. stol. stále definovat ve shodě s domácí bohemistickou tradicí. Dále se v tomto sborníku věnují problematice argotu vandrovních řemeslníků slovenští lingvisté – A. Habovštiak (s. 50–55) a P. Ondrus (s. 56–58).

Na druhé konferenci, konané 1980 (sborník je z roku 1982), se přímo argotem jako takovým nezabýval žádný referát, okrajově pak dva příspěvky. B. Hochel definoval argot jako „tajný jazyk – jako jazyk, pomocí něhož podaná informace není (nebo nemá být) srozumitelná nezásvěceným“ (s. 17) a zdůraznil, že argot je argotem jen do té doby, dokud je tajný. Z jeho pojetí argotu je patrné, že jej nespojuje se sociálně vyděděnými skupinami, ale upozorňuje na jeho kryptickou funkci. Podle něj lze za argot považovat jakýkoli cizí jazyk, který je v jistém prostředí nesrozumitelný a pomocí něhož je utajována jistá informace (např. použití cizího jazyka pro potřeby utajení jisté informace před dítětem nebo užití mateřského jazyka cizí kriminální skupiny v českém prostředí, viz pojednání o ruskojazyčných odsouzených v českých věznicích, pozn. autorky). Druhým příspěvkem k problematice argotu byly Etymologické poznámky k termínu slang, žargón a argot F. Kopečného (s. 28–30).

Třetí konference se uskutečnila v roce 1984 (příslušný sborník vyšel v roce 1987). Příspěvky, které zde zazněly, jednoznačně naznačují, že mnozí lingvisté považují tradiční vymezení argotu za sporné. Např. J. V. Bečka (s. 5–6) se ztotožnil s názorem J. Kořána, který zpochybnil tvrzení, že by argot byla řeč záměrně upravena tak, aby nebyla srozumitelná nezásvěceným, a zdůraznil i skutečnost, že představitelé spravedlnosti vždy usilovali o to, aby zločincům rozuměli – v argotu „nejde o utajování, nýbrž spíš o přehodnocování podle postoje lidí, kteří stojí na okraji společnosti, tedy o důvod sociální“ (s. 6). Výraznou pochybnost nad tradičním vymezením argotu vyjádřila také M. Krčmová, která se na této konferenci zabývala argotem jako prostředkem umělecké stylizace (s. 106–117). Tato lingvistka sice vnímá ve svém příspěvku argot v tradičním smyslu jako záměrně utajovanou mluvu sociálních skupin spodiny společnosti, ale otevřeně připouští, že toto tradiční vymezení považuje za problematické, protože zlodějství a jiné asociální činnosti byly v době vytváření argotů vnímány jako jistý druh profese, i když za profesi slušnými občany opovrhovanou a odmítanou (s. 116). M. Krčmová spatřuje v tomto výrazivu spíše jistý typ profesního slangu. Na skutečnost, že se jedná o slova většinou pro nezásvěcené nesrozumitelná, reaguje na téže stránce argumentem, že i některé druhy slangu jsou pro lidi, kteří nejsou členy jisté skupiny, do jisté míry nesrozumitelné také (např. myslivecký slang). Rovněž utajovací funkci argotu tato bohemistka zpochybňuje s tím, že se jednalo o lexikum užívané jistou uzavřenou skupinou obyvatelstva, které se o své práci bavilo mezi sebou, stejně jako se mezi sebou baví lidé určité profese. Dalším příspěvkem, který pojednával o argotu, byl referát S. Utěšeného (s. 94–105) s názvem Poslední fáze argotu slavičinských zvěroklestičů, tzv. šviháčtiny.

Na čtvrté konferenci, konané v roce 1988 (sborník je z roku 1989 a je dvoudílný), byla problematika argotu věnována poměrně značná pozornost – argotu se přímo nebo okrajově dotýkalo osm referátů (z celkového počtu 36 příspěvků). Poprvé zde zazněly příspěvky pojednávající o mluvě drogově závislých. F. Uher v rámci této problematiky představil nové, modifikované pojetí argotu (s. 393–406). Podle něj je argot „výrazivo, které je používáno jistou vrstvou společnosti při jednání vymykajícím se obvyklým společenským (někdy i právním) normám“, které se vyznačuje „záměrnou, nebo nezáměrnou, trvalou, nebo dočasnou utajeností a komunikativní ohraničeností převážně na sféru aktivních uživatelů“, které „slouží k vyjádření sounáležitosti příslušníků vrstvy“ a které obsahuje „rys tabuovosti a volně také funkční znaky, které platí pro slang i argot společně, např. metaforičnost výrazů, jejich adaptaci k vyjadřovacím schopnostem uživatelů (např. náhrady za obtížná cizí slova) atd.“ (s. 394). Jiný autor, K. Kamiš (s. 407–421), vyjádřil pochybnost nad užitím tradičně definovaného pojmu argot pro mluvu abuzorů (toxikomanů) a zdůraznil především, že se nejedná o tajnou mluvu, protože „abuzoři úmyslně nezdůrazňují nesrozumitelnost pro nezavěcencce, neboť je to pro ně bezpředmětné (intoxikovaný jedinec není schopen většinou kontrolovat svoji mluvu, a tedy vědomě zatajovat to, co by i případně zatajit chtěl; odlišná situace existuje v nápravných zařízeních)“ (s. 417), a sám nabídl termín argotický sociolekt, který však dále blíže nedefinoval; na sedmé konferenci užil též autor pojem toxikolekt (2005, s. 63). Dále na této čtvrté konferenci pojednal J. V. Bečka (s. 351–354) o slangu, argotu a expresivnosti v běžně mluvené řeči, S. Utěšený (s. 355–370) přednesl poznámky k vývoji podloží brněnské lidové mluvy, J. Bartůňková (s. 305–321) referovala o argotu v umělecké literatuře, J. Kolařík (s. 371–382) o argotických prvcích v mluvě mládeže, B. Hochel (s. 383–392) o nadávkách a tabuizovaných slovech ve slovenštině a O. Malíš (s. 423–428) o cikánských slovech v současné češtině.

Na páté konferenci, konané v roce 1995 (sborník je z roku 1995), bylo otázkám argotu věnováno šest referátů (z celkového počtu 25). Z přednesených příspěvků vyplývá, že účastníci konference se definování argotu spíše vyhýbali. Pouze J. Suk (s. 23–28), který se zabýval skupinovou mluvou, navrhl „omezit vědecké užívání termínu argot pouze na případy vědomého utajování a pro ostatní případy skupinové mluvy ponechat termín slang“ (s. 24). Na této konferenci poprvé zazněl příspěvek z penitenciárního prostředí – M. David (s. 154–159) zde navrhl zastřešující pojmenování vězeňská mluva pro argot, vězeňský slang, kriminální slang. Již citovaná M. Krčmová (s. 48–53) pojednala o hantýrce jako o jazykovém reprezentantu města, J. van Leeuwen-Turnovcová (s. 134–141) o binárních modelech

v argotu a slangu; bulharskému argotu se věnovaly A. Rangelova (s. 36–42) a C. Karastojčeva (s. 142–148).

Na šesté konferenci, konané v roce 1998 (sborník vyšel ve stejném roce), byl argot tématem sedmi referátů (z celkového počtu 26 příspěvků). A. Jaklová (s. 114–121) pojednala o vývoji argotu od začátku 20. století po současnost. Tento příspěvek poukázal na nezbytnou potřebu „nového vymezení a definování argotu včetně jeho funkce v podmínkách současné komunikace“ (s. 117). Z úvah nad jeho novým terminologickým vymezením vzešly dvě alternativy, které byly také předmětem článku Budeme argot nově definovat?, publikovaného v časopise *Slovo a slovesnost* (1999, s. 293–300), a posléze také zahrnutý pod heslo Slang, resp. Argot do *Encyklopedického slovníku češtiny* (2002, s. 406). Podle Jaklové je buď možno „termínem argot označovat pouze argoty historické, jejichž popis odpovídá definici argotu ze začátku století, pro ostatní mluvy užívat označení slang, ten pak přesněji vymezit a snad i diferencovat (studentský slang × vězeňský slang)“, nebo jej lze „ponechat i pro označení některých mluv současných, nově však definovat sociální skupiny, jež jsou nositeli/uživateli argotu“ (1999, s. 299). Odborné pozornosti na konferenci se dostalo opět vězeňské mluvě – M. David (s. 145–150) referoval o mluvě politických vězňů padesátých let; stranou zájmu nezůstalo ani lexikum narkomanů – viz příspěvky A. Rangelové (s. 122–125) a B. Frankowské-Kozak (s. 140–144); K. Kamiš (s. 126–131) se zabýval romskými argotismy v mluvě české majority a J. Ignatowicz-Skrowrońska (s. 132–139) argotem v literatuře.

Sedmá konference se konala v roce 2003 (sborník vyšel v r. 2005) a bylo na ní předneseno sedm referátů zabývajících se přímo nebo okrajově argotem (z celkového počtu 24 příspěvků). P. Odaloš (s. 6–11) zdůraznil potřebu vnímat argot jako fenomén existující v prostoru a čase (s. 10). A. Podhorná (s. 12–16) vypracovala terminologické srovnání slangu a argotu v pojetí české a francouzské lingvistiky, poukázala přitom na shodu výše představených alternativ nového vymezení argotu A. Jaklové s návrhem francouzské odbornice na argot, D. François-Geiger (s. 13). Prostor na konferenci opět dostala mluva narkomanů (abuzorů) – K. Kamiš (s. 63–67) navázal na svůj příspěvek ze IV. plzeňské konference (1989) a mluvu narkomanů vnímá jako specifické výrazivo na pomezí slangismů a argotismů a užívá pro ni souhrnné pojmenování sociolekt abuzorů, toxikolekt abuzorů. O této problematice pojednala rovněž A. Gálisová (s. 68–71), která zdůraznila konspirační a ochranný charakter mluvy abuzorů. Argotismům a vulgarismům v české próze konce minulého století se ve spíše literárněvědně zaměřeném příspěvku věnoval P. Hrtánek (s. 102–105).

Zatím poslední, v pořadí osmá konference, se uskutečnila v roce 2008 (sborník má stejné vročení) a argot byl předmětem zájmu čtyř referujících (z celkového počtu 19 příspěvků). P. Odaloš (s. 18–24) se zamýšlel nad vznikem argotu v diachronně-synchronních souvislostech, zdůraznil přitom aktuální potřebu zkoumat dorozumívání sociálních skupin (zvláště těch, které pracují s financemi – především finančníků, politiků, lobbistů), které případně usilují o utajení řečeného, a v návaznosti na to pak navrhl argot znovu definovat (s. 23–24). M. Vondráček (s. 25–29) na pozadí kauz „Kapřiči připluli“ nebo „Pět na stole v českých“ doložil, že asociální užití komunikačních prostředků s utajovací funkcí není vázáno na společenskou spodinu, ke které kriminální živly v minulosti patřily, neboť hlavními aktéry těchto nedávných korupčních událostí byli lidé bohatí a vlivní – čeští představitelé vrcholového sportu, miliardáři a politici. Synchronně argot Vondráček nevnímá jako sociální dialekt (hlavním kritériem pro posouzení pro něj nejsou sociální klasifikátory, současné uživatele argotu nedefinuje jako sociálně kompaktní skupinu), ale „výhradně jako funkční subsystém jazyka: jako soubor jazykových prostředků, jehož základní funkcí je skrýt před nežádoucím adresátem smysl sdělení“ (s. 28). J. Svobodová (s. 99–105) referovala o ruském kriminálním slangu, vycházejíc přitom z vlastní zkušenosti soudní tlumočnice. Poukázala na skutečnost, o které bude pojednáno níže, a to tu, že ruská mafie v současnosti působí na různých místech České republiky, dopouští se závažné trestné činnosti a pro kriminalisty je důležité porozumět jejímu specifickému, rychle se měnícímu jazyku zvanému *feňa*. Penitenciárnímu vyjadřování se na této konferenci věnovala sama autorka této práce (s. 55–58). Záměrně jsme tehdy neusilovali o vyřešení teoretické otázky související s termíny vězeňský slang či argot – užívali jsme zastřešující pojmenování vězeňská mluva; předmětem našeho zájmu byla určitá sonda do současného sociálního složení „klientů“ českých věznic a do způsobu jejich vyjadřování v psychosociálních souvislostech.

Jak vyplývá z přednesených referátů, lingvisté již od samého začátku konání plzeňských konferencí, tedy již více než třicet let, považují tradiční vymezení argotu za sporné. Účastníci jednání se většinou shodují ve dvou momentech: zaprvé mezi dnešní uživatele argotu neřadí jen spodinu (příslušnost k sociální vrstvě nepovažují za rozhodující), zadruhé mnozí zpochybňují kryptickou funkci tohoto druhu sociolektu. Vzhledem ke skutečnosti, že z výše uvedeného jednoznačně vyvstává potřeba nového vymezení a definování tohoto pojmu, pokusíme se v následujících podkapitolách zamyslet nad základními rysy tradičního vymezení argotu a naznačit možnou revizi interpretace.

1.3 Argot – mluva společenské spodiny?

Zakladatel moderního českého bádání o slangu a argotu, František Oberpfalcer, charakterizoval argot ve 30. letech 20. století jako tajný jazyk určité sociální skupiny, čímž ho přesně oddělil od slangu. „Lidé bez stálého povolání, tuláci, žebráci, falešní hráči, zloději apod. vytvářejí si zvláštní mluvu také ze snahy, aby se jí dorozumívali jen mezi sebou. Je to nástroj jejich boje s ostatní společností.“ (1934, s. 311); „Argotem mluví individua zločinná a vůbec lidé žijící na okraji lidské společnosti,“ napsal doslova (1934, s. 312). Slang a argot tedy vzájemně odlišil na základě rozdílů sociálních.

V době, kdy se Oberpfalcer problematikou slangu a argotu zabýval, existovaly ve společnosti značné sociální rozdíly. Je známo, že mnozí lidé pohybující se z nejrůznějších důvodů na tehdejší periferii společnosti se často dostávali do konfliktu se zákonem, někteří dokonce zločinnosti vnímali jako svou profesi.¹ Na tomto místě neusilujeme o podrobný popis historických a společenských událostí, ke kterým došlo v průběhu 20. století, chceme pouze upozornit na dva okamžiky, které patrně ovlivnily skladbu českých kriminálních „živlů“. Tím prvním významným milníkem je nástup komunismu. Pro tuto etapu je příznačné, že se jednak začaly smazávat třídní rozdíly tolik citelné v minulosti, jednak se na české kriminální scéně objevili zcela noví „klienti“ vězeňských zařízení, tzv. nepřátelé státu. Druhou, neméně podstatnou událostí, je rok 1989, kdy se začínáme setkávat s novým fenoménem (známým i jinde ve světě, např. v USA již zhruba sedmdesát let) – za hranicemi zákona se pohybují také lidé s vyšším společenským postavením, lidé disponující finanční a politickou mocí. Která skupina obyvatelstva dnes tedy porušuje zákon? Z aktuální ročenky Vězeňské služby ČR² vyčteme, že v současnosti rozhodně nelze tvrdit, že společensky nežádoucí činnost vykonávají pouze jedinci pohybující se na nejnižším společenském žebříčku (podrobněji viz 4. kapitola Několik sociologických poznámek).

1.4 Argot – tajná mluva?

V této podkapitole se vracíme k otázce, jak je to s kryptickou funkcí mluvy lidí dopouštějících se přestupků proti pravidlům, která uznává většinová společnost. Na utajovací funkci zločinecké mluvy poukázal v minulosti už např. Bredler, který v předmluvě ke svému *Slovníku české hantýrky (tajné*

¹ O posuzování charakteru zločinnosti a její závažnosti, které mělo a má v čase proměnlivou povahu, podrobněji viz 4. kapitola Několik sociologických poznámek.

² Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

řeči zlodějské), knize, která vyšla v roce 1914, podal psychologické vysvětlení podstaty hantýrky: „Je přirozeno, že i nejzpuštější zloději a šejdíři vůbec ostýchají se pojmenovati své zločinné záměry a špatné činy tak, jak je nazývají lidé počestní. Šejdířům jde při dorozumění o to, aby způsob, jakým byl nebo má býti zločin spáchán, místo, čas, všechny nástroje a potřeby i všechny vedlejší okolnosti, jež při tom spolupůsobí, nebyly v řeči nazvány přímo, pravými jmény, nýbrž toliko jemně, ale výstižně naznačeny.“ (s. 6–7); „Šejdíři neradi svou řečí mluví, poněvadž se obávají, aby tito jejich domnělí nepřátelé hantýrku si také neosvojili a proti jejich zločinnému počínání ji nepoužívali“ (s. 10–11).

Je logické, že společensky vyděděné skupiny si dobře uvědomovaly, že pomocí specifického lexika mohou komunikovat před ostatní společností, aniž by jim bylo rozuměno. Souhlasíme však s názorem slovenského lingvisty P. Odaloše (2008, s. 23), že argot jako absolutně tajná řeč je mýtus. Z literatury je známo, že policejní orgány i soudní úředníci se odedávna snažili rozšířovat mluvu zločinců, a zabránit tak jejich dalšímu asociálnímu jednání. Zmiňme např. snahu soudů v Českých Budějovicích a v Mladé Boleslavi sestavit v první polovině 19. století slovník zločinecké mluvy, který by posloužil potřebám i ostatních soudů v Čechách (podrobněji Oberpfalcer, 1934–1935, s. 177). Tento příklad předchází Odalošovo tvrzení jenom podporuje, i když je pravda, že dorozumívat se argotem bylo pro členy skupiny v mnohých ohledech relativně bezpečné.

Tolik k tzv. historickému pojetí argotu. Jak se však jeví kryptická funkce argotu dnes? Je známo, že utajování obsahu řečeného před nezasvěcenými jako hlavní rys a záměr argotu odmítal již jak J. Suk, který čerpal poznatky do své monografie (1993) z autopsie, tedy z vlastního nedobrovolného pobytu ve vězeňském zařízení, tak také někteří z prvních účastníků plzeňských konferencí. Ani definice argotu v *Encyklopedickém slovníku češtiny* (2002, s. 406) primárně nezahrnuje princip utajení řečeného a neodpovídá tak dříve běžnému vymezení argotu jako tajné mluvy vzniklé na základě dohody zasvěcených. Vysvětlením je fakt, že právě záměr utajit jistou skutečnost před nezasvěcenými býval v minulosti na rozdíl od slangu připisován právě argotu, v současné době je však tato představa zpochybňována (podrobněji Hubáček, 1999, s. 104, 2012, s. 19).

Uvědomujeme si, že nalézt jednoznačnou odpověď na otázku, zda a případně do jaké míry plní mluva lidí, kteří se pohybují za hranicemi zákona, kryptickou funkci, není jednoduché. Důvodů, proč by se zločinci, ať už ti pobývající na svobodě, nebo ti ve výkonu trestu, mohli snažit utajit obsah řečeného, se nabízí celá řada; za všechny důvody uveďme např. snahu ovlivňovat průběh své trestné činnosti. Ve shodě s Hálou a Soudkovou (2002) se

však nedomníváme, že se v případě současné vězeňské mluvy, jež je pro nezaskvěného často obtížně srozumitelná, jedná primárně o úmysl utajení významu řečeného, tedy rozhodně ne v případě lexika označujícího běžné vězeňské realie. U skutečností, které by mohly odsouzeným nějakým způsobem ulehčit, příp. zpestřit život ve výkonu trestu (obstarání si nepovolených věcí, např. léčiv), nebo u skutečností, kterými by odsouzení mohli ovlivňovat své započaté nelegální aktivity, snahu o utajení připouštíme (podrobněji viz 9. kapitola Funkce a smysl vězeňské mluvy).

1.5 Argot, nebo vězeňský slang?

Položíme-li si otázku, zda je v penitenciárním prostředí užíván vězeňský slang, či vězeňský argot, dospějeme po prostudování příslušné literatury k závěru, že v případě výrazů užívaných lidmi, kteří se dostali do rozporu se zákonem, se v českém lingvistickém prostředí běžně užívá jak termín argot, tak termín slang, někdy dokonce oba termíny střídavě. Jak vyplývá z bohemistických prací posledních let, některé studie naznačují zjevný posun od argotu ke slangům, např. vězeňský argot je nazýván vězeňským slangem (Hubáček, 1988, 2003, 2012, Suk, 1993, Leeuwen-Turnovcová, 1993, 2003, Jaklová, 1999, Odaloš, 2009).

Osobně vnímáme toto specifické lexikum spíše jako argot, a to rovněž z toho důvodu, že nám alespoň částečně připomíná Oberpfalcerovo tradiční vymezení pojmu (sociální hledisko). Je sice pravda, že dnes nelze považovat všechny jeho uživatele, např. odsouzené, za společenskou spodinu či lidi z okraje společnosti, protože pachatelé trestných činů bývají i lidé bohatí a mocní, ale jistě lze souhlasit se skutečností, že obě sociální skupiny, tzn. dřívější i dnešní uživatelé argotu, využívaly nebo využívají tuto mluvu „v oblasti činnosti společensky nežádoucí, až škodlivé“. Tímto rozhodnutím jsme se tedy přiklonili k výše zmíněnému druhému návrhu (viz Jaklová, 1999, s. 299), tzn. „ponechat termín argot jako označení i některých mluv současných, zároveň však nově vymezit sociální skupiny, jež jsou jeho nositeli a uživateli (např. argot narkomanů, vězeňský argot)“. Pokud je nám známo, pevné vazby argotu na jednotlivé sociální, příp. profesní či jiné skupiny v současné společnosti zatím nejsou v českém lingvistickém prostředí jednoznačně stanoveny, domníváme se tudíž, že by se tedy mohlo jednat o skupiny, které nedodržují všeobecně uznávaná pravidla respektovaná většinou společnosti, tzn. o abuzory všeho druhu, pachatele trestných činů, odsouzené apod. O kryptické funkci současného argotu se v odborných kruzích vedou spory, není akcentována ani v Hubáčkově definici argotu obsažené

v *Encyklopedickém slovníku češtiny* (2002, s. 406), ani my ji nepovažujeme za podstatný signifikantní znak dnešního argotu.

Odpověděli jsme na otázku, zda je vhodnější v souvislosti s výrazivem užívaným vězni hovořit o argotu, nebo o slangu, ale zbývá zmínit ještě jednu věc, a to ono naznačené zastřešující pojmenování – vězeňská mluva / mluva odsouzených. Za hlavní výhodu tohoto pojmu považujeme ve shodě s Davidem (1995) především absenci polemických diskusí, zda je obviněnými a odsouzenými užíván vězeňský slang, či vězeňský argot. Ostatně i na poslední plzeňské konferenci o slangu a argotu (2008) bylo v rámci diskuse pojednáno o dynamice posunu názvů některých typů sociolektů k zastřešujícímu pojmenování „mluva“, jako např. mluva vinařů, mluva abuzorů nebo mluva odsouzených.

2 POJETÍ TERMÍNU SOCIOLEKT VE SLOVANSKÉ ODBORNÉ LITERATUŘE

Zatímco jsme se v předchozí kapitole pokusili naznačit, jak je to s pojetím sociolektů v domácí odborné literatuře, nyní se na danou problematiku podíváme prizmatem literatury zahraniční, a to slovanské. Předmětem našeho zájmu je samozřejmě i tentokrát výrazivo užívané jedinci, kteří se dostávají do střetu se zákonem. Následující stručný přehled obsahuje poznámky k odborné literatuře slovenské, polské a ruské. Tuto volbu zdůvodňujeme tím, že slovenská sociolektologie se od české vzdaluje jen nepatrně, polská se odlišuje výrazněji (hlavně terminologicky) a u Rusů má výzkum zločineckého jazyka mimořádně bohatou tradici, běžní občané s ní přicházejí a přicházejí do styku častěji než jinde a obecný zájem Rusů o tento typ příznakového lexika je v rámci slovanských zemí největší.

Jak již bylo zmíněno, pojetí argotu ve slovenské literatuře je velmi podobné pojetí českému. I když výzkum tohoto specifického lexika má na Slovensku kratší tradici než v Čechách, z příslušné literatury je patrné, že argot je slovenskými lingvisty rozpracován hlouběji, a to především vzhledem ke své sociálněpsychologické dimenzi (srov. Odaloš, 1997, s. 11, Jaklová, 1998, s. 118). Do výzkumu slovenského argotu přispěl svými pracemi zejména Pavol Odaloš, který se na přelomu 20. a 21. století systematicky zabýval komunikací v penitenciárním prostředí (1993, 1997, 2008, 2009). Odaloš v podstatě vychází ze stratifikace tajného jazyka Stanislava Košecského (1984, s. 58–59), se kterou se ztotožnil i Jozef Mistrík (1997, s. 106), a argot dělí na: 1. argot dětí, 2. argot vandrujících řemeslníků a podomních obchodníků a 3. argot asociálů (1997, s. 9). Rozlišuje přitom argot v širším a užším smyslu (1997, s. 15–18). Podle něj argot v širším smyslu používají skupiny, které nejsou v rozporu se společností: zmínění potulní řemeslníci tvořící zvláštní komunitu,³ děti, které usilují utajit jistou informaci před dospělými či ostatními dětmi, které nepatří do jejich skupiny. V tomto (dětském) argotu se, jak známo, netvoří nové lexikální jednotky, ale modifikují se stávající podle určitého slabičného kódu. Nedomníváme se, ve shodě s Odalošem (1997, s. 9), že by prvotním impulsem pro vznik takovéto mluvy byly konspirační úmysly mluvčích. Ty bychom mohli hledat snad

³ Jedná se o zaniklý typ argotu, který užívali slovenští řemeslníci (např. dráteníci, pláteníci) a podomní obchodníci. Tomuto argotu byla na Slovensku věnována značná odborná pozornost, referovalo se o něm několikrát na plzeňských konferencích, viz výše kapitola 1.2.

u vandrujících řemeslníků. U dětí se jedná spíše o přirozenou jazykovou hru, která následně vyústila v utajení obsahu sdělení. Argot v užším smyslu vnímá Odaloš jako argot asociálů, tedy těch, kteří konají protispolečenskou, často nezákonnou činnost. Odaloš (1997, s. 16) přesně vymezil skupiny lidí, které argot užívají: a) zloději, překupníci, pašeráci, b) narkomani, c) ostatní skupiny asociálů, d) odsouzení pobývající v nápravném zařízení.

V polském lingvistickém prostředí nepatří pojmy argot a slang mezi běžně užívané termíny. Nejčastěji se zde v souvislosti se sociolekty hovoří o žargonu (*žargon*) nebo o speciálním jazyce / jazyce prostředí (*język specjalny / język środowiskowy*). Mluva zločinců zde má charakter tajného jazyka a je tradičně označována jako zlodějský žargon. O novější klasifikaci polských sociolektů, a to o klasifikaci vymykající se polské tradiční typologii a naopak přibližující se českému (zahraničnímu, mezinárodnímu) lingvistickému pojetí, se pokusil Stanisław Grabias (2001, s. 250), který sociolekty dělí na: 1. sociolekty s primární profesně-komunikativní funkcí – zde hovoří o jazycích profesních (např. námořnický, vojenský) a žargonech (např. zlodějský, vězeňský); 2. sociolekty s primární expresivní funkcí – na tomto místě zmiňuje slang (např. studentský) a varianty jazyka „krypticko-zábavné“ povahy (např. tajný jazyk dětí).

V ruské odborné literatuře je argot/argo vnímán podobně jako v českém prostředí slang. Zločinecká mluva má v ruském prostředí dlouhou tradici – jejími původními uživateli byli potulní trhovci, kterým se říkalo *korobejniki/ofeňi/blatnyje/blatari*.⁴ Ve spojitosti s mluvou lidí, kteří se dostali do rozporu se zákonem, se tedy v příslušné odborné literatuře můžeme setkat např. s termíny *feňa, jazyk ofenij, blatnoj jazyk* nebo *blatná hudba (blatnaja muzyka)*.⁵ Výzkum zločinecké mluvy se stal předmětem seriózního bádání již v carském Rusku. Ve stejné době, kdy u nás František Oberpfalcer vydal souhrnné pojednání o slangu a argotu (1934), vyšla i v Rusku řada odborných prací na toto téma. Pak začal být, stejně jako u nás, výzkum feňi „nežádoucí“ a materiály, které obsahovaly zmínky o zločinecké mluvě, sloužily výhradně pro interní potřeby státu.⁶ Z tohoto důvodu vycházely články a studie zabývající se vyjadřováním zločinců pouze v zahraničí. Oficiálně se soupisy feňi začaly objevovat na ruských knižních pultech teprve počátkem 90. let 20. století a s rozvojem internetu pronikají mezi širokou veřejnost čím dál více. Co se týká snahy současné feňi o utajení smyslu řečeného

⁴ Zdroj: www.aferizm.ru/blat_jar.htm.

⁵ V případě transliterace ruské abozky jsme se rozhodli pro starší (tradiční) pravidla, která jsou pro slovanského příjemce srozumitelnější než ČSN ISO 9 (obě normy jsou platné a použitá pravidla jsou dostupná na adrese <http://www.lib.cas.cz/space.40/CYRILLIC/RU-EN-T3.HTM>).

⁶ Zdroj: www.aferizm.ru/blat_jar.htm.

před nezasvěcenými, ta se stala díky značné medializaci zločinecké mluvy, především v knihách a filmech čerpajících své náměty z kriminálního prostředí, ale také díky zmíněným slovníkům umístěným na internetu, téměř bezvýznamnou. Jako mnohem důležitější se v dnešní době dle všeho jeví funkce demonstrační/identifikační mající za úkol zdůraznit příslušnost mluvčího ke zločineckým skupinám.

3 TRADICE ZPRACOVÁNÍ ZLOČINECKÉ MLUVY V ČECHÁCH

Tato část práce je chronologickým přehledem domácí odborné literatury zabývající se vyjadřováním těch, kteří se ocitli na druhé straně zákona. Beletrie jako možný zdroj daného výraziva zůstává stranou našeho zájmu. Pojednávané problematice byla již v minulosti věnována nemalá pozornost, i když nutno přiznat, že se nejednalo vždy o pozornost primárně lingvistického charakteru. Jak jsme uvedli výše, společnost si brzy uvědomila, že je zapotřebí monitorovat jazyk okrajových sociálních vrstev obyvatelstva, které často páchaly trestnou činností.

První doklady zločinecké mluvy nacházíme v tzv. *smolných knihách* ze 16. století, které zachycují přes dvacet „lotrů přísloví“ a přináší cenné informace o jazyce tehdejší doby. V *černých* neboli *smolných knihách* jsou zaznamenány výpovědi těch, kteří se dopustili nějakého prohřešku, byli postaveni před městský soud a ze svých hříchů se často zpovídali na mučidlech. Jak uvádí ve svých statích F. Oberpfalcer (1934, 1934–1935, 1935), materiál dochovaných *smolných knih* lze rozdělit do dvou skupin: 1. vyznání, která obsahují výpovědi provinilců, popis mučení, vynesení konečného rozsudku a zprávu o jeho vykonání; 2. zápisy o tom, že dotyčnému byla udělena milost. Zatímco ony zápisy byly psány úředním slohem a mnohá slova a obraty se v nich stereotypně opakovaly, vyznání, hlavní část obsahu zmiňovaných knih, přinášela poměrně bohaté poučení o živé mluvě tehdejší doby, protože výpovědi zločinců nebyvaly formálně ani stylizačně upravovány.

Mluva zločinců se v domácích podmínkách stala předmětem zájmu relativně pozdě, teprve na počátku 19. století se objevilo několik slovníků, soupisů slov užívaných zločinci (Oberpfalcer, 1934, 1934–35, 1935). Pro níže uvedené studie z 19. a první třetiny 20. století je specifické, že jsou terminologicky nejednotné. Autoři píšící česky neužívali ještě pojem *argot*, ale označení *hantýrka*, *řeč zlodějská*, *tajná řeč zlodějská*, popř. *žargon*; německy píšící autoři zase termín *Gaunersprache*, *Rotwelsch*, *Jargon*, *Jenische Sprache*, *Kundensprache*, *Schelmenrede* (srov. Bredler, 1914, s. 10; Jaklová, 1998, s. 115). Mnohdy byly tyto pojmy užívány synonymně, bez jakéhokoli významového rozlišení. Společným prvkem všech prací, o kterých bude

níže pojednáno, je skutečnost, že jejich autoři argot vymezovali jako „tajnou mluvu, která je pro nejnižší společenské vrstvy nástrojem jejich boje s ostatní společností“ (Jaklová, 1998, s. 116).

V roce 1821 vychází učebnice romštiny *Románi Čib, tj. Mluvnice a slovník jazyka cikánského, s připojenými bajkami v téže řeči* Antonína Jaromíra Puchmajera, jejíž součástí je také slovníček *Hantýrka neboli česká řeč zlodějská* (původní německý název *Románi Čib, das ist: Grammatik und Wörterbuch der Zigeuner Sprache, nebst einigen Fabeln in derselben. Dazu als Anhang die Hantýrka oder die Čechische Diebesprache*). Tento lexikální materiál čítající 414 českých a 22 německých slov (převzatých z německé hantýrky) je příslušnou literaturou považován za základní zdroj poznání českého argotu přelomu 18. a 19. století (Bredler, 1914, s. 15–16, Hugo, 2006, s. 13). V předmluvě Puchmajer vysvětluje příčiny, které ho vedly k vydání této mluvnice: „Poněvadž vyskytují se lidé, ba i učenci, kteří řeč cikánskou považují buď za hantýrku („řeč zlodějskou“) nebo za nějakou novou, z jiných jazyků slátanou směsici: tedy jsem připojil, abych prvé mínění vyvrátil, českou hantýrku, čímž doufal jsem se zavděčiti také pánům radům trestních soudů.“ (převzato z Bredlera, 1914, s. 16). Puchmajer chtěl tedy podle Bredlera podat jednoznačný důkaz, že cikánský jazyk není totožný se zlodějskou hantýrkou. Tento materiál byl znovu publikován Č. Zíbrtem v roce 1902 v *Českém lidu* pod názvem *Puchmajerův slovník řeči zlodějské z r. 1821*.

Se zmíněným Puchmajerovým slovníkem hantýrky se dle sdělení Bredlera (1914, s. 17) v mnohém shoduje rukopisný seznam 376 slov sestavený pro úřední potřeby Spojené dvorní kanceláře ve Vídni (1806). Tento slovníček je dnes znám pod názvem *Hájkův*, a to z toho důvodu, že ho o sto let později otiskl v časopise *Český lid* Václav Hájek (Bredler, 1914, s. 17, Hugo, 2006, s. 14). Oficiální název tohoto slovníku zní *Hantýrka (tajná řeč) zlodějská ze začátku XIX. stol.* Autoři F. Bredler (1914, s. 15) i F. Oberpfalcer (1934–1935, s. 176) považují oba slovníky za materiálově blízké, tito lingvisté však hodnotí Puchmajerův slovník jako exaktnější a spolehlivější. Hájkův slovník obsahuje řadu zkomolenin, což bývá vysvětlováno tím, že jednotlivé výrazy patrně zaznamenával německy mluvící úředník (Bredler, 1914, s. 18, Hugo, 2006, s. 14).

Na základě soudních záznamů vznikl další lexikální materiál zachycující mluvu zločinců, a to *Tajná řeč („hantýrka“) zlodějův a šibalů*, který byl uveřejněn v roce 1902 Karlem Judou v časopise *Český lid*. Tento slovník, pocházející z pozdějších let než oba předchozí soupisy zlodějských výrazů, obsahuje necelých tři sta slov a v příslušné literatuře se uvádí, že se s výše zmíněnými slovníky shoduje více než z poloviny (Bredler, 1914, s. 19).

V roce 1914 vychází další studie věnující se mluvě lidí, kteří se dostali do rozporu se zákonem, a to již pojednávaná kniha Františka Bredlera *Slovník české hantýrky (tajné řeči zlodějské)*. Bredler ve své monografii, kterou opatřil rozsáhlou předmluvou, z níž bylo výše citováno, zpracoval zmíněné slovníky a doplnil je některými výrazy novými. Jeho soupis české hantýrky čítá více než 1 000 výrazů.

Pro výzkum zločinecké mluvy mají velký význam 20. a 30. léta 20. století, kdy lze pozorovat značný vzestup zájmu o studium argotu a slangu obecně. Jak známo, v odborných kruzích se usiluje o zrevidování a vyjasnění pojmů hantýrka, žargon, argot a slang (srov. Nováček, 1935, s. 41). Lingvisté se zabývají samotnou podstatou hantýrky, zajímají se o to, jak hantýrka vzniká, která sociální skupina jí hovoří, jak se rozšiřuje, kdo ji rozšiřuje, jaké jsou motivy a důvody jejího rozšiřování, a stranou jejich pozornosti nezůstává ani snaha nalézt odpověď na otázku, zda je hantýrka řečí úmyslně tajemnou (podrobněji Nováček, 1935, s. 41). V souvislosti s pokusy zdokumentovat počátky české hantýrky se jazykovědci obrací do minulosti a výše zmíněné soupisy zločinecké mluvy či ještě dřívější doklady ze *smolných knih* podrobují důkladným rozborům. Problematika slangu a argotu je přibližována i laické veřejnosti – za všechny zmiňme alespoň počín Otakara Nováčka, který v letech 1935–1936 vydával v Brně měsíčník *Hantýrka* s podtitulem *Literárně-vědecká revue pro studium argotu, slangu a řeči lidové vůbec*.

Seznam prací věnovaných mluvě zločinců doplňuje v roce 1926 Eugen Rippl obsáhlým slovníkem *Zum Wortschatz des tschechischen Rotwelsch (Ke slovníku českého argotu)* čítajícím téměř 2 900 výrazů. Tato německy psaná práce rozšiřuje dřívější slovníky hantýrky jak o výrazy excerpované z krásné literatury, tak o autentický jazykový materiál získaný především z policejních a soudních zdrojů (Oberpfalcer, 1934, s. 314, Hugo, 2006, s. 14).

Život příslušníků brněnské plotny zachycuje kniha Otakara Nováčka *Brněnská plotna*. Nováčkova práce vychází v roce 1928 a je doplněna slovníčkem, který obsahuje téměř 850 výrazů brněnské hantýrky (Hugo, 2006, s. 15). Ukázky brněnské mluvy se objevovaly také v již citovaném časopise *Hantýrka*.

O studium mluvy lidí, kteří se dostali do střetu se zákonem, se významnou měrou zasloužil František Oberpfalcer, zakladatel moderního českého vědeckého bádání o slangu, autor rozsáhlé, stěžejní studie s názvem *Argot a slangy* (1934). Je známo, že tento lingvista obracel svou odbornou pozornost nejen do minulosti (zabýval se detailním rozбором výše zmiňovaných *smolných knih* i pozdějších slovníků hantýrky), ale souběžně se věnoval terénnímu sběru jazykového materiálu v řadě českých vězeňských

zařízení – navázal tak na „sběrací akci“ ministerstva spravedlnosti z 20. let 20. století (podrobněji Oberpfalcer, 1934, s. 315).

Ještě před válkou vychází v Heidelbergu další německy psaná práce věnovaná českému argotu, a to *Das tschechische Rotwelsch* (1937) Karla Treimera, a do stejného období spadá rovněž *Slovníček světské hantýrky* Jaroslava Podzimka, který vyšel jako příloha časopisu *Bezpečnostní služba*.

Co se týká období poválečného a polistopadového, je nutno poznamenat, že v pracích pojednávajících o zločinecké mluvě je termín *hantýrka* užit výjimečně (pouze R. Krátkým), zato se běžně setkáváme s označením *argot* nebo *kriminální* či *vězeňský slang*.

Jak známo, období po 2. světové válce a následné období budování socialismu nebylo pro studium argotu z jistých důvodů příhodné. Během svého bádání jsme nenarazili na skutečnost, že by se někde prováděly úředně „posvěcené“ výzkumy podobné těm, které prováděl před válkou ve věznicích F. Oberpfalcer (viz výše). V roce 1964 (podruhé v roce 2004) vyšla kniha zmiňovaného Radovana Krátkého *Hantýrka pro samouky* a po roce 1968 se práce věnující dané problematice objevily už pouze v samizdatu nebo v exilu.

Pro současnou sociolektologii je významný počín Pedagogické fakulty v Plzni, která od roku 1977 pořádá z podnětu Lumíra Klimeše konference o slangu a argotu, o kterých bylo podrobně pojednáno v kapitole 1.2. Jak jsme výše uvedli, příspěvky přednesené před rokem 1989 se sice částečně zabývaly argotem jako takovým, ale žádný z prezentovaných referátů se přímo problematice jazyka lidí žijících v rozporu se zákonem nevěnoval. Připomeňme, že k tomu došlo až v roce 1995 (M. David), podruhé v roce 1998 (M. David) a potřetí v roce 2008 (L. Radková, J. Svobodová).

Máme-li představit sekundární literaturu zabývající se pojednávanou problematikou po roce 1989, musíme začít u práce *Několik slangových slovníků* Jaroslava Suka, která přináší autentický jazykový materiál přímo z vězeňského prostředí, ve kterém autor, jak již bylo zmíněno, v 70. letech 20. století sám z politických důvodů pobýval. Je známo, že dílo vyšlo z pochopitelných důvodů nejdříve v samizdatu (s názvem *Současný český kriminální slang a světský argot*, 1979), oficiálně teprve v roce 1993. Suk v souvislosti s výrazy užívanými zločinci nehovoří o argotu, ale preferuje termín kriminální slang. Pod českým kriminálním slangem rozumí „tu část českého jazyka, která slouží k dorozumívání většiny vězňů a lidí dostávajících se do konfliktu se zákonem“ (1993, s. 21).

Řadu slov z kriminálního prostředí obsahuje *Šmírbuch jazyka českého* Patrika Ouředníka. Tato popularizující monografie, která se poprvé objevila na českých knižních pultech v roce 1992, není slovníkem ani jazykovou

příručkou v pravém smyslu slova – kniha nabízí čtenářům rozsáhlou sbírku výrazů a frází, jak sám autor uvádí, „nekonvenční češtiny“.

Pro ryze vědecké zpracování tohoto tématu se rozhodla ve svých monografiích *Historisches Argot und neuer Gefängnislang in Böhmen, Teil I, II* (česky *Historický argot a nový vězeňský slang v Čechách I, II*) (1993, 2003) Jiřina van Leeuwen-Turnovcová. Jak vyplývá ze samotného názvu, autorka, lingvistka působící na univerzitě v německé Jeně, již v 90. letech 20. století pracovala s termíny historický argot a vězeňský slang.

Mluvu vězňů a kriminálních živelů zachycuje také *Slovník nespisovné češtiny* (2006, 2008, 2009), zahrnující jak výrazy argotické a slangové, tak obecnou, brněnskou i ostravskou městskou mluvu. Výrazivo, které nás zajímá, zde bývá ve shodě se Sukem označováno jako kriminální slang.

V souvislosti s polistopadovou transformací českého vězeňství a s rozvojem penologie, vědy zabývající se výkonem trestu a jeho účinky, začaly po roce 1989 vycházet četné interdisciplinární články a studie pojednávající o penitenciárním prostředí jako takovém. Není divu, že stranou zájmu nezůstala ani problematika vězeňského vyjadřování.

Ze samostatných publikací zmiňme alespoň knihu Oxany Dlouhé *Rusko-český odborný slovník policejně právní terminologie a kriminálního slangu* (2000), která reaguje na příliv cizinců, zejména Rusů, do českých věznic (podrobněji o této problematice viz kapitola 5.3).

Za pozornost rozhodně stojí také kniha autorů Jaroslava Hály a Petry Soudkové *Jak mluví čeští vězni* s podtitulem *Místo a úloha vězeňského argotu* (2002), která zasvěceně pojednává o vězeňské mluvě v psychosociálních souvislostech a která je zatím posledním pokusem o inventarizaci současného autentického výraziva používaného ve výkonu vazby i trestu odnětí svobody. Slovníček sestavený autory obsahuje téměř 1 000 hesel získaných přímým terénním sběrem v řadě českých penitenciárních zařízení. Velkou výhodou tohoto materiálu je, že je autentický, protože pojednávané prostředí je jednomu z autorů důvěrně známo – dlouhá léta působí jako vězeňský psycholog; nevýhodou vidíme naopak v tom, že se jedná o pouhý abecední soupis hesel bez bližší lexikografické specifikace. Dodejme, že monografie vyšla jako příloha časopisu *České vězeňství* a v praxi často nachází své uplatnění jako manuál pro nově příchozí pracovníky vězeňské služby.

Jak vyplývá z výše představených studií, označení výraziva užívaného zločinci je v domácí odborné literatuře terminologicky nejednotné, což pouze dokládá tvrzení popsána v první kapitole.

4 NĚKOLIK SOCIOLOGICKÝCH POZNÁMEK

Dříve než přistoupíme k výkladu o způsobu zpracování a prezentace jazykového materiálu, který je obsahem předkládaného slovníku současně vězeňské mluvy, považujeme za důležité uvést několik sociologických skutečností, které s naším sociolingvistickým výzkumem bezprostředně souvisí.

Jak známo, ve výkonu trestu odnětí svobody se ocitají lidé, kteří nějakým způsobem zásadně porušili všeobecně přijímané společenské normy a společenská pravidla, kterými je podmíněna běžná sociální interakce lidí. Pojem norma je ve *Velkém sociologickém slovníku* (1996) interpretován jako „obecně verbalizované pravidlo, jež mají jednající ve svém chování respektovat a které se pro ně pokládá za závazné“ (s. 692). Zamýšlíme-li se nad respektováním sociálních pravidel nebo norem, položme si zásadní otázku, „čí“ jsou to vlastně pravidla (srov. Giddens, 1999, s. 185). Pokud totiž nahlédneme např. do knihy *Společnosti pozdní doby* Miloslava Petruska, zjistíme, že tento uznávaný současný český sociolog rozlišuje a popisuje 108 rozdílných typů společností (2006, s. 53–459), což je dokladem toho, že soudobou společnost je možno, ba dokonce nutno považovat za značně divergentní. Obecně platí, že lidé dodržují společenská pravidla a normy, protože si na ně v procesu socializace zvykli (srov. Giddens, 1999, Jandourek, 2003, Keller, 2004), zároveň však také platí, že ne každý jedinec je schopen a ochoten podřídit se za všech okolností tomu, co od něj společnost očekává, a že mnozí lidé se poměrně často odchylojí od pravidel, která jsou pro společnost, jejíž jsou součástí, závazná. Jako ilustrativní případ nám může posloužit situace na pozemních komunikacích, na kterých se účastníci silničního provozu dennodenně dopouštějí mnoha méně či více závažných dopravních přestupků. Ve shodě s Urbanem (2008, s. 357) lze tedy konstatovat, že kde je společnost, tam je společenská norma; a kde je norma, tam je i její potenciální narušitel, tzn. existence společnosti zákonitě předpokládá i existenci narušitelů jejích pořádků. Dle Giddense existuje „tolik typů přestupků proti pravidlům, kolik je ve společnosti společenských norem a hodnot“, přičemž tento britský sociolog zdůrazňuje také skutečnost, že „normy se liší nejen mezi kulturami, ale i mezi různými subkulturami téže společnosti“ (1999, s. 184). Jako první příklad pro podporu tohoto tvrzení uveďme např. limit tolerance množství alkoholu v krvi při řízení motorového vozidla – zatímco v České republice je striktně vyžadována nulová hranice, v mnohých evropských zemích je limit stanoven až na 0,5 mg/ml, ve Velké Británii

dokonce 0,8 mg/ml⁷; druhým dokladem výše citovaného konstatování je to, že co je jednou subkulturou vnímáno jako normální či přijatelné, může být jinou subkulturou považováno za nepřijatelné či deviantní – např. vulgární či agresivní chování v některých partnerských vztazích. Je nutné si rovněž uvědomit, že sociální normu nelze chápat absolutně. Dle Urbana je „konstrukce normy relativní“ (2008, s. 358). Je přirozené, že její obsah je totožný se společenskými hodnotami a že kopíruje stávající ekonomické, politické a kulturní změny dané společností. Je logické, že jiné hodnoty byly uznávány starověkými či středověkými civilizacemi, jiné akceptuje a vyžaduje současná moderní společnost. Nemusíme se ani ohlížet do dávné minulosti – zamysleme se např. nad tím, kolikrát došlo v naší zemi jen v průběhu 20. století ke změně hodnotového systému.

Studiem odchýlného chování, které bývá označováno také jako sociálně deviantní, se zabývá sociologie, přesněji řečeno sociologie deviantního chování. Autoři *Velkého sociologického slovníku* hovoří o deviantním chování pozitivním a negativním a postihují tak skutečnost, že „každá odchylka od normy je deviací“ (1996, s. 199). Pozitivní deviace bývá dle sociologů obvykle provázena přílišným respektováním norem, někdy až jejich fanatickým dodržováním (např. militantní abstinenci), zatímco negativní deviace tkví v porušení či nedodržení normy (např. alkoholismus). Krajní forma negativních sociálních deviací bývá v sociologii pojmenována jako sociálně patologický jev, který jde často ruku v ruce se zločinem (srov. Urban, 2008, s. 359).

Jak známo, posuzování charakteru zločinnosti a její závažnosti mělo a má v čase proměnlivou povahu (srov. Giddens, 1999, s. 188). V minulosti byla nejpřísněji trestána provinění náboženská či skutky namířené proti panovníkovi a šlechtě (o jazyce někdejších provinilců podrobněji Oberpfalcer, 1935). V dnešní době se za společensky nejnebezpečnější trestné činy považují skutky namířené proti zdraví a životu druhého jedince. Toto tvrzení nelze samozřejmě chápat absolutně, stačí vzpomenout např. na 50. léta 20. století, kdy tzv. nepřátelé lidu byli vnímáni výrazně hůře než vězni kriminální.

Jaké jsou dnes časté formy porušení zákona (přirozeně vyjma těch standardních – provádějících lidstvo od nepaměti, tzn. majetkové a násilné trestné činnosti)? Nelze nechat bez povšimnutí, že páchaná trestná činnost doznala na přelomu 20. a 21. století podstatných změn. Je možno konstatovat, že se čím dál častěji setkáváme s novým fenoménem, a to s hospodářskou trestnou činností (zejména úvěrovými podvody, daňovými úniky, „práním špinavých peněz“, korupčním jednáním) a organizovaným zločinem

⁷ Zdroj: www.ibesip.cz, Doporučení mezinárodních orgánů a institucí a mezinárodních dokumentů k alkoholu za volantem.

(výrobou, pašováním a distribucí drog, organizováním prostituce a obchodem s lidmi, organizováním nelegální migrace, paděláním dokladů a peněz, mezinárodním obchodem se zbraněmi a výbušninami, terorismem apod.). Připomeňme, že nové formy trestné činnosti reflektovali rovněž tvůrci nového trestního zákoníku. Zákoníku, který kromě definování nových trestných činů (např. stalkingu) zpřisňuje mj. tresty za hospodářské delikty, např. za nekalou soutěž a kartelové dohody, či neúprosně postihuje korupční jednání státních zaměstnanců.⁸ Chceme-li podpořit některé z výše jmenovaných tvrzení o nových formách páchané trestné činnosti, můžeme nahlédnout např. do oficiální statistiky mezinárodní organizace Transparency International pro rok 2011,⁹ ve které zjistíme, že Česká republika se nachází mezi 183 zeměmi hodnocenými podle míry vnímání korupce ve veřejném sektoru (Index CPI) na děleném 57.–59. místě na světě a zaostává tak v rámci Evropské unie za svými západními sousedy, či dokonce některými státy z bývalého východního bloku – za Polskem nebo Maďarskem. Příčin stávajícího stavu týkajících se českého korupčního prostředí vidí citovaná nezisková organizace hned několik – jedná se zejména o „postupnou kartelizaci politického prostoru, o politizaci veřejné správy i o stále užší propojení politické a ekonomické sféry“¹⁰ (srov. též Baratta, 1995, s. 72).

Koho tedy dnes najdeme za mřížemi? Když pomineme běžné zloděje, násilníky a devianty, kteří, jak jsme zmínili v předchozím odstavci, dotvářeli a budou dotvářet kolorit věznic v každé době, mohli bychom být na základě výše uvedeného svědky toho, že politické vězně, časté „klienty“ českých věznic za minulého režimu (podrobněji k jejich mluvě David, 1998, s. 145–150), či ještě dřívější oběti nacistických věznic a koncentračních táborů (podrobněji k jejich mluvě Hejduk, 1951–1952, s. 50–60) vystřídají za mřížemi především úvěroví a daňoví podvodníci, lidé obvinění z korupce, z organizovaného zločinu apod. Nutno zdůraznit, že ve skutečnosti tomu tak však není (srov. Četnost vybraných trestných činů osob ve výkonu trestu odnětí svobody, stav k 31. 12. 2011, viz příloha č. 2). Problém spočívá v tom, že byť se v posledních letech jedná o velice rozšířené druhy trestné činnosti, tyto skutky většinou spadají do kategorie tzv. latentní (skryté) kriminality. V praxi se totiž rozlišuje kriminalita zjevná, registrovaná, kdy se spáchané trestné činy stávají předmětem trestního stíhání, a jsou tedy zachyceny v policejních a soudních statistikách, a kriminalita skrytá (latentní), která není nikde statisticky evidována, neboť o ní orgány činné v trestním řízení nevědí. Z logiky věci tedy vyplývá, že mnohé trestné skutky bývají odhaleny,

⁸ Zdroj: www.reformajustice.cz, Obecně o trestním zákoníku.

⁹ Zdroj: www.transparency.cz, Index vnímání korupce CPI 2011, tisková zpráva.

¹⁰ Zdroj: www.transparency.cz, Index vnímání korupce CPI 2009, tisková zpráva.

ale skutečný rozsah páchané trestné činnosti zůstává v reálu skryt. Na tzv. temné pole kriminality poukázal už ve 20. letech 20. století E. H. Sutherland (1966, 1983), přední americký sociolog, který jako první upozornil na trestnou činnost páchanou lidmi s vyšším vzděláním a vysokými příjmy, jedinci, kteří mají ve svých rukou „moc“ – odtud pojem kriminalita bílých límečků, white collar crime.¹¹ Sutherland své studie založil na vlastních výzkumech, jimiž prokázal, jak oficiální kriminální statistiky enormně podhodnocují kriminalitu páchanou lidmi z vyšších sfér. Sutherland rozpracoval teorii tzv. diferenciální asociace, podle které, jak se dočteme ve *Velkém sociologickém slovníku* (1996, s. 1048), se lidé sdružují „v subkulturách diferencovaně podle svého původu, životních podmínek a osudů – v těchto diferencovaných subkulturách se učí sociálními rolím, včetně rolí deviantních“. Z daného vyplývá, že druh spáchaného trestného činu ovlivňuje také příslušnost pachatele k jisté sociální vrstvě. Zatímco pro jedince ze sociálně slabších vrstev obyvatelstva je typická „násilná, impulzivní, méně sofistikovaná kriminalita“ (Urban, 2008, s. 383), lidé s vyšším společenským statutem disponující mocí se častěji dopouštějí např. zpronevěry, daňových úniků, zneužití státních dotací, porušení povinností při správě cizího majetku či korupčních skutků, protože k tomuto druhu jednání mají jednoduše příležitost.

Na tomto místě zdůrazněme, že veškeré výše zmíněné skutečnosti sehrávají v současné kriminální subkultuře nikoli marginální, nýbrž novou, podstatnou a svébytnou úlohu, a proto považujeme za důležité je brát při shromažďování aktuálního vězeňského lexika rozhodně v úvahu.

¹¹ Někdy se připomíná též kriminalita modrých límečků, blue collar crime, kterou páchají „manuální pracovníci v montérkách a modrých pracovních košilích, tedy většinou lidé s nižším dosaženým vzděláním a menším společenským vlivem“ (Urban, 2008, s. 383).

5 CHARAKTERISTIKA PENITENCIÁRNÍHO PROSTŘEDÍ V ČR

Vzhledem ke skutečnosti, že penitenciární zařízení fungují ve zvláštním bezpečnostním režimu, který je pro nezasvěcené téměř neznámý, považujeme za důležité včlenit do textu několik slov na toto téma. Tyto informace pak pomohou lépe pochopit jak materiál obsažený ve slovníku, tak i podmínky a omezení, za nichž byl shromažďován.

5.1 Obecná charakteristika penitenciárního prostředí

V současné době je v ČR 36 věznic, z toho 10 věznic vazebních a dva detenční ústavy (podrobněji viz příloha č. 1; o detenčních ústavech je pojednáno níže). Podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti jsou věznice profilovány pro výkon trestu odnětí svobody s dohledem, s dozorem, s ostrahou a zvýšenou ostrahou. Podle ustanovení § 56 odst. 2 trestního zákoníku (2009, s. 21–22) soudy zpravidla zařazují pachatele trestných činů do jednotlivých typů věznic podle těchto kritérií:

– do **věznice s dohledem** je za přečin¹² spáchaný z nedbalosti umístěn jedinec, který nebyl dosud v minulosti odsouzen za úmyslný trestný čin; v tomto typu věznice nejsou využívány speciální stavebně-technické prostředky ani ozbrojené strážce k zabránění útěku odsouzených;

– do **věznice s dozorem** míří za přečin spáchaný z nedbalosti jedinec, který již byl v minulosti odsouzen za úmyslný trestný čin, a jedinec odsouzený za úmyslný trestný čin s uloženou délkou trestu odnětí svobody do tří let, který nebyl dosud v minulosti odsouzen za úmyslný trestný čin; ani v tomto typu věznice nejsou užívány speciální stavebně-technické prostředky ani ozbrojené strážce k zabránění útěku odsouzených;

– do **věznice s ostrahou** putuje jedinec, který se dopustil úmyslného trestného činu, ale který nesplňuje podmínky pro umístění do věznice s dozorem či zvýšenou ostrahou, a jedinec odsouzený za přečin spáchaný z nedbalosti, který nebyl zařazen do věznice s dohledem nebo s dozorem;

¹² Ustanovení dle § 14 nového trestního zákoníku (2009, s. 4) rozlišuje trestné činy na zločiny a přečiny. Přečinem jsou všechny trestné činy z nedbalosti a úmyslné trestné činy, za něž následuje trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločinem jsou označovány ostatní trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečinem. Mezi zvlášť závažné zločiny spadají úmyslné trestné činy s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

v tomto typu věznice jsou využívány speciální stavebně-technické prostředky i ozbrojené stráže k zabránění útěku odsouzených;

– do **věznice se zvýšenou ostrahou** je lokován jedinec, kterému byl uložen výjimečný trest nebo který spáchal trestný čin ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo byl odsouzen za zvlášť závažný trestný čin na nejméně osm let nebo pachatel úmyslného trestného činu, který v posledních pěti letech uprchl z vazby nebo z výkonu trestu; v tomto typu věznice jsou využívány speciální stavebně-technické prostředky, často také zesílené stavebně-technické prostředky i ozbrojené stráže k zabránění útěku odsouzených.

Penitenciární zařízení jsou střeženým pracovištěm a z tohoto důvodu ve věznicích všech typů pravidelně probíhají bezpečnostní opatření – jejich rozsah a četnost závisí na profilu věznice. Za všechna opatření zmiňme alespoň prověrku početního stavu odsouzených, osobní prohlídku, kontrolu mříží či prohlídku ubytovacích prostorů.

Pokud se jedná o zacházení s vězněnými osobami, v jedné věznici mohou být zřízena oddělení různých typů, avšak za podmínky, že tím není ohrožen účel trestu. Existují např. oddělení pro mentálně retardované odsouzené, na která jsou umísťováni odsouzení duševně zaostalí, kteří by se za jiných okolností stali snadným objektem šikany ze strany jiných odsouzených, dále oddělení pro výkon trestu odsouzených s duševní poruchou a poruchou chování způsobenou dlouhodobým užíváním psychotropních látek, oddělení pro výkon soudně stanovené protialkoholní léčby a léčby patologického hráčství, oddělení pro imobilní odsouzené, oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené apod.

Ve věznicích existují také další potřebná oddělení, jako např. oddělení prevence a stížností, na které může odsouzený směřovat své stížnosti týkající se problematického chování vězeňského personálu či ostatních odsouzených k jeho osobě; oddělení výkonu kázeňských trestů (o něm je pojednáno níže); nebo krizové oddělení, na které je na přechodnou dobu přefazován odsouzený, který je nebezpečný sobě nebo okolí.

V České republice vznikly po vzoru západních zemí dva detenční ústavy, do kterých mají být z rozhodnutí soudů umísťováni nebezpeční jedinci s těžkými psychickými poruchami, např. jedinci trpící sexuální sadismem nebo devianti, u nichž opakovaně selhala ochranná léčba. Tyto osoby dosud pobývaly v psychiatrických léčebnách, které však z pochopitelných důvodů nebyly schopny zajistit jejich dostatečnou ostrahu.¹³

¹³ Zdroj: www.vlada.cz, Prohlédněte si první detenční ústav pro nebezpečné pachatele s psychickými poruchami, který podstatně zvýší ochranu společnosti.

Ze Statistické ročenky Vězeňské služby ČR za rok 2011 vyplývá, že k 31. 12. 2011 bylo v českých penitenciárních zařízeních umístěno 22 964 osob, nejvíce ve výkonu trestu s ostrahou (9 816) a s dozorem (8 500).¹⁴ Jak známo, české vězeňství se již delší dobu potýká s nedostatečnou kapacitou ubytovacích prostorů pro odsouzené – v současné době se v celorepublikovém průměru hovoří o 114% přeplněnosti věznic.¹⁵ Zdá se, že zatížení věznic by mohlo v budoucnu snížit častější ukládání tzv. alternativních trestů u přečinů, které definuje nový trestní zákoník, tzn. u nedbalostních trestných činů a úmyslných trestných činů s horní sazbou odnětí svobody na tři roky. Připomeňme, že mezi alternativní tresty patří nové formy trestů, např. domácí vězení nebo obecně prospěšné práce. Vrátime-li se k výše zmíněným statistickým údajům, zjistíme, že detenční ústavy naplněny nejsou – k 31. 12. 2011 v nich bylo z rozhodnutí soudu umístěno pouze 16 chovanců (klienti detenčních ústavů jsou tzv. chovanci, nikoli odsouzenými; pozn. autorky). Z tohoto důvodu např. Věznice Opava, ve které byl zřízen detenční ústav, slouží pro svou nenaplněnost chovanci k běžnému výkonu trestu odsouzených.¹⁶ Pro úplnost dodejme, že náklady na jednoho odsouzeného vyčíslilo Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (GR VS ČR) zhruba na 1 000 Kč na den, z toho odsouzení hradí jen část, a to maximálně do výše 1 500 Kč měsíčně.¹⁷

Do výkonu trestu bývá odsouzený přijat, jak známo, na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí soudu. Nově přijatý odsouzený se zpravidla po dobu dvou týdnů zdržuje na nástupním oddělení věznice, kde podstoupí osobní a také vstupní lékařskou prohlídku včetně nezbytných diagnostických vyšetření, popř. protiepidemických opatření, a seznámí se s vězeňským řádem a prostředím, ve kterém bude trest vykonávat. Během této doby o něm pověření zaměstnanci věznice (především speciální pedagog a psycholog) zpracují komplexní zprávu, na jejímž základě pak následně sestaví návrh programu zacházení s touto osobou (podrobněji o programu zacházení s odsouzenými je pojednáno níže). Jak vyplývá z vyhlášky 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody, odsouzený si po přijetí do výkonu trestu může u sebe nechat pouze písemnosti související s jeho trestním řízením, popř. další úřední písemnosti, psací potřeby, dopisní papíry, dopisy, fotografie, knihy, časopisy, noviny, hodinky, ruční mlýnek na kávu, elektrický holicí strojek, hrníček a základní hygienické potřeby. Tyto předměty, které se zaznamenají do speciálního evidenčního listu, si odsou-

¹⁴ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

¹⁵ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

¹⁶ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

¹⁷ Zdroj: www.vscr.cz, Zacházení s vězněnými osobami.

zený uloží do uzamykatelné skříňky na cele/pokoji. Ostatní věci, především peníze, cennosti, doklady osobní totožnosti a civilní oděv, deponují pověřeni zaměstnanci věznice na místo k tomu určené. Za zmínku rozhodně stojí skutečnost, že odsouzení nemohou mít u sebe ve výkonu trestu žádnou finanční hotovost; finanční prostředky mohou mít buď ve zmíněné úschově u správy věznice, nebo na účtu zřízeném a vedeném věznicí.

Zpravidla šest měsíců před vypršením trestu bývá odsouzený umístěn na výstupní oddělení. Jedná se o oddělení s volnějším režimem, na kterém se dotyčný připravuje na život po propuštění (o momentu propuštění podrobněji Hála, 2005, s. 164–168).

Odsouzení jsou ubytováni v ložnicích či celách v závislosti na jejich zařazení do typu věznice. Dle výše zmíněné vyhlášky 345/1999 Sb. musí na každou osobu připadnout nejméně 4 m² ubytovací plochy. Ke standardnímu vybavení ubytovacích prostorů patří postel, uzamykatelná skříňka, stůl a židle. Pokud jsou ubytovacími místnostmi cely, k základnímu vybavení patří rovněž WC a umyvadlo.

Odsouzeným je několikrát denně vydávána strava splňující veškeré výživové parametry. Způsob jejího podání závisí na umístění odsouzeného do typu věznice, např. ve věznici se zvýšenou ostrahou se pokrmy odsouzeným s výjimečným či doživotním trestem podávají přes zavřené dveře cely skrz podávací okénko, na jiných odděleních či v jiných typech věznice si odsouzení chodí pro jídlo alespoň před celu/pokoj.

Vyhláška 345/1999 Sb. také upravuje vězeňskou výstroj. Všem odsouzeným je poskytnut vězeňský oděv, a to v závislosti na ročním období. Civilní oděv, vyjma spodního prádla a ponožek, které mohou nosit všichni odsouzení, mohou odsouzení nosit dle zařazení do výkonu trestu (např. ve věznici s dohledem v mimopracovní době dle svého uvážení, v jiných typech věznice výhradně ve výjimečných a danou vyhláškou jasně definovaných případech). Vlastní sportovní oděv mohou odsouzení používat pouze při sportovních aktivitách.

V každém areálu věznice se nachází vězeňská prodejna, která umožňuje odsouzeným dvakrát týdně nakupovat potraviny a věci osobní potřeby. Ceny zboží nesmí přesáhnout ceny stejného zboží v regionu, ve kterém věznice leží. Odsouzení pobývající ve výkonu trestu s přísnějším režimem si mohou zboží zpravidla objednat přes vychovatele, a to v max. výši 800 Kč/den.

Odsouzení mají ze zákona nárok na každodenní jednogodinovou vycházku, a to ve vymezeném a dle typu věznice zabezpečeném prostoru v areálu věznice. Nejčastěji bývá tento čas vyplněn sportovními aktivitami. Odsouzení, u kterých není důvod k separaci, jsou v tomto prostoru ve vzájemném kontaktu.

Některým odsouzeným však z objektivních důvodů přímý styk s ostatními povolen není. V praxi to pak vypadá tak, že tyto osoby mají tendenci pokřikovat na ostatní spoluodsouzené z okna, nebo, je-li to technicky možné, komunikovat přes nezajištěnou klimatizaci či přes odpadové roury. Pokud chtějí předat dopis či nějaký předmět, pokoušejí se ho poslat pomocí provázku, který spustí z okna přes okenní mříže. Nutno však uvést, že v současné době jsou ve věznicích přijata taková bezpečnostní opatření, která odsouzeným tuto činnost značně ztěžují nebo zcela znemožňují.

Za nezbytné považujeme zmínit se také o kontaktu odsouzených s mimovězeňskou realitou – jedná se především o pravidla přijímání a odesílání korespondence, o možnost přijímat balíčky a návštěvy a o možnost telefonovat. Vzhledem ke skutečnosti, že ve věznicích jsou uplatňována přísná bezpečnostní opatření, podléhá téměř veškerá komunikace odsouzených s jejich blízkými osobami (vyjma komunikace odsouzeného s advokátem nebo státními orgány ČR) důsledné kontrole ze strany pracovníků vězeňské služby. V případě korespondence, kterou mohou odsouzení přijímat a na své náklady také bez omezení posílat,¹⁸ a balíků s jídlem a osobními věcmi, které mohou odsouzení obdržet dvakrát ročně,¹⁹ se jedná o kontrolu vizuální. Pokud vznikne podezření, že obsah zásilky není v souladu se zákonem, tzn. že hrozí reálné nebezpečí, že je připravován nebo páčán trestný čin, je zásilka okamžitě zadržena a předána orgánu činnému v trestním řízení. Nezalepené písemnosti mohou odsouzení předávat vychovateli nebo je mohou vyhazovat do uzamčené schránky lokované na příslušném místě věznice; v zalepené obálce odsouzení odevzdávají pouze korespondenci, která nepodléhá kontrole obsahu. V odůvodněných případech je odsouzeným povolen telefonický kontakt s blízkou osobou.²⁰ Tyto rozhovory s výjimkou komunikace odsouzeného s advokátem bývají zpravidla podrobeny přímé nebo nepřímé zvukové kontrole pracovníků vězeňské služby. Co se týká návštěv, odsouzení mají nárok na tři hodiny návštěv měsíčně.²¹ Obecně platí, že návštěvy se odehrávají ve vyhrazených prostorách vězeňského zařízení v době, kterou stanovuje ředitel dané věznice, a v závislosti na typu věznice mohou být prováděny audiovizuální kontrolou prováděnou pracovníky vězeňské služby. Kontrole nepodléhá přímá komunikace uvězněného s advokátem.

Nutno zdůraznit, že současné zacházení s odsouzenými vychází na rozdíl od situace ve vězňství před rokem 1989 z moderních penologických poznatků a usiluje především o to, aby si vězeň uvědomil odpovědnost za činy,

¹⁸ Zdroj: www.vscr.cz, Pravidla přijímání korespondence.

¹⁹ Zdroj: www.vscr.cz, Pravidla přijímání balíků.

²⁰ Zdroj: www.vscr.cz, Pravidla telefonního styku odsouzených.

²¹ Zdroj: www.vscr.cz, Pravidla přijímání návštěv.

za které byl odsouzen, a po návratu z výkonu trestu se řádně začlenil do společnosti a vyvaroval se dalšího kriminálního jednání (srov. Hála, 2005, s. 44–45). Programy zacházení s vězni sestávají dle vyhlášky 345/1999 Sb. z uplatňování speciálních výchovných postupů, a to formou individuální a skupinové terapie odsouzených, ze zajištění zaměstnání praceschopným odsouzeným, ze zabezpečení přístupu ke vzdělání a k smysluplným volnočasovým aktivitám (srov. Hála, 2005, s. 123).

Prioritním prostředkem zacházení s odsouzenými je jejich zaměstnávání. Statistické údaje GR VS ČR vykazují pro rok 2011 šedesátiprocentní zaměstnanost vězňů²², což představuje vzhledem k předchozím letům více než desetiprocentní nárůst (srov. Hála, 2005, s. 125). Vzhledem ke skutečnosti, že většina odsouzených si odpykává svůj trest ve věznici profilované pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou, z bezpečnostních důvodů odsouzení nemohou být zaměstnáváni mimo objekty věznice a vězeňská služba jim zajišťuje práci uvnitř střežených prostor – vězni tak třídí plasty či kovový odpad, podílejí se na výrobě nábytku, hraček apod. Mnohé výtvořky vyprodukované vězni směřují do škol, dětských domovů či nemocnic. Odsouzení, kterým zařazení do výkonu trestu umožňuje volný pohyb, mohou v případě, že neexistuje reálné podezření na zneužití této možnosti, pracovat mimo areál věznice, a to na základě propustky, na které je vyznačen prostor, ve kterém se může odsouzený ve stanovenou dobu pohybovat. Ze Statistické ročenky Vězeňské služby ČR pro rok 2011 vyplývá, že průměrná měsíční odměna pracujícího odsouzeného činila v posledním roce 3 639 Kč.²³

Jedinci, kteří mají zájem o další sebevzdělávání, mohou absolvovat nejruznější kurzy, např. kurzy elementárního i sociálního trivia a počítačové gramotnosti, cizích jazyků nebo školení svářečů, řidičů, jeřábníků – v roce 2010 si kvalifikaci tímto způsobem zvýšilo 571 odsouzených.²⁴ Zájemci o učební, maturitní či nástavbové pomaturitní obory nebo vysokoškolské programy mohou studovat na příslušných školách, respektive na odloučených pracovištích těchto škol (přímo ve věznici); v roce 2010 studovalo na Středním odborném učilišti Vězeňské služby ČR 261 odsouzených.²⁵ Ve svém volném čase mohou vězni navštěvovat např. kurzy bible, besedy s odborníky, diskusní, sportovní, chovatelské aj. zájmové kroužky.

Ve výkonu trestu se uplatňují tzv. prostředky k dosažení pořádku a kázně, a to kázeňské odměny a kázeňské tresty. Ty se zaznamenávají do osobní

²² Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

²³ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

²⁴ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2010. Údaj za rok 2011 Statistická ročenka VS ČR 2011 nezachycuje.

²⁵ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2010. Údaj za rok 2011 Statistická ročenka VS ČR 2011 nezachycuje.

karty odsouzeného a mohou mít značný vliv na kladné vyřízení jeho případných žádostí, např. žádosti o podmíněné propuštění. Jak vyplývá z již několikrát citované vyhlášky 345/1995 Sb., za vzorné chování a plnění předepsaných povinností může být odsouzenému udělena kázeňská odměna – může se jednat např. o vyslovení pochvaly, o zvýšení kapesného uvolněním příslušné částky z úložného, o navýšení osobního volna nebo návštěv či dokonce o dočasné opuštění věznice. Naopak kázeňský trest následuje bezprostředně po spáchání kázeňského přestupku odsouzeným a odpovídá míře závažnosti porušení vězeňského řádu – odsouzenému lze např. udělit důtku, snížit kapesné (v tom případě se automaticky navýší úložné) nebo zakázat přijetí balíčku, za závažný přestupek je možno odsouzeného dočasně umístit na oddělení výkonu kázeňských trestů.

5.2 Stručná charakteristika věznic zahrnutých do výzkumu

5.2.1 Charakteristika Věznice Heřmanice

Předvýzkum stejně tak jako první třetina celého dotazníkového šetření se uskutečnil ve Věznici Heřmanice vzdálené asi 5 km od centra Ostravy. Toto penitenciární zařízení, které vzniklo z původního pracovního tábora, získalo svou současnou podobu po rozsáhlé rekonstrukci objektu v 70. letech 20. století.²⁶ Dnes je věznice profilována pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou a s dozorem. Její součástí jsou také specializovaná oddělení pro mentálně retardované odsouzené, oddělení pro výkon soudně stanovené protialkoholní léčby a léčby patologického hráčství a oddělení fungující jako bezdrogová zóna. Ve věznici jsou do výkonu trestu zařazováni odsouzení s uloženou délkou trestu do 15 let.

Z aktuálních údajů GR VS ČR vyplývá, že k 31. 12. 2011 bylo ve věznici umístěno 936 odsouzených, a to navzdory skutečnosti, že celková kapacita je stanovena na 711 míst.²⁷ Z toho plyne, že se tato věznice potýká se 132% přeplněností. Jak jsme uvedli výše, přeplněnost není u tohoto zařízení výjimkou (srov. též s opavskou a mírovskou věznicí). Odsouzení pobývající na oddělení standardního a mírnějšího režimu jsou většinou ubytováni v pokojích (ložnicích) po šesti lůžkách; odsouzení z oddělení přísnějšího režimu, z oddělení výkonu kázeňských trestů a z krizového oddělení jsou umístěni

²⁶ Zdroj: www.vscr.cz, Heřmanice. Základní informace.

²⁷ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

do cel.²⁸ V areálu této věznice se, stejně jako v dalších dvou věznicích, nachází např. jednací síň místně příslušného soudu (v tomto případě Okresního soudu Ostrava), návštěvní místnost, kaple, počítačová učebna, knihovna, posilovna, fyzioterapeutická místnost, pracovní prostory (zde např. dílna pro dřevovýrobu a šití látkových panenek) a prostory pro činnost zájmových kroužků či hřiště.

5.2.2 Charakteristika Věznice Opava

Historie opavské věznice, dislokované do dvou od sebe vzdálených objektů umístěných v centru města, sahá do roku 1888.²⁹ Tato věznice je známá především tím, že v ní vykonávají trest odnětí svobody odsouzené ženy a v nedávné minulosti sem byli umísťováni také mladiství odsouzení muži. Ti byli v roce 2009 v rámci připravovaného záměru zřídit v Opavě ústav pro výkon zabezpečovací detence přeraženi do jiné věznice a areál opavské věznice prošel rozsáhlou rekonstrukcí.³⁰ Vzhledem ke skutečnosti, že momentálně neplní detenční ústav úlohu, pro kterou byl zřízen (není naplněn chovanci), slouží tyto prostory ke standardnímu výkonu trestu, a to pro muže zařazené do věznice s dozorem.

K 31. 12. 2011 bylo ve věznici 483 odsouzených a její přeplněnost činila 110 %.³¹ Součástí mužské věznice je mj. specializované oddělení určené pro výkon trestu pro odsouzené závislé na drogách, alkoholu a patologickém hráčství či bezdrogová zóna.³²

Co se týká pracovního zařazení odsouzených mužů, někteří jedinci pracují uvnitř věznice, mnozí jsou však s ohledem na typ výkonu trestu zaměstnání také na nestřežených pracovištích mimo věznici. Volnočasové aktivity odsouzených jsou podobné jako v ostatních věznicích, opavská věznice navíc úzce spolupracuje s místním Ústavem sociální péče Marianum.

5.2.3 Charakteristika Věznice Mírov

Mírovská věznice se ve srovnání s věznicemi výše představenými v mnohém liší. Jednak je umístěna na hradě, jenž byl vybudován zhruba v polovině 12. století a kromě toho, že byl součástí obranné soustavy chránící majetek olomouckého biskupa, sloužil již od 14. století jako vězení pro neposlušné

²⁸ Zdroj: www.vscr.cz, Heřmanice. Základní informace.

²⁹ Zdroj: www.vscr.cz, Charakteristika VaÚpVZD.

³⁰ Zdroj: www.vscr.cz, Charakteristika VaÚpVZD.

³¹ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

³² Ženskou část věznice vzhledem k nastaveným kritériím výzkumu blíže necharakterizujeme.

biskupské služebníky,³³ jednak je uzpůsobena především pro výkon trestu se zvýšenou ostrahou – vzhledem ke zdejšímu stavebně-technickému zabezpečení jsou do jejich prostor zpravidla umístováni jedinci odsouzení za zvlášť závažné trestné činy, včetně osob s výjimečným či doživotním trestem.

K 31. 12. 2011 bylo ve věznici 400 odsouzených a přeplněnost věznice činila k tomuto datu 107 %.³⁴ Součástí věznice je např. specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených s duševní poruchou či poruchou chování. Většina odsouzených je ubytována v celách (největší z nich má 18 lůžek); odsouzení umístění na oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením, které podléhá přísným bezpečnostním opatřením, jsou separováni.

Vzhledem ke skutečnosti, že v mírovské věznici vykonávají trest především osoby odsouzené za zvlášť závažné trestné činy, je možno tyto jedince zaměstnat pouze na střežených pracovištích uvnitř věznice. Odsouzení pracují např. v dřevovýrobě (mj. brněnské pracoviště ombudsmana je vybaveno zde vyrobeným nábytkem) či kovovýrobě. V poslední době jsou zaměstnáni i všichni doživotně odsouzení, kteří v rámci nejrůznějších projektů šijí např. textilní hračky či odstraňují ze zabavených oděvů padělaná loga světových značek.

5.3 Tzv. vězeňský kód a jeho nedílná součást – jazyk

Když nastoupí prvotrestaný odsouzený do výkonu trestu, dochází u něj k radikální (dosud nepoznané) životní změně – promění se ze svobodného jedince na vězně (srov. Hála – Soudková, 2002, s. 17–18). V penitenciární sociologii bývá takováto proměna již tradičně označována termínem prizonizace (z anglického prison – vězení; opakem je pak propuštění odsouzeného na svobodu, tzv. deprizonizace). Prizonizaci je možno chápat jako proces, v němž se člověk, který nastoupil do výkonu trestu, ve větší či menší míře přizpůsobuje vězeňskému prostředí, seznamuje se se zdejšími zvyky, hodnotami, pravidly i celkovou kulturou vězení (Clemmer, 1958, s. 299). Ve vězeňském světě, stejně jako v každé jiné sociální skupině, a to především v takové, ve které jsou její členové izolováni od okolního světa a stýkají se především jen mezi sebou (srov. Goffman, 1999), existují určité normy, jakási psaná a především také „nepřepsaná“ pravidla chování, jejichž souhrn tvoří tzv. vězeňský kód. A právě seznámení se s těmito pravidly spadá, jak uvádí příslušná odborná literatura, do počátku zmíněné prizonizace.

³³ Zdroj: www.vscr.cz, Mírov. Základní informace.

³⁴ Zdroj: www.vscr.cz, Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011.

Nahlédneme-li do statistik Vězeňské služby ČR, zjistíme, jak pestré je sociální složení odsouzených. Tyto osoby se prokazatelně liší věkem, vzděláním, důvodem a délkou svého uvěznění, státní příslušností apod.; dále, což ze statistik vyčíst nelze, mj. také náboženským vyznáním či rodinným zázemím, které spoluvytváří jejich žebříček životních hodnot. Z uvedeného tedy přirozeně vyplývá, že ve vězeňství nelze hovořit o jednom jediném prototypu vězeňského kódu. Vězeňské kódy se mohou lišit jak v rámci věznic, tak i v rámci jednotlivých oddělení. Obecně ale platí, že odsouzení zpravidla netolerují, pokud někdo z nich okrádá spoluodsouzené, nesplácí dluhy, nedrží slovo, zasahuje do sporů spoluvězňů, donáší, podlézá vězeňskému personálu nebo je příliš bázlivý (podrobněji Hála – Soudková, 2002, s. 18). Dodejme, že na podobu vězeňského kódu mají vliv také odsouzení cizinci, a to především z řad občanů bývalého Sovětského svazu. Vzhledem k navyšujícímu se počtu rusky hovořících jedinců v českých věznicích i vzhledem k narůstajícím problémům s nimi (např. ruskojazyčná korespondence obviněných a odsouzených je pro běžné dozorce nesrozumitelná) přistoupila Vězeňská služba ČR k systematickému školení svých zaměstnanců v zacházení s těmito osobami. V roce 2006 vyšel metodický manuál odboru výkonu vazby a trestu odnětí svobody GR VS ČR s názvem *Ruskojazyční* (hlavním autorem je tlumočnick a publicista dr. Miroslav Grossmann), který mj. obsahuje slovníček výrazů ruského vězeňského argotu, charakteristiku ruskojazyčných kriminálních skupin či obrazové ukázky tetování.

Vzhledem k tomu, že existuje více možností, jak na odsouzené nahlížet, zmiňme na tomto místě alespoň některé. Podle Hály – Soudkové (2002, s. 20) můžeme tyto odsouzené dle způsobu chování v civilním životě rozlišit na ty, kteří považují kriminální činnost za profesi, a to za profesi prestižní (tito jedinci se obklopují odsouzenými s podobným smýšlením a usilují o to, aby byli těmito osobami respektováni a obdivováni, a uvěznění vnímají za jedno z profesních rizik), a ty, kteří se ocitli ve výkonu trestu za jednorázové porušení zákona (tito lidé obvykle vyhledávají společnost spíše penitenciárních pracovníků než ostatních odsouzených). Podle způsobu, jakým se odsouzení rozhodnou čas ve vězení prožít, je možno je dělit na ty, kteří se od vězeňského světa izolují (vytvoří si svůj vlastní mikrosvět), a ty, kteří na vězeňském životě plně participují (společně tráví volný čas, používají stejné výrazy, dělají si jídlo, tabák apod.) (srov. s výsledky výzkumu v kapitole 9). Podle umístění na pomyslném společenském žebříčku pak odsouzené dělíme na ty, kteří aspirují na vůdcovské role, na roli tzv. kápa či jeho oblíbenců, a ty, kteří se pohybují na nižších příčkách tohoto žebříčku; jedná se především o jedince s nižší inteligencí, příp. s jinými psychickými nebo somatickými problémy či postiženími (podrobněji Hála – Soudková, 2002, s. 21), dále např. také

o homosexuály a pedofily (posledně zmiňovaní nemají život ve výkonu trestu jednoduchý, často se stávají objektem šikany ze strany jiných odsouzených; podrobněji Clemmer, 1958, s. 83–205).

V souvislosti s chováním odsouzených nelze opomenout rovněž jejich sexuální chování, protože i toto počínání se do našeho jazykového materiálu nezanedbatelnou měrou promítlo. Nikdo, ani odborná literatura (srov. Clemmer, 1958, s. 249–273; Hála, 2005, s. 64), nepopírá, že za mřížemi dochází k homosexuálním stykům. Dá se říci, že kromě jedinců s vrozenou homosexuální orientací však mnozí odsouzení považují tyto praktiky za dočasné, způsobené nemožností styků heterosexuálních, a po propuštění na svobodu je obvykle nevyhledávají a dále neprovozují.

Přijetí nastavených pravidel chování je tedy, jak vyplývá z předchozích odstavců, jedním z prvních kroků v procesu prizonizace. Tím dalším, neméně důležitým, je seznámení se se specifickou mluvou užívanou v penitenciárním zařízení. Nastoupí-li nový odsouzený do výkonu trestu, ihned přichází do kontaktu se zažitými výrazy používanými dalšími spoluodsouzenými (mnohdy je užívají také penitenciární pracovníci), které označují běžné vězeňské reálie (viz výčet sémantických okruhů na s. 48–49). Tyto výrazy jsou pro prvotrestané, kteří dosud nemají praktické zkušenosti s vězeňským světem, zpravidla neznámé. Příčinu však nespatřujeme v kryptické funkci těchto pojmenování, ale spíše ve skutečnosti, že svět za mřížemi jednoduše prvotrestaní neznají (výjimku tvoří jedinci, kteří mají mezi odsouzenými nebo bývalými odsouzenými známé či příbuzné, ti totiž mají o vězeňských reáliích alespoň jisté povědomí).

Kromě výrazů pojmenovávajících vězeňské reálie používají lidé ve výkonu trestu také výrazy spjaté s jejich kriminální minulostí a s následným trestním řízením vedoucím až k nepodmíněnému odsouzení. Průběh trestního řízení či samotné páčání trestného činu patří mezi odsouzenými, především těmi, kteří vnímají kriminální činnost jako svou profesi, k oblíbeným a často diskutovaným tématům hovoru.

Nutno zdůraznit, že komunikace mezi odsouzenými, příp. odsouzenými a penitenciárními pracovníky, není nasyčena pouze výrazy výše zmíněnými, nýbrž obsahuje rovněž výrazy obecně rozšířené a běžně používané. Proto se i některá tato pojmenování v předkládaném slovníku objevují, a to v případě, že mají nějakou souvislost se zajišťováním či uspokojováním základních životních i jiných (především volnočasových) potřeb a aktivit odsouzených.

Máme za to, že jazyk sehrává ve výkonu trestu, stejně tak jako v jakémkoli jiném specifickém prostředí, významnou roli a že jeho přijetí a aktivní užívání významnou měrou přispívá k tomu, že se z odsouzených stávají spoluodsouzení.

6 METODOLOGICKÉ POZNÁMKY

Vzhledem ke skutečnosti, že vězeňské prostředí je účelovým zařízením, a to velice nestandardním, považujeme za podstatné zdůraznit, že samotnému terénnímu šetření předcházela dlouhá přípravná fáze, ve které jsme se snažili zmapovat a posléze také eliminovat případná rizika, která by mohla realizaci výzkumu a jeho výsledky podstatně ohrozit. Zaprvé jsme museli zajistit, aby nám byl umožněn přímý vstup do věznic, což vůbec není jednoduché, zadruhé jsme museli odsouzené motivovat k aktivní spolupráci. Oba úkoly se nám podařilo v rámci předvýzkumu docela úspěšně vyřešit.

Dle současné organizační struktury věznic spadají jednotlivé věznice na území ČR pod Ministerstvo spravedlnosti ČR a jsou centrálně spravovány Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR. Každá věznice má svého ředitele, jenž disponuje určitými pravomocemi, které byly oproti předlistopadové době značně posíleny. O opakované vstupy do věznic, ve kterých se šetření odehrávalo, jsme tedy žádali jednotlivé ředitele. Co se týká přístupu odsouzených ke spolupráci, lze konstatovat, že většina respondentů se do výzkumu zapojila dobrovolně a ochotně. Výzkum probíhal v rámci výše zmíněného programu zacházení s odsouzenými, a to za výrazné podpory vězeňského personálu i samotného vedení jednotlivých věznic.

Ke sběru jazykového materiálu jsme se rozhodli použít dotazníkovou metodu, neboť ta se ukázala pro potřeby našeho šetření jako nejprínosnější. V průběhu přípravné fáze jsme zcela vyloučili řízené rozhovory, protože jsme si v terénu ověřili, že je nelze vzhledem k již několikrát zmiňovanému specifiku zkoumaného prostředí i k samotnému cíli výzkumu realizovat, a to hned ze dvou důvodů. Jednak nám z bezpečnostních důvodů nebyl umožněn přístup ke všem odsouzeným (zejména těm odsouzeným za zvlášť závažné trestné činy), jednak by rozhovory musely být neúměrně dlouhé, a i přesto by hrozilo, že by nasycenost komunikace vězeňskými výrazy nebyla dostatečná.

V rámci pilotního šetření jsme vytypovali určitá sémantická pole pokrývající základní komunikaci v penitenciárním prostředí. Východiskem pro sestavení dotazníku pro nás byly zkušenosti z pravidelných návštěv ve věznicích v Heřmanicích (Ostrava), rozhovory s odsouzenými, s dozorci, se speciálním pedagogem a terapeutem, ale také s bývalými odsouzenými; jistotu inspiraci jsme našli rovněž ve stávajících slovnících vězeňské mluvy – především v Sukově práci *Několik slangových slovníků* (1993), u Hály – Soudkové *Jak mluví čeští vězni – místo a úloha vězeňského argotu* (2002), u Leeuwen-Turnovcové *Historisches Argot und neuer Gefängnislang in Böhmen*

(1993), u Šteplniaka (1993) *Słownik tajemnych gwar przestępczych*, u Clemmera *The Prison Community* (1958) a u Partridge *A dictionary of the underworld* (1971). Co se týká uvedených slovníků, vzhledem k cíli práce zůstaly stranou našeho zájmu výrazy, které jsou do značné míry neaktuální. Např. Sukův slovník vznikal, jak již bylo uvedeno, v 70. letech 20. století, a proto jsme zcela vynechali výrazy příznačné pro dobu normalizace, jako dobové označení pro politické vězně, pojmenování nejružnějších přečinů proti tehdejšímu zřízení atd.

Na základě získané znalosti vězeňských reálií jsme sestavili osmistránkový dotazník, který jsme podrobili pilotnímu vyplňování. Z výsledků sondy vyplynulo, že při přípravě výzkumu jsme přecenili intelektuální dispoziční některých odsouzených (srov. Profil respondentů, především jejich dosažené vzdělání, viz příloha č. 3). V praxi jsme se poučili o tom, že v českých věznicích se i v současné době můžeme setkat s analfabetismem, a to jak sekundárním (kdy jedinec při svém způsobu života nezdokonaloval nabyté dovednosti čtení a psaní), tak velmi vzácně i s analfabetismem primárním (kdy odsouzený se číst a psát nikdy nenaučil). Mnohem častějším problémem však bývá v penitenciárním prostředí tzv. funkční nigramotnost spočívající v tom, že někteří odsouzení sice elementární trivium (čtení, psaní, počítání) zvládají, ale nedokáží aplikovat nabyté dovednosti v praxi – mají problém vyřídit si běžné záležitosti na úradech, těžkopádně vyplňují nejružnější formuláře a dotazníky (podrobněji Hála, 2005, s. 138–139). Aby bylo možno provést stejné šetření napříč kategoriemi odsouzených (vyjma analfabetů), museli jsme tedy formulaci otázek značně zjednodušit. Narazili jsme však ještě na jeden problém. Vyplnění původně navrženého dotazníku by vzhledem k jeho rozsahu probíhalo minimálně ve dvou etapách, což se v praxi ukázalo jako nemožné. Přistoupili jsme tudíž k tomu, že jsme počet dotazů značně zredukovali, a tuto skutečnost jsme naopak kompenzovali tím, že jsme respondentům (především těm inteligentnějším) nabídli možnost, že pokud nenaleznou v dotazníku některá slova, která se často ve vězení používají, mohou je připojit na konec dotazníku (ukázka odpovědi jednoho z respondentů tvoří přílohu č. 5).

Definitivní podoba dotazníku (viz příloha č. 4) obsahovala především tato sémantická pole:

- pojmenování trestných činů a činností při nich vykonávaných;
- pojmenování pachatelů³⁵ a dalších účastníků trestných činů;

³⁵ Pojmenování pro „pachatele určitého trestného činu“ a „osobu, která byla odsouzena za určitý trestný čin“ jsou stejná. V alfabetském slovníku označujeme v tomto případě výklad významu jednotně, a to pomocí výkladu „kdo něco udělá, kdo se něčeho dopustí“, např. člověk, který pohlavně zneužije, je „děckomrd“ a nezáleží na tom, zda je pravomocně za tento čin odsouzen; ve výkladu významu se objeví formulace „kdo pohlavně zneužije“.

- pojmenování spojená s trestním řízením;
- pojmenování jednotlivých typů penitenciárních zařízení, včetně jejich profilace;
- pojmenování prostor a příslušenství v areálu věznice;
- pojmenování pracovníků věznice;
- pojmenování bezpečnostních opatření ve věznici;
- pojmenování odsouzených podle jejich vlastností a způsobu chování;
- pojmenování odsouzených podle jejich pracovního zařazení ve věznici;
- pojmenování vězeňské výstroje;
- pojmenování věcí, které jsou pro odsouzené vzácné nebo nedostupné;
- pojmenování nejrůznějších typů dopisů, včetně nepovolené ústní komunikace odsouzených;
- pojmenování základních životních potřeb;
- pojmenování běžných činností probíhajících ve vězení;
- pojmenování pro pokusy o sebevraždu a sebepoškozování;
- pojmenování spojená se sexuálním životem ve věznici.

Vzhledem k cíli práce, potvrzení či vyvrácení námi stanovené hypotézy, že odsouzení v dnešní době neusilují o utajení smyslu řečeného tak, jak tomu bylo v dávné minulosti (viz Oberpfälcrovo vymezení argotu, 1934, s. 311–315), jsme k dotazníku připojili dvě otázky. Zajímalo nás zejména, proč se vůbec podle názoru respondentů v penitenciárním prostředí specifické výrazy používají a jak se je respondenti naučili (podrobné znění otázek viz dotazník v příloze č. 4; vyhodnocení těchto otázek viz 9. kapitola).

Domníváme se, že o potlačení kryptické funkce vězeňské mluvy vypovídá především samotná ochota odsouzených tiskopis vyplnit. To, zda utajovací funkce řeči sehrává v současnosti nějakou roli, jsme chtěli ověřit také dalším způsobem.

Respondenti byli při předvýzkumu paritně rozděleni do dvou skupin – respondenti z první skupiny vyplňovali dotazník pod dohledem speciálního pedagoga, respondenti z druhé skupiny zcela samostatně. Chtěli jsme vysledovat, zda se budou odpovědi v obou skupinách lišit, a jelikož se v materiálu podstatný rozdíl neprokázal, dále jsme od tohoto rozdělení upustili a realizace vyplňování dotazníků závisela na rozhodnutí pověřených osob z řad vězeňského personálu.

Na základě vyhodnocení výsledků předvýzkumu jsme pro sběr jazykového materiálu stanovili následující kritéria:

- 1) respondenty budou pouze dospělí odsouzení mužského pohlaví české národnosti;
- 2) celkový počet respondentů bude činit 300, tzn. půjde o tři věznice po stu respondentech;
- 3) zaměříme se pouze na věznice, nikoli na vazební věznice, lokované na Moravě a ve Slezsku;
- 4) navštívíme typy věznice profilované minimálně pro výkon trestu s odnětím svobody s dozorem, lépe s ostrahou či zvýšenou ostrahou.

V každé věznici se tedy výzkumu zúčastnilo sto respondentů. Spoléhali jsme na dobrou vůli odsouzených a nepočítali se stoprocentní návratností tiskopisů. Z heřmanické věznice se nám vrátilo osmdesát „poctivě“ vyplněných dotazníků, z opavské sedmdesát tři a z mírovské šedesát šest.

Již během sběru jazykového materiálu jsme se rozhodli, že ze získaného korpusu vytvoříme dva navzájem se doplňující slovníky a nabídneme tak čtenářům dva komplementární pohledy na pojednávané lexikum. Zprvę předložíme alfabetycký slovník jednotlivých hesel zpracovaných při použití běžně užívaných lexikografických zásad a pravopisných i editorských norem, zadruhé sestavíme věcný slovník (provedeme tematické přeskupení materiálu s odkazy na tento alfabetycký slovník). Tomuto záměru jsme pochopitelně podřídili již samotné vyhodnocování dotazníků. Nejdříve jsme materiál vyhodnocovali za každou věznici zvlášť. K tomuto jsme byli motivováni snahou zjistit, zda se užívané lexikum liší dle zařazení odsouzených do jednotlivých typů výkonu trestu, tzn. zda je markantní rozdíl ve vyjadřování odsouzených vykonávajících trest v mírnějším typu věznice a ve vyjadřování jejich kolegů umístěných do věznice se zvýšeným stavebně-technickým zabezpečením. Důležitým poznatkem pro nás bylo, že ve vyhodnoceném materiálu jsme podstatnější rozdíly v obecné rovině neshledali. Pokud se nějaké odchylky objevily, byly většinou spojené, což je přirozené, s určitým specifíkem dané věznice či její samotnou lokací. Např. pouze v heřmanické věznici se objevoval výraz *labužník kovony* pro odsouzeného, který se pokouší o sebepoškození (např. spolknutím nějakého předmětu, nejčastěji kovového). Tuto skutečnost si vysvětlujeme tím, že v nedaleké Karviné se nachází podnik Kovona, který se zabývá kovovýrobou. V alfabetyckém slovníku na tyto výrazy zpravidla upozorňujeme poznámkou v závěru heslového odstavce nebo již v samotném výkladu hesla; v případě, že se jedná o běžně rozšířené výrazy, prezentujeme je bez bližších komentářů.

Abychom se vyvarovali zkreslení vyplývajícího z pouze okazionálního užití slova, rozhodli jsme se brát v potaz pouze výrazy, které v našem korpusu překročily pětiprocentní frekvenci výskytu. Bližší pojednání o způsobu prezentace jazykového materiálu lze najít v úvodních poznámkách k 7. a 8. kapitole.

7 ALFABETICKÝ SLOVNÍK

7.1 Poznámky k uspořádání slovníku a k stavbě heslového odstavce

Předkládaný slovník, čítající 1250 heslových slov, obsahuje nejen výrazy označující vězeňské realie, ale také výrazy odrážející širší komunikační vybavenost odsouzených související jak s jejich kriminální minulostí (včetně průběhu trestního řízení), tak se zajišťováním či uspokojováním jejich základních životních i jiných (především volnočasových) potřeb a aktivit ve výkonu trestu.

Heslová slova, uváděná v reprezentativních tvarech, jsme uspořádali alfabetycky. Vedle hesel s plnohodnotným zpracováním uplatňujeme též hesla odkazová, která slouží pro operativnější orientaci uživatele. Víceslovná (sdružená) pojmenování a frazeologická spojení jsme zpracovali jako samostatné heslové jednotky – uvádíme je buď samostatně, nebo pod heslovými slovy, která odpovídají jejich jednotlivým plnovýznamovým komponentům, a vykládáme je u heslového slova, které je totožné s jejich prvním komponentem (u ostatních je odkaz ↑).

Heslový odstavec má následující stavbu:

Heslové slovo > gramatická charakteristika > *výklad významu* > *pomocné výkladové prvky* > příklady užití > poznámka

- Homonyma (heslová slova stejného reprezentativního tvaru) označujeme povýšenými arabskými číslicemi (jako horním indexem) uvedenými za příslušným tvarem.³⁶

³⁶ Uvědomujeme si, že hranice mezi slovy polysémními a homonymy je někdy neostrá. V takových případech jsme se rozhodli pro jednotnou metodiku, kterou důsledně dodržujeme. Za homonyma považujeme slova vzniklá paralelním pojmenovacím (slovotvorným) procesem. Jako homonymní řešíme též jednotky lišící se kategoriálním rysem „věc“ vs. „osoba“ (bezpečák – oddělení prevence a stízností vs. bezpečák – příslušník vězeňské služby působící na oddělení prevence a stízností). Lexikální jednotky (lexie) vzniklé stejným pojmenovacím postupem (např. přenesením významu) zpracováváme jako jednotlivé významy v polysémní struktuře slova (bedna – televize a krabička cigaret). Jako slova polysémní zpracováváme také slova, která mají stejný sémantický obsah, ale liší se konkrétní realizací implicitního valenčního rámce, zejmé-

- U jednoslovných hesel podáváme jejich tvaroslovnou³⁷ a slovnědruhovou charakteristiku:
 - u podstatných jmen uvádíme koncovku ve druhém pádě čísla jednotného a mluvnický rod (m = mužský, ž = ženský, s = střední); pomnožná podstatná jména označujeme pomn.; pokud se některé podstatné jméno vyskytuje častěji v množném čísle, upozorňujeme na tuto skutečnost zkratkou mn.;
 - u přídavných jmen, příslovcí a citoslovcí uvádíme slovnědruhovou příslušnost (příd., přísl., citosl.);
 - u sloves uvádíme vid, a to dokonavý (dok.) a nedokonavý (ned.); jejich rekcí naznačujeme obsazením příslušných pozic zájmeny a příslovcí.
- U frazeologismů a víceslovných pojmenování mluvnické údaje neuvádíme, tyto údaje naznačujeme samostatně jenom u jejich prvního plnovýznamového komponentu.
- Při výkladu věcného významu heslových slov nejčastěji užíváme následující typy výkladových postupů: a) výklad pomocí spisovného ekvivalentu, v případě potřeby odborného (pézet *program zacházení s odsouzenými*); b) výklad slovtvorný (autičkář *kdo krade nebo vykrádá auta*); c) výklad popisný (kolchoz *seskupení dvou nebo více odsouzených dělicích se o jídlo, tabák apod.*). V opodstatněných případech naznačujeme za výkladem bližší slovtvornou motivaci (flastrovaný – *kdo má kázeňský trest, doslova kdo má flastr*). Jednotlivé významy v polysémní struktuře uvádíme arabskými číslicemi na úrovni textu. Pořadí významů je určováno zjištěnou frekvencí. Ve shromážděném materiálu se objevují rovněž výrazy, které existují i v běžné slovní zásobě, ovšem s jiným významem (např. pošťák – zde *kdo přepadne, ev. vyloupí poštu*, jinak obvykle *poštovní zaměstnanec*), u těchto výrazů uvádíme jen význam argotický. Výklad je v kurzivě.
- Za výkladem významu po dvojtečce uvádíme u některých pojmenování příklad jejich užití v kontextu, dal-li se tento kontext vyčíst ze získaného materiálu.

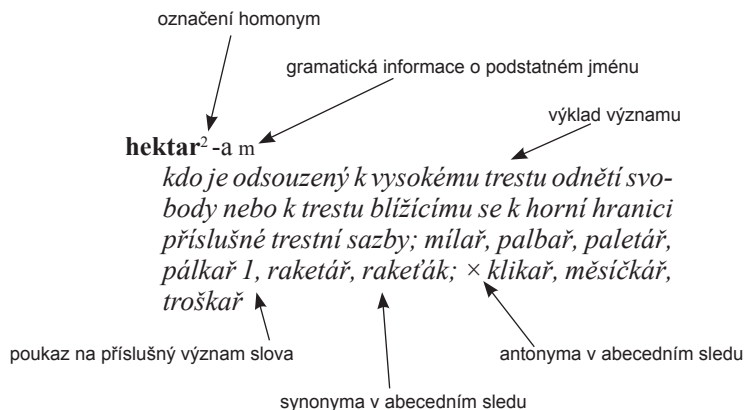
na pozice adresáta (bonzák – kdo donáší vězeňskému personálu a kdo donáší ostatním odsouzeným).

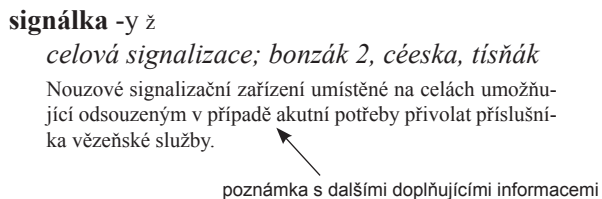
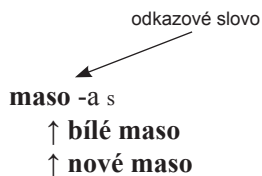
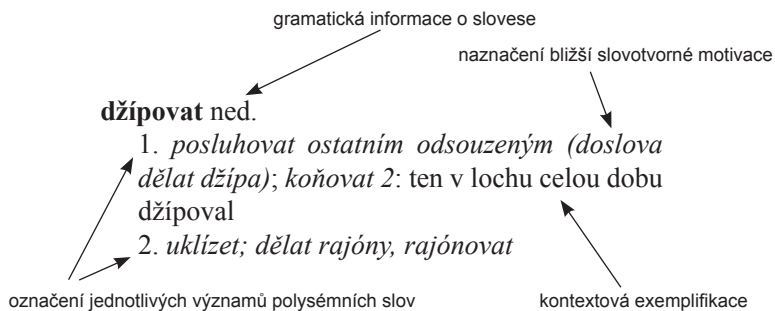
³⁷ Mluvnické kategorie většiny heslových slov nebylo možno ze získaného materiálu vyčíst. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto údaje mohou mít nezanedbatelný význam především pro nečeského uživatele tohoto slovníku, nerezignovali jsme na ně a doplnili je podle zákonitostí češtiny.

- Některá hesla doplňujeme údaji o systémových vztazích v (argotické) slovní zásobě: synonyma a antonyma uvádíme v abecedním sledu (příp. s číslem jejich příslušného významu), a to kurzivou, antonyma uvozujeme značkou ×.
- V případech, kdy předpokládáme neprůhlednost významu způsobenou neznalostí vězeňského prostředí, uzavíráme heslový odstavec bližším vysvětlením obsahujícím další relevantní informace. U lexikálních jednotek běžně se vyskytujících také mimo vězeňský svět tyto poznámky neuvádíme.

Vzhledem ke skutečnosti, že penitenciární prostředí je velice specifické a pro nezasvěcené často neznámé, doporučujeme uživateli slovníku prostudování kapitoly Charakteristika penitenciárního prostředí v ČR.

Stavba heslového odstavce:

7.2 Vlastní slovník

A

áčkař -e m

kdo je zařazen k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem

áčko¹ -a s

věznice pro výkon trestu odnětí svobody s dohledem

áčko² -a s

alkohol; chlást

achárna -y ž

vězeňská kaple; kostel, pánbičkárna

ajcák -a m

kdo je nakažen virem H.I.V. (doslova kdo má aids)

akční hrdina

kdo pašuje zbraně

aktivita -y ž častěji mn. aktivity

program zacházení s odsouzenými; pézet, program, reso

alchymista -y m

vězeňský kuchař; čaroděj, guláš, chemik 2, kuchtík, těstomrd, těstoprd

alíky pomn.

alimenty; aloše

aloše pomn.

alimenty; alíky

alpinista -y m

kdo podlézá vězeňskému personálu; indulona, leštič klik, lizoprđ, loziřit, prđelka, prđolez, prđolizal, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprđel, vlezprđelka, vlez-

řit'ka, vřítidlub, vyližprđel

↑ rektální alpinista

altánek -u m

operační středisko věznice

Pojmenování zaznamenané v mírovské věznici, ve které je toto středisko umístěno v budově připomínající zahradní altánek.

amča -i ž

amnestie; amina

amina -y ž

amnestie; amča

aminář -e m

kdo je propuštěn na amnestii; amnesta, amnestant, amnestář, amnestovaný, amnest'ák

amnesta -y m

kdo je propuštěn na amnestii; aminář, amnestant, amnestář, amnestovaný, amnest'ák

amnestant -a m

kdo je propuštěn na amnestii; aminář, amnesta, amnesta, amnestář, amnestovaný, amnest'ák

amnestář -e m

kdo je propuštěn na amnestii; aminář, amnesta, amnestant, amnestovaný, amnest'ák

amnestovaný -ěho m

kdo je propuštěn na amnestii; aminář, amnesta, amnestant, amnestář, amnest'ák

amnest'ák -a m

kdo je propuštěn na amnestii; aminář,

amnesta, amnestant, amnestář, amnestovaný

anál -u m

anální styk; zájezd do kakaové dirky, zájezd do nestlé

anton -u m

policejní vůz; bengokára

apač -e m

kdo je romské národnosti; briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

ara citosl.

pozor: ara, bengo

arest -u m

věznice; baňa, basa, chládek, krim, kriminál, krimoš 2, lágr, lapák, loch, prizn

arestman -a m

kdo je odsouzený nepodmíněně (k trestu odnětí svobody); basman, galejník, kriminálník 1, krimoš 1, mukl; × podmínkár 1

autičkář -e m

kdo krade nebo vykrádá auta; kárář

B

bagančata pomn.

vězeňská obuv; bagany, komisky, komišňáky, papíráky

bagany pomn.

vězeňská obuv; bagančata, komisky, komišňáky, papíráky

bagl -u m

věci osobní potřeby sbalené v dece

Takto sbalené věci si odsouzený odnáší z cely v případě, že ji trvale či dočasně opouští (např. při důkladné kontrole cel, při dočasném umístění na oddělení výkonu kázeňských trestů).

bagr -u m

lžice

bagrovat ned.

jíst (doslova jíst bagrem, tzn. lžící); charovat, žrát

bachař -e m

příslušník vězeňské služby pověřený dozorem nad odsouzenými; bengo 2, velitel

bakšiš -e m

peníze; civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

balčo -a s

ručně balená cigareta; balená, balenčo, dutinka, plnička; × cigáro, cigo, huleni, kulatá, kulatka, válec, žváro

balená -é ž

ručně balená cigareta; balčo, balenčo, dutinka, plnička; × cigáro, cigo, huleni, kulatá, kulatka, válec, žváro

balenčo -a s

ručně balená cigareta; balčo, balená, dutinka, plnička; × cigáro, cigo, huleni, kulatá, kulatka, válec, žváro

bambus -u m

↑ **leštit bambus**

banán -u m

vězeňské pyžamo žluté barvy; banánek, kanár, kanárek, žluťák, žluťásek

banánek -nku m

vězeňské pyžamo žluté barvy; banán, kanár, kanárek, žluťák, žluťásek

bankář -e m

kdo přepadne, ev. vyloupí banku

baňa -i ž

věznice; arest, basa, chládek, krim, kriminál, krimoš 2, lágr, lapák, loch, prizn
↑ **stará v bani**

barák -u m

ubytovna pro odsouzené

barákový -ého m

odsouzený pomáhající vězeňskému personálu se zajišťováním kázně a pořádku na ubytovnách (doslova na baráku);

kápé, kápěčák, kápěčko, koordinátor, pořádkář, pořádkový

basa -y ž

věznice; arest, baňa, chládek, krim, kriminál, krimoš 2, lágr, lapák, loch, prizn

basman -a m

kdo je odsouzený nepodmíněně (k trestu odnětí svobody); arestman, galejník, kriminálník 1, krimoš 1, mukul; × podmínkář 1

bašavel -u m

jídlo; dlabanec, chales, chalka, chalunk, žrádlo

batman -a m

příslušník vězeňské služby sloužící na strážní věži; čučka 2, hlídač 1, kukačka 1, kukačkář, kulomet, střelec, špaček 1, špačkář

bažant -a m

kdo je do věznice nově přichozí; cucák, mládě, nováček, nové maso, nové zboží, novic, novicka, přibylec, přilba, přírůstek

běčkař -e m

kdo je zařazen do výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dozorem

běčko -a s

věznice pro výkon trestu odnětí svobody s dozorem

bedna -y ž

1. televize; telka 1, týví
2. krabička cigaret

bělouš -e m

kdo je zneužit k páchání trestné činnosti; bílý kůň, koník

bengárna -y ž

policejní služebna; fízlárna

bengo -a m

1. policista; bengoš, čuchal, fízl, fízlák, chlupatý, pendrek, polda, policajt, poliš, uniforma

2. příslušník vězeňské služby pověřený dozorem nad odsouzenými; bachař, velitel

bengokára -y ž

policejní vůz; anton

bengoš -e m

policista; bengo 1, čuchal, fízl, fízlák, chlupatý, pendrek, polda, policajt, poliš, uniforma

bešelit ned.

odpykávat si trest odnětí svobody; bručet, kroutit (co), sedět, točit (co)

betla -e ž

postel; bidlo (horní postel), foch, kabrio (postel bez patra), pelech, pryčna, regál (spodní postel)

bezpečák¹ -u m

oddělení prevence a stížností; bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, opěrko, prevence, prevenčák 2, prevenčka, uši 2, ušní 1

bezpečák² -a m

příslušník vězeňské služby působící na oddělení prevence a stížností; kůrovec, prevenčák 1, ušař, ušní 2

běžec -ce m

kdo se pokouší o útěk; kaprfild, kopečkář, útěkář, zdrhač

bidlo -a s

postel (horní postel); betla, foch, kabrio (postel bez patra), pelech, pryčna, regál (spodní postel)

bílá díra

vězeňská ošetřovna; lapiduchárna, lékařák, marodka, oška, veterina, zašívárna

bílá huba

kdo je neromské národnosti; gadžo; × apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč

Označení, které používají romští odsouzení pro neromského odsouzeného.

bílé maso

lidé: po bílém mase je poptávka

↑ **kšeft s bílým masem**

↑ **kšeftovat s bílým masem**

bílý kůň

kdo je zneužit k páchání trestné činnosti; bělouš, konik

blaf -u m

nechutné jídlo; sračka 1

bludička -y ž

světlo svítící na chodbách v době nočního klidu; nočka, reflektor

bobkař -e m

kdo je zbabělý; mulo, sráč 1, sračka 2

bobek -u m

↑ **mít bobky**

bodygárd -a m

příslušník vězeňské služby doprovázející odsouzené na práci; hlídač 2, chůva, po-haněč, pracoš

bohouš -e m

WC; hajzl, hajzlík, chydňák, sněmovna, volátka

bojar -u m

zařízení sloužící k ostraze venkovních prostorů

Speciální zařízení fungující na bázi podobné laserovým paprskům.

bonz -u m

udání

bonzák¹ -a m

1. *kdo donáší vězeňskému personálu; bonzo 1, donašeč 1, konfident, konfoš, konfouš, práskač, sojka, tajný 2*

2. *kdo donáší ostatním odsouzeným; bonzo 2, drbna, mluvkva, plotkař, zpra-vodaj*

bonzák² -u m

celová signalizace; céeska, signálka, tísňák

Nouzové signalizační zařízení umístěné na celách umožňující odsouzeným v případě akutní potřeby přivolat příslušníka vězeňské služby.

bonzárna -y ž

oddělení prevence a stížností; bezpe-čák 1, bonzkancl, opas, opasek, opérko,

prevence, prevenčák 2, prevenčka, uši 2, ušní 1

bonzkancl -u m

oddělení prevence a stížností; bezpe-čák 1, bonzárna, opas, opasek, opérko, prevence, prevenčák 2, prevenčka, uši 2, ušní 1

bonznout dok. (koho)

udat (koho); natřít (koho), prásknout (koho), propálit (koho), provařit (koho), shodit (koho), ustřelit (koho)

bonzo -a m

1. *kdo donáší vězeňskému personálu; bonzák, donašeč 1, konfident, konfoš, konfouš, práskač, sojka, tajný 2*

2. *kdo donáší ostatním odsouzeným; bonzák 2, drbna, mluvkva, plotkař, zpra-vodaj*

bouchačka -y ž

pistole; kvěr, železo

bouchat ned.

pracovat v době výkonu trestu; fachat, fátat, hákovat, makat za brankami, šroubovat

bouračkář -e m

kdo usmrtí z nedbalosti (doslova při bouračce); havárkář, nedbalec, nedba-lista, nedbalka 2, nedbalkář, nehodář, smolař

brácha -y m

kdo pobývá na společné cele; chábr, spolubytný, spoluhrač, spoluchábr, spo-lumukl

brána -y ž

vstup do věznice; branka

branař -e m

příslušník vězeňské služby sloužící na vstupu do věznice (doslova na bráně); brankař

branka -y ž

vstup do věznice; brána

brankař -e m

příslušník vězeňské služby sloužící na vstupu do věznice (doslova na brance); branař

bratr -a m

kdo pochází z bývalého Sovětského svazu; rusák

↑ **velký bratr**

brif -u m

dopis; nové zprávy, pismo, pošta 2

briketa -y m/ž

kdo je romské národnosti; apač, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

brko -a s

↑ **honit (si) brko**

bručet ned.

odpykávat si trest odnětí svobody; bešelit, kroutit (co), sedět, točit (co)

bubák -a m

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznici; čóča, čočka 1, čučka 3, fotomuňka, očko, oko, velký bratr

bufet¹ -u m

otvor ve dveřích cely (podávací okénko)
Podávací okénko slouží na oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením především k výdeji stravy.

bufet² -u m

pokyn pro posluhujícího vězně, aby připravil, příp. přinesl jídlo

buchna -y ž

injekční stříkačka; frkna, jehla, jehlička, pumpa, špricka, včelka

buk -a m

kdo má homosexuální orientaci; bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

bukva -y ž

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna,

čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

bukvice -e ž

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

bukvičák -a m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

bula -y m

kdo se vyhýbá práci; flákač, lempl, nefachčenko, netáhlo, výhybkář

bunkr -u m

uzamykatelná vězeňská skříňka na osobní věci

bušírna -y ž

posilovna; činkárna, fitko, korbičovna, posílka

buzerák -u m

vycházkový prostor; buzerplac, klec 1, kotec, plac, špacírplac, teletník, výběh

buzerant -a m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

buzerplac -u m

vycházkový prostor; buzerák, klec 1, kotec, plac, špacírplac, teletník, výběh

buzík -a m

kdo má homosexuální orientaci; buk,

bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohl, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

buzna -y ž

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohl, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

bytař -e m

kdo vykrádá byty; kvartýrář

být na klepkách

užívat drogy; fetovat, klepat 1, máznout se 1, píchnout si, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se

být mrtvý

být někým, s kým se nepočítá (kdo je odepsaný)

být nenažraný

pokusit se o sebepoškozování (např. spolknutím nějakého předmětu); sežrat (co)

C

cáchař -e m

kdo je zaměstnaný v kanceláři; kancelářská krysa, kancelářský, kanclkrysa, krysa, myšák

candát

↑ *mrskač candátů*

céčkař -e m

kdo je zařazen do výkonu trestu odnětí svobody do věznice s ostrahou

céčko -a s

věznice pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou

céeska -y ž

celová signalizace; bonzák 2, signálka, tísňák

Nouzové signalizační zařízení umístěné na celách umožňující odsouzeným v případě akutní potřeby přivolat příslušníka vězeňské služby.

celkař -e m

kdo si odpykává trest bez podmíněného propuštění; dojížděák, držák 1, tvrděák; × pépěčkář, podmínkář 2, půlař, půlkař

celý před.

↑ *odjet celý*

↑ *sjet to celé*

cesta do kopce

první polovina trestu odnětí svobody; × cesta z kopce

cesta z kopce

druhá polovina trestu odnětí svobody; × cesta do kopce

cestovka -y ž

vězeňské vozidlo (auto/autobus), ve kterém je eskortovaným odsouzeným omezen výhled z okna; dobytčák, eskorták 2, konzerva, mukltour; ponorka, rakev

cestovkář -e m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (ve speciálně upraveném vozidle, ve kterém je odsouzeným omezen výhled z okna); cesták, eskorták 1, konzervář, náramkář, ponorkář, řetízkač, taxikář

cest'ák -a m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (ve speciálně upraveném vozidle, ve kterém je odsouzeným omezen výhled z okna); cestovkář, eskorták 1, konzervář, náramkář, ponorkář, řetízkač, taxikář

cigáro -a s

strojově vyráběná cigareta; cígo, huleni, kulatá, kulatka, válec, žváro; × balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička

cígo -a s

*strojově vyráběná cigareta; cigáro, hu-
lení, kulatá, kulatka, válec, žváro; ×
balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička*

cigoš -e m

*označení neromských odsouzených pro
odsouzeného Roma; apač, briketa, ci-
korka, černá huba, černá mrdka, černá
prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more,
morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá
huba, gadžo*

Označení, které používají neromští odsouzení pro
odsouzeného Roma.

cikorka -y m/ž

*kdo je romské národnosti; apač, briketa,
cigoš, černá huba, černá mrdka, černá
prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more,
morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá
huba, gadžo*

Označení, které používají neromští odsouzení pro
odsouzeného Roma.

cimra -y ž

*cela/pokoj; izba, jeskyně, kobka 3, svět-
nice*

civil¹ -u m

*vše mimo areál věznice; civilizace, do-
mov, svoboda, tam za zdí, venek*

civil² -u m

civilní oděv

civil³ -a m

*policista sloužící v civilním oblečení;
tajný 1*

civilizace -e ž

*vše mimo areál věznice; civil 1, domov,
svoboda, tam za zdí, venek*

civilky pomn.

*peníze (doslova připomínající civil);
bakšiš, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2,
lováky, love, lovky, many, mařeny, mer-
gle, prachy, prašule, škvára, vata, živáč-
ky, živé*

cizák -a m

*kdo je cizí státní příslušnosti; cizoš, při-
vandrovalec*

cizoš -e m

*kdo je cizí státní příslušnosti; cizák, při-
vandrovalec*

cucák -a m

*kdo je do věznice nově přichozí; bažant,
mládě, nováček, nové maso, nové zboží,
novic, novicka, přibylec, přilba, přírūs-
tek*

cukr -u m

kokain; kokeš, koks

cvokař -e m

vězeňský psycholog; psychoš, psychouš

Č**čára -y ž**

↑ **hodit čáru**

čaroděj -e m

*vězeňský kuchař; alchymista, guláš,
chemik 2, kuchtik, těstomrd, těstoprd*

čarovat ned.

vařit; kuchtit

čenč -e m

*nepovolená směna předmětů či dopisů
mezi celami; koňování, kšeft, veksl*

černá huba

*kdo je romské národnosti; apač, briketa,
cigoš, cikorka, černá mrdka, černá pr-
del, černý čmoud, čmoud, čoud, more,
morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá
huba, gadžo*

Označení, které používají neromští odsouzení pro
odsouzeného Roma.

černá mrdka

*kdo je romské národnosti; apač, brike-
ta, cigoš, cikorka, černá huba, černá
prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more,
morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá
huba, gadžo*

Označení, které používají neromští odsouzení pro
odsouzeného Roma.

černá prdel

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

černoprdelník -a m

vězeňský kaplan; farář, flandák, kněz, otec, padre, pámbiček, pámbičkář, páter

černý čmoud

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

čichat ned.

užívat omamné látky

čiko -a s

nedopalek; špaček 2, tygr, vajgl

činkárna -y ž

posilovna; buširna, fitko, korbičovna, posilka

čistič -e m

kdo legalizuje výnosy z trestné činnosti (doslova kdo čistí peníze); pračka 2, pračka merglí 2, pračkař, prádelník, pradelna

čmoud -a m

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

↑ černý čmoud

čóča -i ž

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznici; bubák, čóčka 1,

čúčka 3, fotomuňka, očko, oko, velký bratr

čóčka¹ -y ž

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznici; bubák, čóča, čúčka 3, fotomuňka, očko, oko, velký bratr

čóčka² -y ž

průzor ve vrchní části celových dveří; čúčka 4, kukačka 2

Pozorovací otvor slouží příslušníkům vězeňské služby ke kontrole odsouzených při zavřených dveřích.

čorka -y ž

krádež; dvěšpětka

čorkař -e m

kdo krade; chmaták, kraďoš, lapka

čornout dok. (co)

ukrást (co); klofnout (co), lohnout (co), seknout (co), šlohout (co), štípnout (co), švihnout (co)

čoud -a m

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

čubka -y m

kdo poskytuje sexuální služby; děvka, kurva, šlapka

čúčka¹ -y ž

strážní věž; hnízdo, kukaň, stojka, špačkárna

čúčka² -y m

příslušník vězeňské služby sloužící na strážní věži; batman, hlídač 1, kukačka 1, kukačkář, kulomet, střelec, špaček 1, špačkář

čúčka³ -y ž

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznici; bubák, čóča,

čočka 1, fotomuňka, očko, oko, velký bratr

čučka⁴ -y ž

průzor ve vrchní části celových dveří; čočka 2, kukačka 2

Pozorovací otvor sloužící ke kontrole odsouzených při zavřených dveřích.

čuchal -a m

policista; bengo 1, bengoš, fízl, fízlák, chluapatý, pendrek, polda, policajt, poliš, uniforma

čumcimbra -y ž

místnost s televizí

čuňa -i ž

↑ **dát po čuni**

↑ **dostat po čuni**

čuráková princezna

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teploufek, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

čůro -a s

nůž; kudla

D

dát deku (komu)

zbít (koho); dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu); × dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1

dát do (koho)

vykonat pohlavní styk

dát po čuni (komu)

zbít (koho); dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu); × dostat deku, do-

stat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1

dát přes držku (komu)

zbít (koho); dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu); × dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1

dát přes tlamu (komu)

zbít (koho); dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu); × dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1

děckomrd -a m

kdo pohlavně zneužije; mrdka, mršina, prasák, prasečkář, przníč

děčkař -e m

kdo je zařazen do výkonu trestu odnětí svobody do věznice se zvýšenou ostrahou

děčko -a s

věznice pro výkon trestu odnětí svobody se zvýšenou ostrahou

defraudant -a m

kdo se dopustí zpronevěry; zpronevěrář

deka -y ž

rvačka; fěrovka, masírka, nakládačka, natíračka, řezba, valchovačka

↑ **dát deku**

↑ **dostat deku**

dělat ned. (co, koho)

vyšetřovat (co, koho): dělali na něm už loni

dělat levou (na koho)

podvádět (koho); fixlovat

dělat rájony

uklízet; džípotvat 2, rajónovat

demonstračka -y ž

autoagresivní (často demonstrativní) konání odsouzeného spočívající v jeho sebepoškození (např. spolknutí

nějakého předmětu); polykačka

detča -i ž
zabezpečovací detence

detenčák -u m
ústav pro výkon zabezpečovací detence

děvka -y m
kdo poskytuje sexuální služby; čubka, kurva, šlapka

diák -u m
lék diazepam

díra -y ž
oddělení výkonu kázeňských trestů; káčko 2, kobka 1, ovékáčko, ovékáté, samotka, viajpí, viajpíčko, výkoňák
↑ **bílá díra**

dírák -a m
kdo je umístěn na oddělení výkonu kázeňských trestů (doslova kdo je umístěn na díru); dírář, flastrář, káčkař, samotář, samotkář, sólista, viajpíčkář

dírář -e m
kdo je umístěn na oddělení výkonu kázeňských trestů (doslova kdo je umístěn na díru); dírák, flastrář, káčkař, samotář, samotkář, sólista, viajpíčkář

dírka -y ž
↑ **zájezd do kakaové dírky**

distributor naděje
placený obhájce; × exofák

dlabanec -ce m
jídlo; bašavel, chales, chalka, chalunk, žrádlo

dobytčák -u m
vězeňské vozidlo (auto/autobus), ve kterém je eskortovaným odsouzeným omezen výhled z okna; cestovka, eskorták 2, konzerva, mukltour, ponorka, rakev

dodavatel -e m
kdo prodává drogy; dýler, dýloš, fetkař 2, fetman 2, feták 2, perníkář

dojet dok. (co)
odpykat si trest odnětí svobody bez podmíněného propuštění; doklepat (co), odjet celý, odkroutit si to do poslední minuty, odkroutit si to natvrdo, sjet to celé

dojíždák -a m
kdo si odpykává trest bez podmíněného propuštění; celkař, držák 1, tvrdák; × pépěčkář, podmínkář 2, půlař, půlkař

doklepat (co)
odpykat si trest odnětí svobody bez podmíněného propuštění; dojet (co), odjet celý, odkroutit si to do poslední minuty, odkroutit si to natvrdo, sjet to celé

domáci -ho m
recidivista; furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recidiva, recmanik, recoš, recouš, reták, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

domov -a m
vše mimo areál věznice; civil 1, civilizace, svoboda, tam za zdí, venek

donašec -e m
1. *kdo donáší vězeňskému personálu; bonzák 1, bonzo 1, konfident, konfoš, konfoš, práskač, sojka, tajný 2*
2. *policejní informátor; ičko*

dostat dok. (koho)
usvědčit (koho); utočit (koho), uvrtat (koho)

dostat deku
být zbit; dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1; × dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu)

dostat krámy
mít špatnou náladu; menstruovat, mít krámy

dostat po čuni
být zbit; dostat deku, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1; × dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu)

dostat přes držku
být zbit; dostat deku, dostat po čuni, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1; × dát deku (komu), dát po čuni

(komu), *dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu)*

dostat přes hubu

být zbit; dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes tlamu, vyfasovat 1; × dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu)

dostat přes tlamu

být zbit; dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, vyfasovat 1; × dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu)

dožínkář -e m

kdo je odsouzený na doživotí; doživot'ák

dožínky pomn.

doživotí; dožka, dožo

doživotí -í s

oddělení se zvýšeným stavebně-technickým zabezpečením určené pro výkon výjimečného či doživotního trestu; doživot'árna

doživot'ák -a m

kdo je odsouzený na doživotí; dožínkář

doživot'árna -y ž

oddělení se zvýšeným stavebně-technickým zabezpečením určené pro výkon výjimečného či doživotního trestu; doživotí

dožka -y ž

doživotí; dožínky, dožo

dožo -a s

doživotí; dožínky, dožka

drátožrout -a m

kdo se pokouší o sebepoškozování (doslova kdo žere dráty); labužník kovový, nenažranec, polykač 1, sebepoškozovatel

drbna -y ž

kdo donáší ostatním odsouzeným; bonzák 2, bonzo 2, mluvka, plotkař, zpravodaj

drnkat ned.

hrát na kytaru

drobáky pomn.

mince; drobásky, kulaté, šupy, šušně; × papíry 2

drobásky pomn.

mince; drobáky, kulaté, šupy, šušně; × papíry 2

držák¹ -a m

kdo si odpykává trest bez podmíněného propuštění; celkař, dojižďák, tvrd'ák; × pépěčkář, podmínkář 2, půlař, půlkař

držák² -a m

kdo je spolehlivý; kámoš, náš 2

držet se nedok.

zapírat (u policejního výslechu, u soudu); zatloukat (co); × položit (co), pustit (co), vybalit (co), vyblít (co), vyklopit (co), vyzvonit (co), zazpívat (co)

držka -y ž

↑ **dát přes držku**

↑ **dostat přes držku**

duch -a m

↑ **pouštět duchy**

dutinka -y ž

ručně balená cigareta; balčo, balená, balenčo, plnička; × cigáro, cígo, hulení, kulatá, kulatka, válec, žváro

dvěstěosmdesátrojka -y ž

prodej drog; dýlování

Trestný čin klasifikovaný dle § 283 trestního zákoníku.

dvěstěpětka -y ž

krádež; čorka

Trestný čin klasifikovaný dle § 205 trestního zákoníku.

dýler -a m

kdo prodává drogy; dodavatel, dýloš, fetkař 2, fetman 2, fet'ák 2, perníkár

dýleřit ned.

prodávat drogy; dýlovat

dýloš -e m

kdo prodává drogy; dodavatel, dýler;

fetkař 2, fetman 2, feťák 2, perníkář

dýlování -í s

prodej drog; dvěštesmdesáttrojka

dýlovat ned.

prodávat drogy; dýleřit

džíp -a m

kdo posluhuje ostatním odsouzeným; džuva, džuvák, konina, koňák, koště, poskok

džípovat ned.

1. *posluhovat ostatním odsouzeným (doslova dělat džípa); koňovat* 2: ten v lochu celou dobu džípoval

2. *uklízet; dělat rajóny, rajónovat*

džuva -y m

kdo posluhuje ostatním odsouzeným; džíp, džuvák, konina, koňák, koště, poskok

džuvák -a m

kdo posluhuje ostatním odsouzeným; džíp, džuva, konina, koňák, koště, poskok

E

ěčko -a s

exekuce

elpasák -a m

kdo se dopustí loupežného přepadení; elpasář, elpičkář

elpasář -e m

kdo se dopustí loupežného přepadení (doslova elpasa); elpasák, elpičkář

elpaso -a s

loupežné přepadení; elpičko

elpičkář -e m

kdo se dopustí loupežného přepadení (doslova elpička); elpasák, elpasář

elpičko -a s

loupežné přepadení; elpaso

emtézet -u m

sklad, ve kterém se nacházejí zprav. matrace, ložní prádlo nebo civilní oděvy odsouzených (ze zkratky pro sklad materiálu a technického zabezpečení); emtézetka, filtr, intendák

emtézetka -y ž

sklad, ve kterém se nacházejí zprav. matrace, ložní prádlo nebo civilní oděvy odsouzených (ze zkratky pro sklad materiálu a technického zabezpečení); emtézet, filtr, intendák

enočko -a s

nástupní oddělení (ze zkratky pro nástupní oddělení); nástup, nástupák, nástupka, přibyl, přibylák; × konečná, věočko, výstupák, výstupka, výstupní

erotický omak

osobní prohlídka; filc, filcunk 2, osobka, osobní filcunk, ošahávačka, šacování

eskorťák¹ -a m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (ve speciálně upraveném vozidle, ve kterém je odsouzeným omezen výhled z okna); cestovkář, cestťák, konzervář, náramkář, ponorkář, řetizkáč, taxikář

eskorťák² -u m

vězeňské vozidlo (auto/autobus), ve kterém je eskortovaným odsouzeným omezen výhled z okna; cestovka, dobytčák, konzerva, muktour, ponorka, rakev

espeo neskl. s

specializované oddělení (ze zkratky pro specializované oddělení); espeočko

espeočko -a s

specializované oddělení (ze zkratky pro specializované oddělení); espeo

exofák -a m

obhájce ex offio; × distributor naděje

F

fábor -u m

vysoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby; hektar 1, palba, paleta, pálka, raketa, ranec

fachat ned.

pracovat v době výkonu trestu; bouchat, fátat, hákovat, makat za brankami, šroubovat

fachman -a m

kdo pracuje v době výkonu trestu; makač, pracant, tahač, táhlo

falž -u m

padělaný doklad; falzik

falza -y m

1. kdo padělá doklady; falzař 1, malíř 1, padělač 1, papírový tunelář, pikaso 1, piko 1, tiskař 1

2. kdo padělá peníze; falzař 2, malíř 2, mařeňák, padělač 2, pikaso 2, piko 2, tiskař 2

falzař -e m

1. kdo padělá doklady; falza 1, malíř 1, padělač 1, papírový tunelář, pikaso 1, piko 1, tiskař 1

2. kdo padělá peníze; falza 2, malíř 2, mařeňák, padělač 2, pikaso 2, piko 2, tiskař 2

falzik -u m

padělaný doklad; falz

farář -e m

vězeňský kaplan; černoprdelník, flandák, kněz, otec, padre, pánbiček, pánbičkář, páter

fátat ned.

pracovat v době výkonu trestu; bouchat, fachat, hákovat, makat za brankami, šroubovat

felčar -a m

vězeňský lékař; feldkurát, lapiduch, mengele, veterinář

feldkurát -a m

vězeňský lékař; felčar, lapiduch, men-

gele, veterinář

férovka -y ž

rvačka; deka, masírka, nakládačka, natiračka, řezba, valchovačka

fetkař -e m

1. kdo užívá drogy (doslova kdo fetuje); fetman 1, feťák 1, klepkař, mudr., smažka, uživatel

2. kdo prodává drogy; dodavatel, dýler, dýloš, fetman 2, feťák 2, perníkár

fetman -a m

1. kdo užívá drogy (doslova kdo fetuje); fetkař 1, feťák 1, klepkař, mudr., smažka, uživatel

2. kdo prodává drogy; dodavatel, dýler, dýloš, fetkař 2, feťák 2, perníkár

fetovat ned.

užívat drogy; být na klepkách, klepat 1, máznout se 1, píchnout si, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se

fety pomn.

drogy; klepky 1, matroš

feťák -a m

1. kdo užívá drogy (doslova kdo fetuje); fetkař 1, fetman 1, klepkař, mudr., smažka, uživatel

2. kdo prodává drogy; dodavatel, dýler, dýloš, fetkař 2, fetman 2, perníkár

filc -u m

osobní prohlídka; erotický omak, filcunk 2, osobka, osobní filcunk, ošahávačka, šacování

filcovat ned. (koho, co)

prohledávat (koho, co)

filcunk -u m

1. prohlídka cel/pokojů; filcunkštára, štraifunk, štára 2, technická 1

↑ malý filcunk

↑ velký filcunk

2. osobní prohlídka; erotický omak, filc, osobka, osobní filcunk, ošahávačka, šacování

↑ osobní filcunk

filcunkštára -y ž

prohlídka cel/pokojů; filcunk 1, štraifunk, štára 2, technická 1

filky pomn.

↑ **masťit filky**

filtr -u m

sklad, ve kterém se nacházejí zprav. matrace, ložní prádlo nebo civilní oděvy odsouzených; emtézet, emtézetka, intendák

fitko -a s

posilovna; buširna, činkárna, korbičovna, posilka

fixlovat ned. (při čem)

podvádět (koho, při čem); dělat levou (na koho)

fízl -a m

policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízlák, chlupatý, pendrek, polda, policajt, poliš, uniforma

fízlák -a m

policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízl, chlupatý, pendrek, polda, policajt, poliš, uniforma

fízlárna -y ž

policejní služebna; bengárna

flákač -e m

kdo se vyhýbá práci (doslova kdo se fláká); bula, lempl, nefachčenko, netáhlo, vyhýbkář

fland'ák -a m

vězeňský kaplan; černoprdelník, farář, kněz, otec, padre, pámbiček, pámbičkář, páter

flastr¹ -u m

kázeňský trest; káčko 1, kázeňák; × výhoda

flastr² -u m

kriminální minulost

flastrář -e m

kdo je umístěn na oddělení výkonu kázeňských trestů (doslova kdo má flastr); dirák, dirář, káčkař, samotář, samotkář, sólista, víajpíčkář

flastrovaný -ého m

1. *kdo má kázeňský trest (doslova kdo má flastr 1); flekovaný 1, lepený 1*

2. *kdo má kriminální minulost (doslova kdo má flastr 2); flekovaný 2, kriminál-*

ník 2, krimoš 1, lepenec, lepený 2

flekovaný -ého m

1. *kdo má kázeňský trest; flastrovaný 1, lepený 1*

2. *kdo má kriminální minulost; flastrovaný 2, kriminálník 2, krimoš 1, lepenec, lepený 2*

foch -u m

postel; betla, bidlo (horní postel), kabrio (postel bez patra), pelech, pryčna, regál (spodní postel)

fotomuňka -y ž

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznicí; bubák, čóča, čóčka 1, čučka 3, očko, oko, velký bratr

fotrovská -é ž

poliček

frkna -y ž

injekční stříkačka; buchna, jehla, jehlička, pumpa, špricka, včelka

furtista -y m

recidivista; domácí, inventář, profesionální mukl, réca, recák, recidiva, recmanik, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

G

gadžo -a m

kdo je neromské národnosti; bílá huba; × apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč

Označení, které používají romští odsouzení pro neromského odsouzeného.

galejník -a m

kdo je odsouzený nepodmíněně (k trestu odnětí svobody); arestman, basman, kriminálník 1, krimoš 1, mukl; × podminkář 1

gameoverák -u m*dopis od manželky/přítelkyně oznamující rozchod; kopačák, pohřebák***gestapák** -a m*příslušník vězeňské služby neoblíbený mezi odsouzenými; × náš 1***guláš** -e m*vězeňský kuchař; alchymista, čaroděj, chemik 2, kuchtík, těstomrd, těstoprd*

H

háčko -a s*heroin; herák***hadr** -u m*↑ vykrotit hadr***hajzl** -u m*WC; bohouš, hajzlík, chyndák, sněmovna, volátko***hajzlík** -u m*WC; bohouš, hajzl, chyndák, sněmovna, volátko***hakáčkář** -e m*policista sloužící na oddělení či odboru pro odhalování hospodářské kriminality (ze zkratky pro hospodářská kriminalita)***hákáčko** -a s*oddělení či odbor pro odhalování hospodářské kriminality (ze zkratky pro hospodářská kriminalita)***hákovat** ned.*pracovat v době výkonu trestu; bouchat, fachat, fárat, makat za brankami, šroubovat***halekat** ned.*pokřikovat z okna; telefonovat 1***hausarest** -u m*domácí vězení**Nový druh trestu spočívající v zamezení volného pohybu odsouzené osoby mimo prostor jejího**trvalého bydliště (popř. jiné adresy), a to vždy za stanovenou dobu určenou zákonem.***hausarestman** -a m*kdo je odsouzený k výkonu trestu domácího vězení; hausaresták***hausaresták** -a m*kdo je odsouzený k výkonu trestu domácího vězení; hausarestman***havaj** -e ž*dobré časy ve vězení; veget, zivačka***havárkář** -e m*kdo usmrtí z nedbalosti (doslova při havárce); bouráčkář, nedbalec, nedbalista, nedbalka 2, nedbalkář, nehodář, smolař***hektar**¹ -u m*vysoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby; fabor, palba, paleta, páłka, raketa, ranec***hektar**² -a m*kdo je odsouzený k vysokému trestu odnětí svobody nebo k trestu blížícímu se k horní hranici příslušné trestní sazby; mílař, palbař, paletář, pálkař 1, raketář, raketák; × klikař, měsíčkář, troškař***herák** -u m*heroin; háčko***herec** -ce m*kdo předstírá nemoc (doslova kdo něco hraje); hypochondr; simoš, simulant***heterák** -a m*kdo má heterosexuální orientaci; heteroš; × buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrškač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš***heteroš** -e m*kdo má heterosexuální orientaci; heterák; × buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrškač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš*

hlídač -e m

1. příslušník vězeňské služby sloužící na strážní věži; *batman, čučka 2, kukačka 1, kukačkář, kulomet, střelec, špaček 1, špačkář*

2. příslušník vězeňské služby doprovázející odsouzené na práci; *bodygárd, chůva, pohaněč, pracoš*

hnízdo -a s

strážní věž; *čučka 1, kukaň, stojka, špačkárna*

hodit čáru

utéci z vězení

hodit kopyta

umřít; chcípnout, mít dvakrát pech, natáhnout kopyta, natáhnout krovky, zabalit to, zkapat

hodit si lano

oběsit se; hodit si mašli, hodit si provaz, hodit si špagát, mrsknout si to, pověsit to na hřebík, uvázat si to, zhoupnout se

hodit si mašli

oběsit se; hodit si lano, hodit si provaz, hodit si špagát, mrsknout si to, pověsit to na hřebík, uvázat si to, zhoupnout se

hodit si provaz

oběsit se; hodit si lano, hodit si mašli, hodit si špagát, mrsknout si to, pověsit to na hřebík, uvázat si to, zhoupnout se

hodit si špagát

oběsit se; hodit si lano, hodit si mašli, hodit si provaz, mrsknout si to, pověsit to na hřebík, uvázat si to, zhoupnout se

hodit ucho

poslouchat něčí hovor

holub -a m

nelegálně posílaný dopis z věznice; moták

homobuk -a m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; ×

heterák, heteroš

homoděj -e m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

homokláda -y ž

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

homouš -e m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

honit (si) brko

masturovat; honit (si) ho, honit (si) koňa, leštit, leštit (si) bambus, leštit (si) kolík, mastit (si) kládu, stříkat (si) do ruky

honit (si) ho

masturovat; honit (si) brko, honit (si) koňa, leštit, leštit (si) bambus, leštit (si) kolík, mastit (si) kládu, stříkat (si) do ruky

honit (si) koňa

masturovat; honit (si) brko, honit (si) ho, leštit, leštit (si) bambus, leštit (si) kolík, mastit (si) kládu, stříkat (si) do ruky

hospodařina -y ž

hospodářská trestná činnost

hotovky pomn.

peníze; bakšiš, civilky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergele, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

hovno -a s↑ **míchat hovna****hrdina** -y m↑ **akční hrdina****hřebík** -u m↑ **pověsit to na hřebík****huba** -y ž↑ **bílá huba**↑ **černá huba**↑ **dostat přes hubu**↑ **rozbít hubu****hulení** -í s*strojově vyráběná cigareta; cigáro, cigo, kulatá, kulatka, válec, žváro; × balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička***hulibrčit** ned.*provozovat orální sex; hulit ocasy, kuřit***hulit ocasy***provozovat orální sex; hulibrčit, kuřit***hypochondr** -a m*kdo předstírá nemoc; herec, simoš, simulant*

Ch

chábr -a m*kdo pobývá na společné cele; brácha, spolubytný, spoluhráč, spoluchábr, spolumukl***chales** -u m*jídlo; bašavel, dlabanec, chalka, chalunk, žrádlo***chalka** -y ž*jídlo; bašavel, dlabanec, chales, chalunk, žrádlo***chalovat** ned.*jíst; bagrovat, žrát***chalunk** -u m*jídlo; bašavel, dlabanec, chales, chalka,**žrádlo***chcát** ned.*močit; jít s pískem, kápnout do volátka, venčit se 1***chcípák** -a m*kdo je fyzicky slabší; kyslík 1, suchar, sušinka***chcípnout** dok.*umřít; hodit kopyta, mít dvakrát pech, natáhnout kopyta, natáhnout krovky, zabalit to, zkapat***chechtáky** pomn.*peníze; bakšiš, civilky, hotovky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergele, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé***chemik** -a m

1. kdo vyrábí drogy; kuchař, vařič
2. vězeňský kuchař; alchymista, čaroděj, guláš, kuchtík, těstomrd, těstoprd

chládek -u m*věznice; arest, baňa, basa, krim, kriminál, krimoš 2, lágr, lapák, loch, prizn*↑ **poslat do chládku****chlast** -u m*alkohol; áčko***chlupatý** -ého m*policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízl, fízlák, pendrek, polda, policajt, poliš, uniforma***chmaták** -a m*kdo krade; čorkař, krad'oš, lapka***chodit u di***mít strach; mít bobky***chrápat** ned.*spát; chrnět, sovelit***chrnět** ned.*spát; chrápat, sovelit***chůva** -y ž*příslušník vězeňské služby doprovázející odsouzené na práci; bodygárd, hlídač 2, pohaněč, pracoš*

chyndit ned.

kálet; položit kabel, srát, uvolnit svěráky

chynd'ák -u m

WC; bohous, hajzl, hajzlik, sněmovna, volátka

ičko -a s

policejní informátor; donašeč 2

ideesák -a m

inspektor dozorčí směny mající své stanoviště na operačním středisku výkonu trestu (ze zkratky pro inspektor dozorčí směny)

indulona -y ž

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, leštič klik, lízoprđ, loziřit', prdelka, prđolez, prđolízal, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vle-zřit'ka, vřitidlub, vyližprdel

intendák -u m

sklad, ve kterém se nacházejí zprav. ma-trace, ložní prádlo nebo civilní oděvy odsouzených; emtézet, emtézetka, filtr
Vznik pojmenování inspirován pojmenováním intendance (intendanční služba existovala v československé armádě do roku 1939, pečovala mj. o ubytování a zásobování výstrojí). Pojmenování zaznamenané pouze v mírovské věznici.

intimka -y ž

návštěva partnerky ve věznici; stará v bani

invalid'ák -a m

kdo je tělesně postižený (doslova kdo je invalidní); krypl, zetěpák, zetěpěčko

inventář -e m

recidivista; domácí, furtista, profesionální mukl, réca, recák, recidiva, rec-maník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

isák -a m

inspektor strážní směny mající své stanoviště na operačním středisku věznic (ze zkratky pro inspektor strážní směny)

izba -y ž

cela/pokoj; cimra, jeskyně, kobka 3, světnice

izolačka -y ž

1. *krizové oddělení; krizovka 1; skákačka 1*
2. *cela na krizovém oddělení; krizovka 2, skákačka 2*

jebačkář -e m

kdo znásilní; kundomrd, prcačkář, precř

jebat do prdele

provozovat anální sex; jebat do řiti, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, mrdat do řiti, šukat do prdele, šukat do řiti

jebat do řiti

provozovat anální sex; jebat do prdele, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, mrdat do řiti, šukat do prdele, šukat do řiti

jehla -y ž

injekční stříkačka; buchna, frkna, jehlička, pumpa, špricka, včelka

jehlička -y ž

injekční stříkačka; buchna, frkna, jehla, pumpa, špricka, včelka

jeskyně -ě ž

cela/pokoj; cimra, izba, kobka 3, světnice

jet fifty fifty

rozdělit se (o co); šábnout se (o co)

jet kolchoz

dělit se s některými spoluodsouzenými o jídlo, tabák apod.

jít s pískem

močit; chcát, kápnout do volátka, venčit se 1

K**kabel** -blu m

↑ **položít kabel**

kabrio -a s

postel (postel bez patra); betla, bidlo (horní postel), foch, pelech, pryčna, regál (spodní postel)

káčkař -e m

kdo je umístěný na oddělení výkonu kázeňských trestů (doslova kdo si odpývá káčko); dirák, dirář, flastrář, samotář, samotkář, sólista, vĵajpičkář

káčko¹ -a s

kázeňský trest; flastr 1, kázeňák; × výhoda

káčko² -a s

oddělení výkonu kázeňských trestů; díra, kobka 1, ovékáčko, ovékáté, samotka, vĵajpĵ, vĵajpičko, výkoňák

káčko³ -a s

kodein

kámoš -e m

kdo je spolehlivĵ; držák 2, náš 2

kanár -a m

vězeňské pyžamo žluté barvy; banán, banánek, kanárek, žluták, žlutásek

kanárek -rka m

vězeňské pyžamo žluté barvy; banán, banánek, kanár, žluták, žlutásek

kancelářská krysa

kdo je zaměstnanĵ v kanceláři; cáchař, kancelářský, kanclkrysa, krysa, myšák

kancelářský -ého m

kdo je zaměstnanĵ v kanceláři; cáchař, kancelářská krysa, kanclkrysa, krysa,

myšák

kanclkrysa -y m

kdo je zaměstnanĵ v kanceláři; cáchař, kancelářská krysa, kancelářský, krysa, myšák

kápé -ho m

odsouzenĵ pomáhající vězeňskému personálu se zajišťováním kázně a pořádku na ubytovnách (ze zkratky pro kážen a pořádek); barákový, kápěčák, kápěčko, koordinátor, pořádkář, pořádkovĵ

kápěčák -a m

odsouzenĵ pomáhající vězeňskému personálu se zajišťováním kázně a pořádku na ubytovnách (ze zkratky pro kážen a pořádek); barákový, kápé, kápěčák, koordinátor, pořádkář, pořádkovĵ

kápěčko -a m

odsouzenĵ pomáhající vězeňskému personálu se zajišťováním kázně a pořádku na ubytovnách (ze zkratky pro kážen a pořádek); barákový, kápé, kápěčák, koordinátor, pořádkář, pořádkovĵ

kápnout do volátka

močit; chcát, jít s pískem, venčit se 1; × nemít z čeho kápnout do volátka

kápo -a m

1. *kdo je nejuznávanější mezi ostatními odsouzenými*
2. *ředitel věznice; náčelník, nejvyšší, říd'a, šefík, šerif, tata 1, tatoš 1*

kaprřild -a m

kdo se pokouší o útěk; běžec, kopečkář, útěkář, zdrhač

kapsář -e m

kdo se dopustí kapsní krádeže

kárář -e m

kdo krade nebo vykrádá auta (doslova káry); autičkář

karbaničit ned.

hrát karty; mastit filky

katr -u m

mříž(e) na chodbách

katrák -u m

kliuč od cel; kobkáč

kaufland -u m

prodejna věznic

Pojmenování zaznamenané v heřmanické věznici.

kázeňák -u m

kázeňský trestř; flastr 1, káčko 1; × výhoda

kérka -y ž

tetování

keš -e m

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

kiler -a m

kdo zavraždí; mordýř, vrahoun, zabiják

kláda -y ž

↑ **mastit kládu**

klec¹ -e ž

vycházkový prostor; buzerák, buzerplac, kotec, plac, špacirplac, teletník, výběh

klec² -e ž

mříž(e) v oknech; piškoty, špruše, žaluzky

klepač -e m

příslušník vězeňské služby provádějící kontrolu mříží poklepem

klepačka -y ž

kontrola mříží poklepem; klepání, technická 2

klepání -í s

kontrola mříží poklepem; klepačka, technická 2

klepat¹ ned.

užívat drogy; být na klepkách, fetovat, máznout se 1, pichnout si, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se

klepat² ned.

kontrolovat mříže poklepem

klepeta pomn.

pouta; náramky, řetízky

klepkař -e m

kdo užívá drogy; fetkař 1, fetman 1, feták 1, mudr., smažka, uživatel

klepky pomn.

1. *drogy; fety, matroš*

2. *léky; kolca, kolečka, kuřátka, lentilky, pilule*

↑ **být na klepkách**

klika -y ž

↑ **leštič klik**

↑ **leštit kliku**

klikař -e m

kdo je odsouzený k nízkému trestu; měsíčkář, troškař; × hektar 2, milař, palbař, paletář, pálkař, raketář, raketák

klofnout dok. (co)

ukrást (co); čornout (co), lohnout (co), seknout (co), šlohnout (co), štípnout (co), švihnout (co)

kněz -e m

vězeňský kaplan; černoprdelník, farář, flandák, otec, padre, pánbiček, pánbičkář, páter

kobka -y ž

1. *oddělení výkonu kázeňských trestů; díra, káčko 2, ovékáčko, ovékáté, samotka, viajpi, viajpičko, výkoňák*

2. *cela na oddělení výkonu kázeňských trestů*

3. *cela/pokoj; cimra, izba, jeskyně, světnice*

kobkáč -e m

kliuč od cel; katrák

kofi neskl. s

káva; zrno, životabudič

kokeš -kše m

kokain; cukr, koks

kokot -a m

↑ **kuřák kokotů**

koks -u m

kokain; cukr; kokeš

kolca pomn.

léky; klepky 2, kolečka, kuřátka, lentilky, pilule

kolečka pomn.

léky; klepky 2, kolca, kuřátka, lentilky, pilule

kolchoz -u m

seskupení dvou nebo více odsouzených dělících se o jídlo, tabák apod.

↑ **jet kolchoz**

kolchozák -a m

kdo se dělí s dalšími odsouzenými o jídlo, tabák apod.

kolík -u m

↑ **leštit kolík**

komis -e ž

odborná komise; okáčko 1

Seskupení uniformovaných i občanských (odborných) pracovníků věznice rozhodující např. o volném pohybu, o vycházkách nebo o přerušení trestu odsouzených.

komisky pomn.

vězeňská obuv; bagančata, bagany, komišnáky, papírčky

komišnáky pomn.

vězeňská obuv; bagančata, bagany, komisky, papírčky

komplíc -e m

kdo se podílí na trestném činu; komplík, parták

komplík -a m

kdo se podílí na trestném činu; komplíc, parták

kompotář -e m

kdo vykrádá sklepy; sklepař

konečná -é ž

výstupní oddělení; véočko, výstupák, výstupka, výstupní; × enočko, nástup, nástupák, nástupka, přibyl, přibylák

konfident -a m

kdo donáší vězeňskému personálu; bonzák 1, bonzo 1, donašeč 1, konfoš, konfouš, práskač, sojka, tajný 2

konfoš -e m

kdo donáší vězeňskému personálu; bonzák 1, bonzo 1, donašeč 1, konfident,

konfouš, práskač, sojka, tajný 2

konfouš -e m

kdo donáší vězeňskému personálu; bonzák, bonzo 1, donašeč 1, konfident, konfoš, práskač, sojka, tajný 2

koník -a m

kdo je zneužit k páchání trestné činnosti; bělouš, bílý kůň

konina -y m

kdo posluhuje ostatním odsouzeným; džíp, džuva, džuvák, koňák, koště, poskok

koňák -a m

kdo posluhuje ostatním odsouzeným; džíp, džuva, džuvák, konina, koště, poskok

koňování -í s

nepovolená směna předmětů či dopisů mezi celami; čenč, kšeft, veksl

koňovat¹ ned.

nepovoleně směňovat předměty či dopisy

koňovat² ned.

posluhovat ostatním odsouzeným (doslova dělat ostatním koninu); džípotvat 1: ten v lochu celou dobu koňoval

konzerva -y ž

vězeňské vozidlo (auto/autobus), ve kterém je eskortovaným odsouzeným omezen výhled z okna; cestovka, dobytčák, eskorták 2, mukltour, ponorka, rakev

konzervář -e m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (ve speciálně upraveném vozidle, ve kterém je odsouzeným omezen výhled z okna); cestovkář, cestták, eskorták 1, náramkář, ponorkář, řetízkač, taxikář

koordinátor -a m

odsouzený pomáhající vězeňskému personálu se zajišťováním kázně a pořádku na ubytovnách; barákový, kápé, kápěčák, kápěčko, pořádkář, pořádkový

kopačák -u m

dopis od manželky/přítelkyně oznamující rozchod; gameoverák, pohřebák

kopce -ce m

↑ **cesta do kopce**

↑ **cesta z kopce**

kopečkář -e m

kdo se pokouší o útěk (doslova kdo utíká za kopečky); běžec, kapřůld, útekář, zdrahač

kopyto -a s

↑ **hodit kopyta**

↑ **natáhnout kopyta**

korbičovna -y ž

posilovna; buširna, činkárna, fitko, posilka

kostel -a m

věženská kaple; achárna, pánbičkárna

koště -te s

kdo posluhuje ostatním odsouzeným; džíp, džuva, džuvák, konina, koňák, poskok

kotec -ce m

vycházkový prostor; buzerák, buzerplac, klec 1, plac, špacírplac, teletník, výběh

koupený -ého m

kdo se podvolí korupci; úplatkář

kouř -e m

↑ **shánět kouř**

kovona -y ž

↑ **labužník kovony**

krad'oš -e m

kdo krađe; čorkař, chmaták, lapka

krajzák -u m

krajský soud

kraken -a m

↑ **pouštět krakeny**

krámy pomn.

špatná nálada

↑ **dostat krámy**

↑ **mít krámy**

krčček -u m

operační středisko výkonu trestu

Pojmenování zaznamenané v mírovské věznici, ve

keré je toto středisko umístěné v budově nacházející se ve zúženém místě mezi dvěma většími budovami (doslova připomínající krk).

krim -u m

věžnice; arest, baňa, basa, chládek, kriminál, krimoš 2, lágr, lapák, loch, prizn

kriminál -u m

věžnice; arest, baňa, basa, chládek, krim, krimoš 2, lágr, lapák, loch, prizn

kriminálník -a m

1. *kdo je odsouzený nepodmíněně (k trestu odněti svobody) (doslova kdo je v kriminále); arestman, basman, galejník, krimoš 1, mukl; × podmínkář 1*
2. *kdo má kriminální minulost; flastrovaný 2, flekovaný 2, krimoš 1, lepenec, lepený 2*

krimoš¹ -e m

1. *kdo je odsouzený nepodmíněně (k trestu odněti svobody) (doslova kdo je v krimošu); arestman, basman, galejník, kriminálník 1, mukl; × podmínkář 1*
2. *kdo má kriminální minulost; flastrovaný 2, flekovaný 2, kriminálník 2, lepenec, lepený 2*

krimoš² -e m

věžnice; arest, baňa, basa, chládek, krim, kriminál, lágr, lapák, loch, prizn

krizovka -y ž

1. *krizové oddělení; izolačka 1, skákačka 1*
2. *cela na krizovém oddělení; izolačka 2, skákačka 2*

kroutit ned. (co)

odpykávat si trest odněti svobody; bešelit, bručet, sedět, točit (co)

krovka -y ž

↑ **natáhnout krovky**

krypl -a m

kdo je tělesně postižený; invalidák, zetépák, zetépéčko

krysa -y ž

kdo je zaměstnaný v kanceláři; cáchař, kancelářská krysa, kancelářský, kancl-

krysa, myšák

↑ **kancelářská krysa**

kšeft -u m

nepovolená směna předmětů či dopisů mezi celami; čenč, koňování, veks

↑ **kšeft s bílým masem**

↑ **kšeftovat s bílým masem**

kšeft s bílým masem

obchodování s lidmi

Nelegální obchod s lidmi spočívající v hrubém porušování lidských práv (jedná se např. o sexuální vykořisťování, nucené práce, žebření, odběr orgánů či nelegální adopci).

kšeftovat s bílým masem

obchodovat s lidmi

Realizovat nelegální obchod s lidmi spočívající v hrubém porušování lidských práv (jedná se např. o sexuální vykořisťování, nucené práce, žebření, odběr orgánů či nelegální adopci).

kudla -y ž

nůž; čůro

kuchař -e m

kdo vyrábí drogy; chemik 1, vařič

kuchnout dok. (koho)

bodnout (koho); nakrmit (koho), zapíchnout (koho)

kuchtilík -a m

vězeňský kuchař; alchymista, čaroděj, guláš, chemik 2, těstomrd, těstoprd

kuchtit ned.

vařit; čarovat

kukačka¹ -y m

příslušník vězeňské služby sloužící na strážní věži; batman, čučka 2, hlídač 1, kukačkář, kulomet, střelec, špaček 1, špačkář

kukačka² -y ž

průzor ve vrchní části celových dveří; čočka 2, čučka 4

Pozorovací otvor slouží ke kontrole odsouzených při zavřených dveřích.

kukačkář -e m

příslušník vězeňské služby sloužící na strážní věži; batman, čučka 2, hlídač 1, kukačka 1, kulomet, střelec, špaček 1,

špačkář

kukaň -e ž

strážní věž; čučka 1, hnízdo, stojka, špačkárna

kulatá -é ž

strojově vyráběná cigareta; cigáro, cígo, hulení, kulatka, válec, žváro; × balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička

kulaté pomn.

mince; drobáky, drobásky, šupy, šušně; × papíry 2

kulatka -y ž

strojově vyráběná cigareta; cigáro, cígo, hulení, kulatá, válec, žváro; × balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička

kulomet -a m

příslušník vězeňské služby sloužící na strážní věži; batman, čučka 2, hlídač 1, kukačka 1, kukačkář, střelec, špaček 1, špačkář

kulturka -y ž

kulturní místnost

kundomrd -a m

kdo znásilní; jebačkář, pračkář, pračř

kundopas -a m

kdo provozuje kuplířství; pasák

kůň koně m

↑ **bílý kůň**

↑ **honit si koňa**

kůrovec -ce m

příslušník vězeňské služby působící na oddělení prevence a stížností; bezpečák 2, prevenčák 1, ušař, ušní 2

Vznik pojmenování inspirován broukem škodícím v kůře stromů, tzn. něčím nepříjemným, nežádoucím. Pojmenování zaznamenané v mírovské věznici.

kurva -y m

kdo poskytuje sexuální služby; čubka, děvka, šlapka

kurýr -a m

kdo něco pašuje (např. drogy); pašák, pašer, pašerák, pašoun, polykač 2, sráč 2

kuřák kokotů

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřba 1, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

kuřátka pomn.

léky; klepky 2, kolca, kolečka, lentilky, pilule

kuřba¹ -y m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, mrskač candátů, spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

kuřba² -y ž

orální sex; orál

kuřit ned.

provozovat orální sex; hulibrčít, hulit ocasy

kvartýrář -e m

kdo vykrádá byty (doslova kvartýry); bytař

kváska -y ž

alkoholický nápoj vyráběný ve vězení

kvér -u m

pistole; bouchačka, železo

kyslík¹ -u m

kdo je fyzicky slabší; chcípák, suchar, sušinka

kyslík² -u m

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

L

labužník kovony

kdo se pokouší o sebepoškození, např. spolknutím nějakého předmětu (doslova kdo si pochutnává na kovovém materiálu vyrobeném v podniku Kovona v nedaleké Karvině); drátožrout, nenažranec, polykač 1, sebepoškozoatel

Pojmenování zaznamenané v heřmanické věznici vzdálené cca 30 km od Karviné.

láčo příd.

dobry: láčo bengo

lágr -u m

věznice; arest, baňa, basa, chládek, krim, kriminál, krimoš 2, lapák, loch, prizn

lakovat ned.

lhát

lano -a s

↑ *hodit si lano*

lapák -u m

věznice; arest, baňa, basa, chládek, krim, kriminál, krimoš 2, lágr, loch, prizn

lapiduch -a m

vězeňský lékař; felčar, feldkurát, mengele, veterinář

lapiduchárna -y ž

vězeňská ošetřovna; bílá díra, lékařák, marodka, oška, veterina, zašivárna

lapka -y m

kdo krade; čorkař, chmaták, krad'oš

lékařák -u m

vězeňská ošetřovna; bílá díra, lapiduchárna, marodka, oška, veterina, zašivárna

leml -a m

kdo se vyhýbá práci; bula, flákač, nefaččenko, netáhlo, výhybkář

lentilky pomn.

léky; klepky 2, kolca, kolečka, kuřátka, pilule

lepenec -ce m

kdo má kriminální minulost; flastrovaný 2, flekovaný 2, kriminálník 2, krimoš 1, lepený 2

lepený -ého m

1. *kdo má kázeňský trest; flastrovaný 1, flekovaný 1*

2. *kdo má kriminální minulost; flastrovaný 2, flekovaný 2, kriminálník 2, krimoš 1, lepenec*

leštič klik

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, lízoprđ, ložířit, prdelka, prdolez, prđolízal, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřit'ka, vřítidlub, vyližprdel

leštit dok.

masturbovat; honit (si) brko, honit (si) ho, honit (si) koňa, leštit (si) bambus, leštit (si) kolík, mastit (si) kládu, střikat (si) do ruky

leštit (si) bambus

masturbovat; honit (si) brko, honit (si) ho, honit (si) koňa, leštit, leštit (si) bambus, mastit (si) kládu, střikat (si) do ruky

leštit kliku

podlézat vězeňskému personálu; lézt do řiti, skákat šipky

leštit (si) kolík

masturbovat; honit (si) brko, honit (si) ho, honit (si) koňa, leštit, leštit (si) bambus, mastit (si) kládu, střikat (si) do ruky

lézt do řiti

podlézat vězeňskému personálu; leštit kliku, skákat šipky

lichvoň -e m

kdo se dopustí lichvy

límečkář -e m

kdo se dopustí hospodářské trestné činnosti

lízoprđ -a m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, ložířit, prdelka, prdolez, prđolízal, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař,

vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřit'ka, vřítidlub, vyližprdel

lohnout dok. (co)

ukrást (co); čornout (co), klofnout (co), seknout (co), šlohnout (co), štípnout (co), švihnout (co)

loch -u m

věžnice; arest, baňa, basa, chládek, krim, kriminál, krimoš 2, lágr, lapák, přízn

lováky pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, love, lovky, many, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

love pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, lovky, many, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

lovky pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, many, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

ložířit -ě m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, prdelka, prdolez, prđolízal, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřit'ka, vřítidlub, vyližprdel

M**magor** -a m

kdo je mentálně zaostalý; mentoš, menták, pako, retard, retardák, trol, trubka, tupan, tupouš

magorák -u m

silný čaj

majetek -u m

věci, které jsou pro odsouzené cenné

makač -e m

kdo pracuje v době výkonu trestu; fachman, pracant, tahač, táhlo

makat za brankami

pracovat v době výkonu trestu; bouchat, fachat, fārat, hákovat, šroubovat

malá štāra

zběžná prohlídka cel; malý filcunk; × velká štāra, velký filcunk

maliř -e m

1. *kdo padělá doklady; falza 1, falzař 1, padělač 1, papírový tunelář, pikaso 1, piko 1, tiskař 1*

2. *kdo padělá peníze; falza 2, falzař 2, mařeňák, padělač 2, pikaso 2, piko 2, tiskař 2*

malý filcunk -u m

zběžná prohlídka cel; malá štāra; × velká štāra, velký filcunk

mamča -i ž

kdo je v roli intimního partnera; mami-na, mamka, tatka

mamina -y ž

kdo je v roli intimního partnera; mamča, mamka, tatka

mamka -y ž

kdo je v roli intimního partnera; mamča, mamina, tatka

many pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

mapovat terén

seznamovat se s prostředím

marjána -y ž

marihuana; marjánka, maruška, mařena, mařenka, mařka, tráva, travka

marjánka -y ž

marihuana; marjána, maruška, mařena, mařenka, mařka, tráva, travka

marodka -y ž

vězeňská ošetřovna; bílá díra, lapiduchárna, lékařák, oška, veterina, zašívárna

maruška -y ž

marihuana; marjána, marjánka, mařena, mařenka, mařka, tráva, travka

mařena -y ž

marihuana; marjána, marjánka, maruška, mařenka, mařka, tráva, travka

mařenka -y ž

marihuana; marjána, marjánka, maruška, mařena, mařka, tráva, travka

mařeny pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

mařeňák -a m

kdo padělá peníze (doslova mařeny); falza 2, falzař 2, maliř 2, padělač 2, pikaso 2, piko 2, tiskař 2

mařka -y ž

marihuana; marjána, marjánka, maruška, mařena, mařenka, tráva, travka

masírka -y ž

rvačka; deka, fěrovka, nakládačka, natíračka, řezba, valchovačka

maso -a s

↑ **bílé maso**

↑ **nové maso**

mastit filky

hrát karty; karbaničit

mastit (si) kládu

masturovat; honit (si) brko, honit (si) ho, honit (si) koňa, leštit, leštit (si) bambus, leštit (si) kolík, stříkat (si) do ruky

mašle -e ž

↑ **hodit si mašli**

matroš -e m

drogy; fety, klepky 1

máznout se¹ dok.

užívat drogy; být na klepkách, fetovat, klepat 1, píchnout si, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se

máznout se² dok.

podřezat si žíly; říznout se, šmiknout se

medvědy pomn.

pouta s poutacím opaskem

Speciálně upravená pouta omezující volný pohyb končetin, která se nasazují především zvlášť nebezpečným odsouzeným (nejčastěji při jejich eskortě k soudu či do jiné věznice, někdy v odůvodněných případech i na vycházce).

mengele -ho m

vězeňský lékař; felčar, feldkurát, lapiduch, veterinář

menstruovat ned.

mít špatnou náladu; dostat krámy, mít krámy

mentoš -e m

kdo je mentálně zaostalý; magor, menták, pako, retard, retardák, trotl, trubka, tupan, tupouš

menták -a m

kdo je mentálně zaostalý; magor, mentoš, pako, retard, retardák, trotl, trubka, tupan, tupouš

mentárna -y ž

oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených; pampeliškárna, retardárna

Pojmenování zaznamenané v heřmanické věznici, ve které se toto oddělení nachází.

mergle pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé

↑ **pračka merglí**

↑ **prát mergle**

měsíčkář -e m

kdo je odsouzený k nízkému trestu (doslova k několikaměsíčnímu trestu); klikař, troškař; × hektar 2, mílař, palbař,

paletář, pálkař, raketář, raketák

míchat hovna

provozovat anální sex; jebat do prdele, jebat do řiti, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, mrdat do řiti, šukat do prdele, šukat do řiti

mílař -e m

kdo je odsouzený k vysokému trestu odnětí svobody nebo k trestu blížícímu se k horní hranici příslušné trestní sazby; hektar 2, palbař, paletář, pálkař 1, raketář, raketák; × klikař, měsíčkář, troškař

minuta -y ž

↑ **odkrotit si to do poslední minuty**

mít bobky

mít strach; chodit u zdi

mít dvakrát pech

umřít; hodit kopyta, chcípnout, natáhnout kopyta, natáhnout krovky, zabalit to, zkapat

mít krámy

mít špatnou náladu; dostat krámy, menstruovat

mít nerva

naštvat se; nasrat se, nastartovat se

mít to rád do střívka

provozovat anální sex; jebat do prdele, jebat do řiti, míchat hovna, mrdat do prdele, mrdat do řiti, šukat do prdele, šukat do řiti

mládě -te s

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, nováček, nové maso, nové zboží, novic, novicka, přibylec, přilba, přírůstek

mlátit se ned.

bít se; rozdat si to, rvát se, řezat se, šarpat se

mluvka -y m

kdo donáší ostatním odsouzeným; bonzák 2, bonzo 2, drbna, plotkař, zpravodaj

mon -a m

kdo je možným objektem napadení (ze zkratky pro možný objekt napadení);

mončičák, monka, moňák, objekt 2

mončičák -a m

kdo je možným objektem napadení (ve vztahu k mon); mon, monka, moňák, objekt 2

monka -y m

kdo je možným objektem napadení (ve vztahu k mon); mon, mončičák, moňák, objekt 2

moňák -a m

kdo je možným objektem napadení (ve vztahu k mon); mon, mončičák, monka, objekt 2

mord -u m

vražda; stočtyřicítka

mordýř -e m

kdo zavraždí; kiler, vrahoun, zabiják

more nesk. m

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, morgoš, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo
Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

morgoš -e m

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, negativ, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo
Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

moták -u m

nelegálně posílaný dopis z věznice; holub

mrdat do prdele

provozovat anální sex; jebat do prdele, jebat do řiti, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do řiti, šukat do prdele, šukat do řiti

mrdat do řiti

provozovat anální sex; jebat do prdele, jebat do řiti, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, šukat do prdele, šukat do řiti

mrдка -y m

kdo pohlavně zneužije; děckomrd, mršina, prasák, prasečkář, prznič
↑ **černá mrdka**

mrškač candátů

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzik, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, spermohl, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

mrsknout si to

oběsit se; hodit si lano, hodit si mašli, hodit si provaz, hodit si špagát, pověsit to na hřebík, uvázat si to, zhoupnout se

mršina -y m

kdo pohlavně zneužije; děckomrd, mrdka, prasák, prasečkář, prznič

mrtvý před.

↑ **být mrtvý**

mudr.

kdo užívá drogy (ze zkratky pro muž užívající drogy); fetišař 1, fetišman 1, fetišák 1, klepkař, smažka, uživatel

mukl -a m

kdo je odsouzený nepodmíněně (k restu odněti svobody); arestman, basman, galejník, kriminálník 1, krimoš 1; × podmínkář 1
↑ **profesionální mukl**

mukltour -u m

vězeňské vozidlo (auto/autobus), ve kterém je eskortovaným odsouzeným omezen výhled z okna (doslova zájezdový autobus pro mukly); cestovka, dobytčák, eskorták 2, konzerva, ponorka, rakev

mulo -a m

kdo je zbabělý; bobkař, sráč 1, sračka 2

mundúr -u m

vězeňský oděv; sintr; versáče

myčka -y m

sprchy; ostříkovače, vapka

myšák -a m

kdo je zaměstnaný v kanceláři; cáchař,

kancelářská krysa, kancelářský, kancelářská krysa, krysa

N

nabodnout dok. (co)

zajistit policejní odposlech; napíchnout (co), nasadit 1 (co): nabodli mi mobil, nabodli mi do bytu štěnici (švába)

nabourat se dok. (kam)

vloupat se (kam); vjet (kam): nejčastěji jsem se nabourával do přízemních bytů

náčelník -a m

ředitel věznice; kápo 2, nejvyšší, řídá, šéfik, šerif, tata 1, tatoš 1

nádobičko -a s

předměty používané ke spáchání trestného činu; vercajk

naděje -e ž

↑ **distributor naděje**

nakládačka -y ž

rvačka; deka, férovka, masírka, natíračka, řezba, valchovačka

nakrmít dok. (koho)

bodnout (koho); kuchnout (koho), zapíchnout (koho): nakrmil ho, ani přitom nehnul brvou

nákupčí -ho m

odsouzený zajišťující nákupy pro ostatní odsouzené

napálit dok. (co)

vyměřit trest; napařit, přiklepnout: napálili mi sedmičku (tzn. sedm let odněti svobody)

napařit dok. (co)

vyměřit trest; napálit, přiklepnout: napařili mi sedmičku (tzn. sedm let odněti svobody)

napíchnout dok. (co)

zajistit policejní odposlech; nabodnout

(co), nasadit 1 (co): napíchnli mi mobil

náramkář -e m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (doslova nasazující náramky); cestovkář, cest'ák, eskort'ák 1, konzervář, ponorkář, řetízkáč, taxikář

náramky pomn.

pouta; klepeta, řetízky

nárokáč -e m

balík s potravinami a věcmi osobní potřeby (doslova věc, na kterou mají odsouzení nárok); sakl, švédský stůl

nasadit dok. (co)

1. *zajistit policejní odposlech; nabodnout, napíchnout: nasadili na mě uši, nasadili mi do bytu štěnici (švába)*
2. *zajistit sledování podezřelé osoby: nasadili na mě sledku (oči)*

nasrat se dok.

naštvat se; mít nerva, nastartovat se

nastartovat se dok.

naštvat se; mít nerva, nasrat se

nástup -u m

nástupní oddělení; enočko, nástupák, nástupka, přibyl, přibylák; × konečná, véočko, výstupák, výstupka, výstupni

nástupák -u m

nástupní oddělení; enočko, nástup, nástupka, přibyl, přibylák; × konečná, véočko, výstupák, výstupka, výstupni

nástupka -y ž

nástupní oddělení; enočko, nástup, nástupák, přibyl, přibylák; × konečná, véočko, výstupák, výstupka, výstupni

náš našeho m

1. *příslušník vězeňské služby oblíbený mezi odsouzenými; láčo bengo; × gestapák*
2. *kdo je spolehlivý; držák 2, kámoš*

nášup -u m

odsouzení k vyššímu trestu odněti svobody než byl trest původní (v případě odvolání se proti rozsudku státním zástupcem) nebo odsouzení k trestu odněti

svobody spadajícímu nad horní hranici příslušné trestní sazby; × sleva

nášupář -e m

kdo je odsouzený k vyššímu trestu odněti svobody, než byl trest původní (v případě odvolání se proti rozsudku státním zástupcem), nebo kdo je odsouzený k trestu odněti svobody spadajícímu nad horní hranici příslušné trestní sazby; × slevař

natáhnout kopyta

umřít; hodit kopyta, chcípnout, mít dva-krát pech, natáhnout krovky, zabalit to, zkapat

natáhnout krovky

umřít; hodit kopyta, chcípnout, mít dva-krát pech, natáhnout kopyta, zabalit to, zkapat

natíračka -y ž

rvačka; deka, fěrovka, masírka, nakládačka, řezba, valchovačka

natřít dok. (koho)

udat (koho); bonznout (koho), prásknout (koho), propálit (koho), provařit (koho), shodit (koho), ustřelit (koho): natřel mě vlastní fotr

natřít to dok. (komu)

zbít (koho); dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu); × dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1: natřel mu to

natvrdo přísl.

nepodmíněné odsouzení; odpal, poprava; × podmínka: dostal jsem to natvrdo
↑ **odkroutit si to natvrdo**

návštěvka -y ž

návštěvní místnost

nedbalec -ce m

kdo usmrtí z nedbalosti; bouračkář, havárkář, nedbalista, nedbalka 2, nedbalkář, nehodář, smolař

nedbalista -y m

kdo usmrtí z nedbalosti; bouračkář, havárkář, nedbalec, nedbalka 2, nedbal-

kář, nehodář, smolař

nedbalka¹ -y ž

usmrceň z nedbalosti

nedbalka² -y m

kdo usmrtí z nedbalosti; bouračkář, havárkář, nedbalec, nedbalista, nedbalkář, nehodář, smolař

nedbalkář -e m

kdo usmrtí z nedbalosti; bouračkář, havárkář, nedbalec, nedbalista, nedbalka 2, nehodář, smolař

nefachčenko -a m

kdo se vyhybá práci (doslova kdo nefachá); bula, flákač, lempl, netáhlo, výhybkář

negativ -a m

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, romák, uzenáč; × bílá huba, gadžo
Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

nehodář -e m

kdo usmrtí z nedbalosti (doslova při nehodě); bouračkář, havárkář, nedbalec, nedbalista, nedbalka 2, nedbalkář, smolař

nejvyšší -ho m

ředitel věznice; kápo 2, náčelník, říd'a, šefík, šerif, tata 1, tatoš 1

nemít z čeho kápnout do volátka

nemít potřebu močit; × kápnout do volátka

nenážranec -ce m

kdo se pokouší o sebepoškození (doslova kdo je nenažraný); drátožrout, labužník kovony, polykač 1, sebepoškozovatel

nenážraný příd.

↑ **být nenažraný**

nepohodlný -ého m

kdo je svědkem trestného činu (doslova kdo se stává nepohodlným); nepohodlnák

nepohodlník -a m

kdo je svědkem trestného činu (doslova kdo se stává nepohodlným); nepohodlný

nerv -u m

↑ mít nerva

netáhlo -a m

kdo se vyhybá práci; bula, flákač, lempl, nefachčenko, výhybkář

nestlé neskl. s

↑ zájezd do nestlé

neznámoš -e m

kdo je neznámým pachatelem trestného činu

nočka -y ž

světlo svítící na chodbách v době nočního klidu; bludička, reflektor

nováček -ka m

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, mládě, nové maso, nové zboží, novic, novicka, přibylec, přilba, přírůstek

nové maso

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, novic, novicka, přibylec, přilba, přírůstek

nové zboží

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, novic, novicka, přibylec, přilba, přírůstek

nové zprávy

dopis; brif, pismo, pošta 2

novic -e m

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, nové zboží, novicka, přibylec, přilba, přírůstek

novicka -y m

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, nové zboží, novic, přibylec, přilba, přírůstek

O**objednávká** -y ž

seznam zboží na nákup ve vězeňské prodejně

objekt -u m

1. *kdo je obětí trestného činu*
2. *kdo je možným objektem napadení; mon, mončičák, monka, moňák*

obvod -u m

obvodní oddělení Policie ČR

ocas -u m

↑ hulit ocasy

oči pomn.

policejní tým sledující podezřelou osobu; sledka

očko -a s

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznici; bubák, čóča, čočka 1, čučka 3, fotomuňka, oko, velký bratr

odjet celý

odpykat si trest odnětí svobody bez podmíněného propuštění; dojet (co), doklepat (co), odkroutit si to do poslední minuty, odkroutit si to natvrdo, sjet to celé

odklidit dok.

zavraždit; odkráglovat, sejnout, sundat, zamordovat, zrušit

odkráglovat dok.

zavraždit; odklidit, sejnout, sundat, zamordovat, zrušit

odkroutit si to do poslední minuty

odpykat si trest odnětí svobody bez podmíněného propuštění; dojet (co), doklepat (co), odjet celý, odkroutit si to natvrdo, sjet to celé

odkroutit si to natvrdo

odpykat si trest odnětí svobody bez podmíněného propuštění; dojet (co), doklepat (co), odjet celý, odkroutit si to do

poslední minuty, sjet to celé

odpal -u m

nepodmíněně odsouzení; natvrdo, po-prava; × podmínka

odpálit dok.

odsoudit k nepodmíněnému trestu; po-pravit, poslat do chládku, zabásnout, zakatrovat, zašít 2

odvolačka -y ž

odvolání se proti rozsudku

okáčkář -e m

policista sloužící na oddělení či odboru pro odhalování obecné kriminality (ze zkratky pro obecná kriminalita)

okáčko¹ -a s

odborná komise (ze zkratky pro odborná komise); komise

okáčko² -a s

oddělení či odbor pro odhalování obecné kriminality (ze zkratky pro obecná kriminalita)

oko -a s

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznici; bubák, čóča, čóčka 1, čučka 3, fotomuňka, očko, velký bratr

okres -u m

okresní soud

omak -u m

↑ **erotický omak**

opas -u m

oddělení prevence a stížností (ze zkratky pro oddělení prevence a stížností); bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opasek, opérko, prevence, prevenčák 2, prevenčka, uši 2, ušní 1

opasek -sku m

oddělení prevence a stížností (ze zkratky pro oddělení prevence a stížností); bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opas, opérko, prevence, prevenčák 2, prevenčka, uši 2, ušní 1

opérko -a s

oddělení prevence a stížností (ze zkratky pro oddělení prevence a stížností);

bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, prevence, prevenčák 2, prevenčka, uši 2, ušní 1

orál -u m

orální sex; kuřba 2

osobka -y ž

osobní prohlídka; erotický omak, filc, filcunk 2, osobní filcunk, ošahávačka, šacování

osobní filcunk -u m

osobní prohlídka; erotický omak, filc, filcunk 2, osobka, ošahávačka, šacování

ostnač -e m

drát ostnatého typu, kterým je obehnána věznice

ostříkovače pomn.

sprchy; myčka, vapka

ošahávačka -y ž

osobní prohlídka; erotický omak, filc, filcunk 2, osobka, osobní filcunk, šacování

oška -y ž

vězeňská ošetřovna; bílá díra, lapiduchárna, lékařák, marodka, veterina, zašívárna

otec -ce m

vězeňský kaplan; černoprdelník, farář, fland'ák, kněz, padre, pánbiček, pánbičkář, páter

ovékáčko -a s

oddělení výkonu kázeňských trestů (ze zkratky pro oddělení výkonu kázeňských trestů); díra, káčko 2, kobka 1, ovékáté, samotka, viajpí, viajpíčko, výkoňák

ovékáté neskl. s

oddělení výkonu kázeňských trestů (ze zkratky pro oddělení výkonu kázeňských trestů); díra, káčko 2, kobka 1, ovékáčko, samotka, viajpí, viajpíčko, výkoňák

P

padělač -e m

1. kdo padělá doklady; falza 1, falzař 1, malíř 1, papírový tunelář, pikaso 1, piko 1, tiskař 1

2. kdo padělá peníze; falza 2, falzař 2, malíř 2, mařeňák, pikaso 2, piko 2, tiskař 2

padre -ho m

vězeňský kaplan; černoprdelník, farář, flandák, kněz, otec, pánbiček, pánbičkář, páter

pako -a s

kdo je mentálně zaostalý; magor, mentoš, menták, retard, retardák, trol, trubka, tupan, tupouš

palba -y ž

vysoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby; fábor, hektar 1, paleta, pálka, raketa, ranec

palbař -e m

kdo je odsouzený k vysokému trestu odnětí svobody nebo k trestu blížícímu se k horní hranici příslušné trestní sazby (doslova kdo dostal palbu); hektar 2, milař, paletář, pálkař 1, raketář, rakeťák; × klikař, měsíčkář, troškař

paleta -y m

vysoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby; fábor, hektar 1, palba, pálka, raketa, ranec

paletář -e m

kdo je odsouzený k vysokému trestu odnětí svobody nebo k trestu blížícímu se k horní hranici příslušné trestní sazby (doslova kdo dostal paletu); hektar 2, milař, palbař, pálkař 1, raketář, rakeťák; × klikař, měsíčkář, troškař

pálka -y ž

vysoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby; fábor, hektar 1, palba, paleta, raketa, ranec

pálkař¹ -e m

kdo je odsouzený k vysokému trestu od-

něti svobody nebo k trestu blížícímu se k horní hranici příslušné trestní sazby (doslova kdo dostal pálku); hektar 2, milař, palbař, paletář, raketář, rakeťák; × klikař, měsíčkář, troškař

pálkař² -e m

soudce udílející vysoké tresty

páلكovat ned.

udílet jako soudce vysoké tresty

pampeliška -y ž

kdo je umístěný na oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených; pampeliškář

Pojmenování zaznamenané v heřmanické věznici, ve které se nachází specializované oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných jedinců. Tito handicapovaní odsouzení by se při pobytu na běžném oddělení mohli stát případnými objekty šikany či přímo napadení ze strany jiných odsouzených.

pampeliškárna -y ž

oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených; mentárna, retardárna

Pojmenování zaznamenané v heřmanické věznici, ve které se toto oddělení nachází.

pampeliškář -e m

kdo je umístěný na oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených; pampeliška

Pojmenování zaznamenané v heřmanické věznici, ve které se nachází specializované oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných jedinců. Tito handicapovaní odsouzení by se při pobytu na běžném oddělení mohli stát případnými objekty šikany či přímo napadení ze strany jiných odsouzených.

pánbiček -čka m

vězeňský kaplan; černoprdelník, farář, flandák, kněz, otec, padre, pánbičkář, páter

pánbičkárna -y ž

vězeňská kaple; achárna, kostel

pánbičkář -e m

vězeňský kaplan; černoprdelník, farář, flandák, kněz, otec, padre, pánbiček, páter

pancéřák -u m

pancéřové vozidlo převážející zvlášť

nebezpečné odsouzené

papíráky pomn.

vězeňská obuv; bagančata, bagany, komisky, komišňáky

papírový tunelář -e m

kdo padělá doklady; falza 1, falzař 1, malíč 1, padělač 1, pikaso 1, piko 1, tis-kař 1

papíry pomn.

1. *doklad(y)*

2. *bankovky; × drobáky, drobásky, kula-té, šupy, šušně*

parták -a m

kdo se podílí na trestném činu; komplic, komplík

pasák -a m

kdo provozuje kuplířství; kundopas

pasení -í s

kuplířství

pást ned.

provozovat kuplířství

paš -e m

pašování; pašunk

pašák -a m

kdo něco pašuje (např. drogy); kurýr, pašer, pašerák, pašoun, polykač 2, sráč 2

pašer -a m

kdo něco pašuje (např. drogy); kurýr, pašák, pašerák, pašoun, polykač 2, sráč 2

pašerák -a m

kdo něco pašuje (např. drogy); kurýr, pašák, pašer, pašerák, polykač 2, sráč 2

pašik -a m

kdo páchá trestný čin

pašoun -a m

kdo něco pašuje (např. drogy); kurýr, pašák, pašer, pašerák, polykač 2, sráč 2

pašunk -u m

pašování; paš

páter -a m

vězeňský kaplan; černoprdelník, farář, flandák, kněz, otec, padre, pánbiček,

pánbičekář

pěčko -a s

pornočasopis

pedoš -e m

speciální pedagog; specialista, speckař

peďák -a m

kdo má pedofilní zájmy; peďoch, peďoš, peďour

peďoch -a m

kdo má pedofilní zájmy; peďák, peďoš, peďour

peďoš -e m

kdo má pedofilní zájmy; peďák, peďoch, peďour

peďour -a m

kdo má pedofilní zájmy; peďák, peďoch, peďoš

pech -u m

↑ **mít dvakrát pech**

pelech -u m

postel; betla, bidlo (horní postel), foch, kabrio (postel bez patra), pryčna, regál (spodní postel)

pendrek -a m

policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízl, fízlák, chlupatý, polda, policajt, poliš, uniforma

peníze peněz pomn.

↑ **praní špinavých peněz**

↑ **prát špinavé peníze**

↑ **špinavé peníze**

pentagon -u m

budova ředitelství věznice

pépé neskl. s

podmíněné propuštění (ze zkratky pro podmíněné propuštění); pépěčko, půlka 2

pépěčkář -e m

kdo odchází z výkonu trestu na podmíněné propuštění (ze zkratky pro podmíněné propuštění); podmínkář 2, půlař, půlkař; × celkař, dojiždák, držák 1, tvrdák

pépěčko -a s

podmíněně propuštění (ze zkratky pro podmíněně propuštění); pépé, půlka 2

perník -u m

pervitin

perníkář -e m

kdo prodává drogy (doslova perník); do-davatel, dýler; dýloš, fetkař 2, fetman 2, feták 2

pété neskl. s

přerušení trestu (ze zkratky pro přerušení trestu); pétěčko

pétéčkář -e m

kdo má přerušený trest (ze zkratky pro přerušení trestu)

pétéčko -a s

přerušení trestu (ze zkratky pro přerušení trestu); pété

pézet -u m

program zacházení s odsouzenými (ze zkratky pro program zacházení); aktiviti, program, reso

pézetit ned.

plnit program zacházení; plnit program

píchnout si dok.

užívat drogy; být na klepkách, fetovat, klepat 1, máznout se 1, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se

pikaso -a m

1. *kdo padělá doklady; falza 1, falzař 1, malíř 1, padělač 1, papírový tunelář, piko 1, tiskař 1*

2. *kdo padělá peníze; falza 2, falzař 2, malíř 2, mařeňák, padělač 2, piko 2, tiskař 2*

piko -a m

1. *kdo padělá doklady; falza 1, falzař 1, malíř 1, padělač 1, papírový tunelář, pikaso 1, tiskař 1*

2. *kdo padělá peníze; falza 2, falzař 2, malíř 2, mařeňák, padělač 2, pikaso 2, tiskař 2*

pilule pomn.

léky; klepky 2, kolca, kolečka, kuřátka, lentilky

písek -u m

↑ jít s písekem

pismo -a s

dopis; brif, nové zprávy, pošta 2

piškoty pomn.

mříž(e) v oknech; klec 2, šprušle, žaluzky

plac -u m

vycházkový prostor; buzerák, buzerplac, klec 1, kotec, špacírplac, teletník, výběh

plachta -y ž

účet: to, co tady zarobím, mi chodí na plachtu

plnička -y ž

ručně balená cigareta; balčo, balená, balenčo, dutinka; × cigáro, cigo, hulení, kulatá, kulatka, válec, žváro

plnit program

plnit program zacházení; pézetit

plonkáč -e m

kdo je nemajetný; socka 2, švorcák

plotkař -e m

kdo donáší ostatním odsouzeným (doslova kdo plotkuje); bonzák 2, bonzo 2, drbna, mluvka, zpravodaj

početka -y ž

prověrka početního stavu odsouzených; prověrka, sčíták, sčítání, sčot

počmáranec -ce m

kdo má tetování (doslova kdo je počmáraný); počmáraný, pokérovanec, pokérovaný, tapeták

počmáraný -ého m

kdo má tetování (doslova kdo je počmáraný); počmáranec, pokérovanec, pokérovaný, tapeták

podfukář -e m

kdo se dopustí podvodu (doslova podfuku); podvodník, tunelář, untermaserman, úvěřář

podmínka -y ž

podmíněně odsouzení; × natvrdo, odpal, poprava

podmínkář -e m

1. *kdo je odsouzený podmíněně; × arrestman, basman, galejník, kriminálník 1, krimoš 1, mukl*

2. *kdo odchází z výkonu trestu na podmíněně propuštění; pépěčkář, půlař, půlkař; × celkař, dojížděák, držák 1, tvrděák*

podvodník -a m

kdo se dopustí podvodu; podfukář, tune-lář, untermaserman, úvěřář

pohaněč -e m

příslušník vězeňské služby doprovázející odsouzené na práci (doslova pohánějící na práci); bodygárd, hlidač 2, chůva, pracoš

pohřebák -u m

dopis od manželky/přítelkyně oznamující rozchod; gameoverák, kopačák

pokérovánec -ce m

kdo má tetování (doslova kěrku); počmáranec, počmáraný, pokérováný, tapeták

pokérováný -ého m

kdo má tetování (doslova kěrku); počmáranec, počmáraný, pokérovánec, tapeták

polda -y m

policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízl, fízlák, chlupatý, pendrek, policajt, poliš, uniforma

policajt -a m

policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízl, fízlák, chlupatý, pendrek, polda, poliš, uniforma

poliš -e m

policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízl, fízlák, chlupatý, pendrek, polda, policajt, uniforma

položít dok. (co)

přiznat se (u policejního výsledku, u soudu); pustit (co), vybalit (co), vyblít (co), vyklopit (co), vyzvonit (co), zazpívat

(co); × držet se, zatloukat (co)

položít kabel

kálet; chyndit, srát, uvolnit svěráky

polykač¹ -e m

kdo se pokouší o sebepoškození (doslova spolknutím nějakého předmětu); drátožrout, labužník kovony, nenažranec, sebepoškozoatel

polykač² -e m

kdo něco pašuje (např. drogy, doslova jejich spolknutím a následným vykálením); kurýr; pašák, pašer, pašerák, pašoun, sráč 2

polykačka -y ž

autoagresivní (často demonstrativní) konání odsouzeného spočívající v jeho sebepoškození (doslova spolknutí nějakého předmětu); demonstračka

ponorka -y ž

vězeňské vozidlo (auto/autobus), ve kterém je eskortovaným odsouzeným omezen výhled z okna; cestovka, dobytčák, eskorták 2, konzerva, muktour, rakev

ponorkář -e m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (ve speciálně upraveném vozidle, ve kterém je odsouzeným omezen výhled z okna); cestovkář, cestčák, eskorták 1, konzervář, náramkář, řetízkač, taxikář

poprava -y ž

nepodmíněné odsouzení; natvrdo, od-pal; × podmínka

popravčí -ho m

soudce

popraviště -e s

soudní síň

popravit dok.

odsoudit k nepodmíněnému trestu; od-pálit, poslat do chládku, zabásnout, zatkatrovat, zašít 2

popruh -u m častěji mn. popruhy

poutací popruhy, kterými se spoutá pro-

blémový odsouzený

pořádkář -e m

*odsouzený pomáhající vězeňské-
mu personálu se zajišťováním kázně
a pořádku na ubytovnách; barákový,
kápé, kápěčák, kápěčko, koordinátor,
pořádkový*

pořádkový -ého m

*odsouzený pomáhající vězeňské-
mu personálu se zajišťováním kázně
a pořádku na ubytovnách; barákový,
kápé, kápěčák, kápěčko, koordinátor,
pořádkář*

posilka -y ž

*posilovna; buširna, činkárna, fitko, kor-
bičovna*

poskok -a m

*kdo posluhuje ostatním odsouzeným;
džíp, džuva, džuvák, konina, koňák,
koště*

poslat do chládku

*odsoudit k nepodmíněnému trestu; od-
pálit, popravit, zabásnout, zakatrovat,
zašít 2*

pošta¹ -y ž

schránka na dopisy

pošta² -y ž

*dopis; brif, nové zprávy, pismo
↑ **tichá pošta***

pošťák -a m

kdo přepadne, ev. vyloupí poštu

pouštět duchy

pouštět větry; pouštět krakeny, usrat si

pouštět krakeny

pouštět větry; pouštět duchy, usrat si

pověsit to na hřebík

*oběsit se; hodit si lano, hodit si mašli,
hodit si provaz, hodit si špagát, mrsk-
nout si to, uvázat si to, zhoupnout se*

pracant -a m

*kdo pracuje v době výkonu trestu; fach-
man, makač, tahač, táhlo*

pracoš -e m

*příslušník vězeňské služby doprovázející
odsouzené na práci; bodygárd, hlídač 2,
chůva, pohaněč*

pračka¹ -y ž

*legalizace výnosů z trestné činnosti;
pračka merglí 1, praní špinavých peněz*

pračka² -y ž

*kdo legalizuje výnosy z trestné činnosti
(doslova kdo pere peníze); čistič, pračka
merglí 2, pračkař, prádelník, pradlena*

pračka merglí¹

*legalizace výnosů z trestné činnosti;
pračka 1, praní špinavých peněz*

pračka merglí²

*kdo legalizuje výnosy z trestné činnosti
(doslova kdo pere peníze); čistič, prač-
ka 2, pračkař, prádelník, pradlena*

pračkař -e m

*kdo legalizuje výnosy z trestné činnosti
(doslova kdo pere peníze); čistič, prač-
ka 2, pračka merglí 2, prádelník, prad-
lena*

prádelník -a m

*kdo legalizuje výnosy z trestné činnosti
(doslova kdo pere peníze); čistič, prač-
ka 2, pračka merglí 2, pračkař, pradlena*

pradlena -y ž

*kdo legalizuje výnosy z trestné činnosti
(doslova kdo pere peníze); čistič, prač-
ka 2, pračka merglí 2, pračkař, prádel-
ník*

prachy pomn.

*peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chech-
táky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky,
many, mařeny, mergele, prašule, škvára,
vata, živáčky, živé*

praní špinavých peněz

*legalizace výnosů z trestné činnosti;
pračka 1, pračka merglí 1*

prasák -a m

*kdo pohlavně zneužije (doslova kdo se
dopustí prasáren); děckomrd, mrdka,
mršina, prasečkář, prznič*

prasečkář -e m

kdo pohlavně zneužije (doslova kdo se dopustí prasečín); děckomrd, mrdka, mršina, prasák, przníč

práskač -e m

kdo donáší vězeňskému personálu (doslova kdo práská); bonzák 1, bonzo 1, donašeč 1, konfident, konfoš, konfouš, sojka, tajný 2

prásknout dok. (koho)

udat (koho); bonznout (koho), natřít (koho), propálit (koho), provařit (koho), shodit (koho), ustřelit (koho)

prašule pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergele, prachy, škvára, vata, živáčky, živé

prát mergele

legalizovat výnosy z trestné činnosti; prát špinavé peníze

prát špinavé peníze

legalizovat výnosy z trestné činnosti; prát mergele

prcačka -y ž

znásilnění; stoosmdesátpětka

prcačkář -e m

kdo znásilní; jebačkář, kundomrd, prcír

prcat ned.

znásilnit

prcír -e m

kdo znásilní; jebačkář, kundomrd, prcačkář

prdel -e ž

↑ **černá prdel**

↑ **jebat do prdele**

↑ **mrdat do prdele**

↑ **šukat do prdele**

prdelka -y m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, loziřit', prdolez, prdolízal, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlez-

řit'ka, vřítidlub, vyližprdel

prdolez -e m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, loziřit', prdelka, prdolízal, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřit'ka, vřítidlub, vyližprdel

prdolízal -a m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, loziřit', prdelka, prdolez, prospěchář, rektální alpinista, řit'olez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřit'ka, vřítidlub, vyližprdel

prevence -e ž

oddělení prevence a stížností; bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, opěrko, prevenčák 2, prevenčka, uši 2, ušní 1

prevenčák¹ -a m

příslušník vězeňské služby působící na oddělení prevence a stížností; bezpečák 2, kúrovec, ušar', ušní 2

prevenčák² -u m

oddělení prevence a stížností; bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, opěrko, prevence, prevenčka, uši 2, ušní 1

prevenčka -y ž

oddělení prevence a stížností; bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, opěrko, prevence, prevenčák 2, uši 2, ušní 1

princezna -y

↑ **čuráková princezna**

prizn -u m

věznice; arest, baňa, basa, chládek, krim, kriminál, krimoš 2, lágr, lapák, loch

probačák -a m

probační úředník

Zaměstnanec Probační a mediační služby ČR dohlížejíci mj. na výkon alternativních trestů či na plnění povinností a omezení souvisejících s podmíněným propuštěním (s dohledem) odsouzených z výkonu trestu.

profesionální mukl

recidivista; domácí, furtista, inventář, réca, recák, recidiva, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

program -u m

program zacházení s odsouzenými; aktivity, pézet, reso

↑ **plnit program****profizlovat** dok. (co, koho)

prohledat (co, koho)

propálit dok. (koho)

udat (koho); bonznout (koho), natřít (koho), prásknout (koho), provařit (koho), shodit (koho), ustřelit (koho): propálil mě vlastní brácha

prospěchář -e m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, lozířít, prdelka, prđolez, prđolízal, rekální alpinista, řiřolez, šipkař, vlezdo-prđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřiřka, vřitidlub, vylížprdel

prospěškář -e m

kdo je odsouzený k výkonu veřejně prospěšných prací

prospěšky pomn.

veřejně prospěšné práce

Nový druh trestu spočívající v povinnosti odsouzeného provést bezplatně a ve stanoveném rozsahu práce sloužící k obecně prospěšným účelům (např. úklid a údržba veřejných prostranství).

provařit dok. (koho)

udat (koho); bonznout (koho), natřít (koho), prásknout (koho), propálit (koho), shodit (koho), ustřelit (koho): provařil mě vlastní brácha

provaz -u m↑ **hodit si provaz****prověrka -y ž**

prověrka početního stavu odsouzených; početka, sčíták, sčítání, sčot

prvnička -y m

kdo je prvotrestaný; prvničkář, prvolepenka, prvosenka; × domácí, furtista,

inventář, profesionální mukl, réca, recák, recidiva, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec

prvničkář -e m

kdo je prvotrestaný; prvnička, prvolepenka, prvosenka; × domácí, furtista, inventář, profesionální mukl, réca, recák, recidiva, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec

prvolepenka -y m/ž

kdo je prvotrestaný; prvnička, prvničkář, prvosenka; × domácí, furtista, inventář, profesionální mukl, réca, recák, recidiva, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec

prvosenka -y m/ž

kdo je prvotrestaný; prvnička, prvničkář, prvolepenka; × domácí, furtista, inventář, profesionální mukl, réca, recák, recidiva, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec

pryčna -y ž

postel; betla, bidlo (horní postel), foch, kabrio (postel bez patra), pelech, regál (spodní postel)

prznic -e m

kdo pohlavně zneužije; děckomrd, mrdka, mršina, prasák, prasečkář

prznička -y ž

pohlavní zneužití; stoosmdesátmička

prznit nedok.

pohlavně zneužit

přepadovka -y ž

policejní razie; štára 1

přibyl -u m

nástupní oddělení; enočko, nástup, nástupák, nástupka, přibylák; × konečná, véočko, výstupák, výstupka, výstupní

přibylák -u m

nástupní oddělení; enočko, nástup, nástupák, nástupka, přibyl; × konečná, véočko, výstupák, výstupka, výstupní

přibylec -ce m

kdo je do věznice nově přichozí; bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, nové

zboží, novic, novicka, přílba, přírůstek

přiklepnout dok. (co)

vyměřit trest (doslova potvrdit trest poklepem soudcovského kladívka); napálit, napařit: přiklepli mi sedmičku (tzn. sedm let odnětí svobody)

přílba -y m

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, nové zboží, novic, novicka, přibylec, přírůstek

přírůstek -u m

kdo je do věznice nově příchozí; bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, nové zboží, novic, novicka, přibylec, přílba

přivandrovalec -ce m

kdo je cizí státní příslušnosti; cizák, cizoš

psychoš -e m

vězeňský psycholog; cvokař, psychouš

psychouš -e m

vězeňský psycholog; cvokař, psychoš

půlař -e m

kdo odchází z výkonu trestu na podmíněné propuštění; pépěčkář, podmínkář 2, půlkař; × celkař, dojíždák, držák 1, tvrdák

půlka¹ -y ž

polovina uplynulé doby odnětí svobody

půlka² -y ž

podmíněné propuštění; pépé, pépěčko: brácha taky odešel na půlku

půlkař -e m

kdo odchází z výkonu trestu na podmíněné propuštění (doslova na půlku); pépěčkář, podmínkář 2, půlař; × celkař, dojíždák, držák 1, tvrdák

pumpa -y ž

injekční stříkačka; buchna, frkna, jehla, jehlička, špricka, včelka

pumpař -e m

kdo přepadne, ev. vyloupí benzinovou pumpu

pustit dok. (co)

přiznat se (u policejního výsledku, u soudu); položit (co), vybalit (co), vyblít

(co), vyklopit (co), vyzvonit (co), zazpívat (co); × držet se, zatloukat

R

rajonář -e m

kdo provádí úklid (doslova rajóny); rajónista

rajónista -y m

kdo provádí úklid (doslova rajóny); rajónář

rajónovat ned.

uklízet; dělat rajóny, džípotvat 2

rajóny pomn.

úklid cely a ostatních prostorů

↑ **dělat rajóny**

raketa -y ž

vysoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby; fábör, hektar 1, palba, paleta, pálka, ranec

raketář -e m

kdo je odsouzený k vysokému trestu odnětí svobody nebo k trestu blížícímu se k horní hranici příslušné trestní sazby (doslova kdo dostal raketu); hektar 2, mílař, palbař, paletář, pálkař 1, raketář; × klikař, měsíčkář, troškař

raketářák -a m

kdo je odsouzený k vysokému trestu odnětí svobody nebo k trestu blížícímu se k horní hranici příslušné trestní sazby (doslova kdo dostal raketu); hektar 2, mílař, palbař, paletář, pálkař 1, raketář; × klikař, měsíčkář, troškař

rakev -kve ž

vězeňské vozidlo (auto/autobus), ve kterém je eskortovaným odsouzeným omezen výhled z okna; cestovka, dobytčák, eskorták 2, konzerva, mukltour, ponorka

rákosník -a m

kdo je vietnamské státní příslušnosti

ranec -ce m

vysoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby; fábor, hektar 1, palba, paleta, pálka, raketa

réca -i m

recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, recák, recidiva, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

recák -a m

recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recidiva, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

recidiva -y m

recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recmaník, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

recmaník -a m

recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recidiva, recoš, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

recoš -e m

recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recidiva, recmaník, recouš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

recouš -e m

recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recidiva, recmaník, recoš, reťák, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

reflektor -u m

světlo svítící na chodbách v době nočního klidu; bludička, nočka

regál -u m

postel (spodní postel); betla, bidlo (horní postel), foch, kabrio (postel bez patra), pelech, pryčna: vlézt do regálu

rektální alpinista

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, loziřit, prdelka, prdolez, prdolízal, prospěchář, řitolez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřitka, vřitidlub, vyližprdel

reso -a s

program zacházení s odsouzenými; aktivity, pézet, program

retard -a m

kdo je mentálně zaostalý; magor, mentoš, menták, pako, retardák, trol, trubka, tupan, tupouš

retardárna -y ž

oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených; menárna, pampeliškárna

retardák -a m

kdo je mentálně zaostalý; magor, mentoš, menták, pako, retard, trol, trubka, tupan, tupouš

reťák -a m

recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recidiva, recmaník, recoš, recouš, vracenka, vracoš, znalec; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka

roháče pomn.

rohypnol; rohatý, rohlíky, rohy

rohatý pomn.

rohypnol; roháče, rohlíky, rohy

rohlíky pomn.

rohypnol; roháče, rohatý, rohy

rohy pomn.

rohypnol; roháče, rohatý, rohlíky

romák -a m

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, uzeneč;

× *bílá huba, gadžo*

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

rozbít hubu dok. (komu)

zbít (koho); dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), ubalit 2 (komu);
× *dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1*

rozdat si to dok.

bít se; mlátit se, rvát se, řezat se, šarpat se

ruka -y ž

↑ *stříkat si do ruky*

rusák -a m

kdo pochází z bývalého Sovětského svazu; bratr

rvát se ned.

bít se; mlátit se, rozdat si to, řezat se, šarpat se

Ř

řetízek -zku m

předváděcí řetízek zakončený článkem ve tvaru T, který se připevní na pouta odsouzeného; téčko 1

řetízkač -e m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (ve speciálně upraveném vozidle, ve kterém je odsouzeným omezen výhled z okna); cestovkář, cesták, eskorták 1, konzervář, náramkář, ponorkář, taxikář

řetízky pomn.

pouta; klepeta, náramky

řezat se ned.

bít se; mlátit se, rozdat si to, rvát se, šarpat se

řezba -y ž

rvačka; deka, fěrovka, masírka, naklá-

dačka, natíračka, valchovačka

říd'a -y m

ředitel věznice; kápo 2, náčelník, nejvyšší, šefík, šerif, tata 1, tatoš 1

řit' -i ž

↑ **jebat do řiti**

↑ **lézt do řiti**

↑ **mrdat do řiti**

↑ **šukat do řiti**

řit'olez -a m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, loziřit', prdelka, prdolez, prdolízal, prospěchář, rektální alpinista, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlez-zřít'ka, vřítidlub, vyližprdel

říznout se dok.

podřezat si žily; máznout se 2, šmiknout se

S

sahara -y ž

pokyn pro posluhujícího vězně, aby připravil, příp. přinesl pití

sakl -u m

balík s potravinami a věcmi osobní potřeby; nárokáč, švédský stůl

samotář -e m

kdo je umístěný na oddělení výkonu kázeňských trestů (doslova na samotku); dirák, dirář, flastrář, káčkař, samotkář, sólista, víajpíčkář

samotka -y ž

oddělení výkonu kázeňských trestů; díra, káčko 2, kobka 1, ověkáčko, ověkáté, víajpi, víajpíčko, výkoňák

samotkář -e m

kdo je umístěný na oddělení výkonu kázeňských trestů (doslova na samotku); dirák, dirář, flastrář, káčkař, samotkář, sólista, víajpíčkář

sbalit dok. (koho)

zatknout (koho); skřípnout (koho): sbalili ho přímo při čorce

sčíták -u m

prověrka početního stavu odsouzených; počетка, prověrka, sčítání, sčot

sčítání -í s

prověrka početního stavu odsouzených; počетка, prověrka, sčíták, sčot

sčot -u m

prověrka početního stavu odsouzených; počетка, prověrka, sčíták, sčítání

sebepoškozovatel -e m

kdo se pokouší o sebepoškozování (např. spolknutím nějakého předmětu); drátožrout, labužník kovony, nenažranec, polykač 1

sedět ned.

odpykávat si trest odnětí svobody; beželit, bručet, kroutit (co), točit (co)

sejmout dok.

zavraždit; odklidit, odkráglovat, sundat, zamordovat, zrušit: sral mě, tak jsem ho sejmul

seknout dok. (co)

ukrást (co); čornout (co), klofnout (co), lohnout (co), šlohnout (co), štípnout (co), švihnout (co): občas jsem někde něco seknul

sežrat dok. (co)

pokusit se o sebepoškozování (např. spolknutím nějakého předmětu); být nenažraný: chce ven, tak zas něco sežral

shánět kouř

snažit se získat cigarety

shodit dok. (koho)

udat (koho); bonznout (koho), natřít (koho), prásknout (koho), propálit (koho), provařit (koho), ustřelít (koho): shodil mě vlastní brácha

signálka -y ž

celová signalizace; bonzák 2, céeska, tíšňák

Nouzové signalizační zařízení umístěné na celách umožňující odsouzeným v případě akutní potřeby přivolat příslušníka vězeňské služby.

simoš -e m

kdo předstírá nemoc; herec, hypochondr, simulant

simulant -a m

kdo předstírá nemoc; herec, hypochondr, simoš

sintr -u m

vězeňský oděv; mundúr, versáče

sjet se dok.

užívat drogy; být na klepkách, fětovat, klepat 1, máznout se 1, píchnout si, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se: nejdříve jsem se sjel a pak ho odkrágloval

sjet to celé

odpykat si trest odnětí svobody bez podmíněného propuštění; dojet (co), doklepat (co), odjet celý, odkroutit si to do poslední minuty, odkroutit si to natvrdo: ten toho měl tolik, že to musel sjet celé

skákačka -y ž

1. *krizové oddělení; izolačka 1, krizovka 1*

2. *cela na krizovém oddělení; izolačka 2, krizovka 2*

skákat šipky

podlézat vězeňskému personálu; leštit kliku, lézt do řiti

sklepař -e m

kdo vykrádá sklepy; kompotář

skorocivil -a m

kdo má být brzy propuštěn (doslova kdo má jít brzy do civilu); výstupář, zapárista

skřípnout dok. (koho)

zatknout (koho); sbalit (koho): skřípli mě přímo při čorce

sledka -y ž

policejní tým sledující podezřelou osobu; oči: nevěděl jsem, že mám za prdeli sledku

sleva -y ž

odsouzení (v případě odvolání se proti původnímu rozsudku) k nižšímu trestu odnětí svobody nebo odsouzení na dobu

spadající pod dolní hranici příslušné trestní sazby; × nášup

slevař -e m

kdo je odsouzený (v případě odvolání se proti původnímu rozsudku) k nižšímu trestu odnětí svobody nebo kdo je odsouzený na dobu spadající pod dolní hranici příslušné trestní sazby; × nášupář

slídič -e m

kdo pronásleduje určitou osobu (doslova kdo slídí); stopař

slídit ned.

pronásledovat určitou osobu; stopovat

smažka -y m

kdo užívá drogy; fetkař 1, fetman 1, fetišák 1, klepkař, mudr., uživatel

smolař -e m

kdo usmrtí z nedbalosti; bouračkář, havárkář, nedbalec, nedbalista, nedbal-ka 2, nedbalkář, nehodář

smrad'och -a m

kdo podceňuje osobní hygienu; špína

sněmovna -y ž

WC; bohous, hajzl, hajzlík, chynd'ák, volátko

socan -a m

sociální pracovník; socka 1

socka¹ -y m

sociální pracovník; socan

socka² -y m

kdo je nemajetný; plonkáč, švorcák

sojka -y m

kdo donáší vězeňskému personálu; bonzák 1, bonzo 1, donašeč 1, konfident, konfoš, konfouš, práskač, tajný 2

sólista -y m

kdo je umístěný na oddělení výkonu kázeňských trestů; dírák, dírář, flastrář, káčkař, samotář, samotkář, viajpíčkář

somrák -a m

kdo žebra o tabák, kávu apod. (doslova kdo somruje)

somrovat ned. (o co)

žebrot (o co)

sovelit ned.

spát; chrápat, chrnět

specialista -y m

speciální pedagog; pedoš, speckař

speckař -e m

speciální pedagog; pedoš, specialista

spermohl -a m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homous, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

spolubytný -ého m

kdo pobývá na společné cele; brácha, chábr, spoluhrač, spoluchábr, spolumukl

spoluhrač -e m

kdo pobývá na společné cele; brácha, chábr, spolubytný, spoluchábr, spolumukl

spoluchábr -a m

kdo pobývá na společné cele; brácha, chábr, spolubytný, spoluhrač, spolumukl

spolumukl -a m

kdo pobývá na společné cele; brácha, chábr, spolubytný, spoluhrač, spoluchábr

sráč¹ -e m

kdo je zbabělý; bobkař, mulo, sračka 2

sráč² -e m

kdo něco pašuje (např. drogy; spolknutím dávky a jejím následným vykálením, doslova vysráním); kuryr, pašák, pašer, pašerák, pašoun, polykač 2

sračka¹ -y ž

nechutné jídlo; blaf

sračka² -y ž

kdo je zbabělý; bobkař, mulo, sráč 1

sračka³ -y ž

problém

srát ned.

*kálet; chyndit, položit kabel, uvolnit svě-
ráky*

stará v bani

návštěva partnerky ve věznici; intimka

stát'ák -a m

státní zástupce

stočtyřicítka -y ž

vražda; mord

Trestný čin klasifikovaný podle § 140 trestního zá-
koníku.

stodevadesátšestka -y ž

zanedbání povinné výživy

Trestný čin klasifikovaný podle § 196 trestního zá-
koníku.

stojka -y ž

*strážní věž; čučka 1, hnízdo, kukaň,
špačkárna*

stolkáč -e m

*nebezpečné pronásledování (z anglické-
ho slova stalking)*

Nově definovaný trestný čin spočívající v úporném
pronásledování jednoho člověka jiným (fyzicky,
prostřednictvím mobilu či e-mailu apod.).

stoosmdesátpětka -y ž

znásilnění; pračka

Trestný čin klasifikovaný podle § 185 trestního zá-
koníku.

stopař -e m

*kdo pronásleduje určitou osobu (doslo-
va kdo stopuje); slídič*

stopit dok. (co)

*ukrýt (co); uklidit (co), zamést (co), zašít 1
(co), zdeknout (co), zdekovat (co)*

stopit se

*skrýt se; uklidit se, zašít se, zdeknout se,
zdekovat se*

stopovat ned.

pronásledovat určitou osobu; slídit

stosedmdesátsedmička -y ž

pohlavní zneužití; prznička

Trestný čin klasifikovaný podle § 177 trestního zá-
koníku.

stražák -a m

příslušník vězeňské služby pověřený

ostrahou věznic

střelec -ce m

*příslušník vězeňské služby sloužící na
strážní věži; batman, čučka 2, hlídač 1,
kukačka 1, kukačkář, kulomet, špaček 1,
špačkář*

střelit dok. (co)

prodat (co)

střevař -e m

*kdo má homosexuální orientaci; buk,
bukva, bukvice, bukvičák, buzerant,
buzík, buzna, čuráková princezna, ho-
mobuk, homoděj, homokláda, homouš,
kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů,
spermohl, teplofuk, teplomil, teplouš; ×
heterák, heteroš*

stříkat (si) do ruky

*masturbovat; honit (si) brko, honit (si)
ho, honit (si) koňa, leštit, leštit (si) bam-
bus, leštit (si) kolík, mastit (si) kládu*

střívko -a s

↑ **mít to rád do střívka**

stůl -u m

↑ **švédský stůl**

suchar -a m

*kdo je fyzicky slabší; chcípák, kyslík 1,
sušinka*

sundat dok.

*zavraždit; odklidit, odkráglovat, se-
jmout, zamordovat, zrušit: sral mě, tak
jsem ho sundal*

sušinka -y m/ž

*kdo je fyzicky slabší; chcípák, kyslík 1,
suchar*

sušit ned.

mít žízeň

svěrák -u m

↑ **uvolnit svěráky**

světnice -e ž

*cela/pokoj; cimra, izba, jeskyně, kob-
ka 3*

svoboda -y ž

*vše mimo areál věznice; civil 1, civiliza-
ce, domov, tam za zdi, venek*

Š

šáb -u m

podíl; šábka

šábka -y ž

podíl; šáb

šábnout se dok. (o co)

rozdělit se (o co); jet fifty fifty

šacování -í s

*osobní prohlídka; erotický omak, filc,
filcunk 2, osobka, osobní filcunk, oša-
hávačka*

šarpat se ned.

*bít se; mlátit se, rozdat si to, rvát se, ře-
zat se*

šefík -a m

*ředitel věznice; kápo 2, náčelník, nejvyš-
ší, říd'a, šerif, tata 1, tatoš 1*

šeptanda -y ž

*nepovolená ústní komunikace mezi cela-
mi; šifra, tichá pošta*

šerif -a m

*ředitel věznice; kápo 2, náčelník, nejvyš-
ší, říd'a, šefík, tata 1, tatoš 1*

šifra -y ž

*nepovolená ústní komunikace mezi cela-
mi; šeptanda, tichá pošta*

šipka -y ž

↑ *skákat šipky*

šipkař -e m

*kdo podlézá vězeňskému personálu;
alpinista, indulona, leštič klik, lízo-
prd, ložiřit', prdelka, prdolez, prdolízal,
prospěchář, rektální alpinista, řit'olez,
vlezdoprd, vlezprdel, vlezprdelka, vle-
zřítka, vřítidlub, vyližprdel*

škrábnout dok. (co)

napsat (co)

škvára -y ž

*peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chech-
táky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky,
many, mařeny, mergle, prachy, prašule,
vata, živáčky, živé*

šlapka -y m

*kdo poskytuje sexuální služby; čubka,
děvka, kurva*

šlehnout si dok.

*užívat drogy; být na klepkách, fetovat,
klepat 1, máznout se 1, píchnout si, sjet
se, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se*

šlohnout dok. (co)

*ukrást (co); čornout (co), klofnout (co),
lohnout (co), seknout (co), štípnout (co),
švihnout (co)*

šmé neskl. s

podvod; šměčko, tunel 2

šměčko -a s

podvod; šmé, tunel 2

šmiknout se dok.

podřezat si žíly; máznout se 2, říznout se

šňupnout si dok.

*užívat drogy; být na klepkách, fetovat,
klepat 1, máznout se 1, píchnout si, sjet
se, šlehnout si, zhulit se, zkouřit se*

špacírplac -u m

*vycházkový prostor; buzerák, buzerplac,
klec 1, kotec, plac, teletník, výběh*

špaček¹ -čka m

*příslušník vězeňské služby sloužící na
strážní věži; batman, čučka 2, hlídač 1,
kukačka 1, kukačkář, kulomet, střelec,
špačkář*

špaček² -čku m

nedopalek; čiko, tygr; vajgl

špačkárna -y ž

*strážní věž; čučka 1, hnízdo, kukaň, stoj-
ka*

špačkář -e m

příslušník vězeňské služby sloužící na strážní věži; batman, čučka 2, hlidač 1, kukačka 1, kukačkář, kulomet, střelec, špaček 1

špagát -u m

↑ **hodit si špagát**

špína -y m

kdo podceňuje osobní hygienu; smradloch

špinavé peníze

nelegálně získané peníze

↑ **praní špinavých peněz**

↑ **prát špinavé peníze**

špricka -y ž

injekční stříkačka; buchna, frkna, jehla, jehlička, pumpa, včelka

špruše pomn.

mříž(e) v oknech; klec 2, piškoty, žaluzky

šroubovat ned.

pracovat v době výkonu trestu; bouchat, fachat, fárat, hákovat, makat za bran-kami

šťára -y ž

1. *policejní razie; přepadovka*

2. *prohlídka cel/pokojů; filcunk 1, filcunkšťára, štrajfunk, technická 1*

↑ **malá šťára**

↑ **velká šťára**

štěnice -e ž

zařízení k policejnímu odposlechu; šváb, uši 1: napíchli mi do bytu štěnici

štipnout dok. (co)

ukrást (co); čornout (co), klofnout (co), lohnout (co), seknout (co), šlohnout (co), švihnout (co)

štrajfunk -u m

prohlídka cel/pokojů; filcunk 1, filcunkšťára, štára 2, technická 1

šukat do prdele

provozovat anální sex; jebat do prdele, jebat do řiti, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, mrdat do řiti,

šukat do řiti

šukat do řiti

provozovat anální sex; jebat do prdele, jebat do řiti, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, mrdat do řiti, šukat do prdele

šulka -y ž

nelegálně posílaný dopis uvnitř věznice

šupy pomn.

mince; drobáky, drobásky, kulaté, šušně; × papíry 2

šušně pomn.

mince; drobáky, drobásky, kulaté, šupy; × papíry 2

šváb -a m

zařízení k policejnímu odposlechu; štěnice, uši 1

švédský stůl

balík s potravinami; nárokáč, sakl

švihnout dok. (co)

ukrást (co); čornout (co), klofnout (co), lohnout (co), seknout (co), šlohnout (co), štipnout (co)

švorcák -a m

kdo je nemajetný; plonkáč, socka 2

T

taboš -e m

tabák

tahač -e m

kdo pracuje v době výkonu trestu; fachman, makač, pracant, táhlo

táhlo -a m

kdo pracuje v době výkonu trestu; fachman, makač, pracant, tahač

tajný¹ -ého m

policista sloužící v civilním oblečení; civil 3

tajný² -ého m

kdo donáší vězeňskému personálu; bonzák 1, bonzo 1, donašeč 1, konfident, konfoš, konfouš, práskač, sojka

tam za zdí

vše mimo areál věznice; civil 1, civilizace, domov, svoboda, venek

tapeťák -a m

kdo má tetování (doslova kdo má tapetu); počmáranec, počmáraný, pokérovanec, pokérovaný

tata -y m

1. ředitel věznice; kápo 2, náčelník, nejvyšší, říd'a, šefík, šerif, tatoš 1
2. vychovatel; tatoš 2, vchoš, vychouš

tatoš -e m

1. ředitel věznice; kápo 2, náčelník, nejvyšší, říd'a, šefík, šerif, tata 1
2. vychovatel; tata 2, vchoš, vychouš

tat'ka -y m

kdo je v roli intimního partnera; mamča, mamina, mamka

taxikář -e m

příslušník vězeňské služby vykonávající eskortu odsouzených (ve speciálně upraveném vozidle, ve kterém je odsouzeným omezen výhled z okna); cestovkář, cest'ák, eskort'ák 1, konzervář, náramkář, ponorkář, řetizkáč

té neskl. m

čaj; tejno, teoš

téčko¹ -a s

předváděcí řetízek zakončený článkem ve tvaru T, který se připevní na pouta odsouzeného; řetízek

téčko² -a s

toluen

technická -é ž

1. prohlídka cel/pokojů; filcunk 1, filcunkš'ára, štrajfunk, š'ára 2
2. kontrola mříží; klepačka, klepání

tejno -a m

čaj; té, teoš

telefon -u m

odpadová roura po odstranění vody

telefonovat ned.

1. pokřikovat z okna do okna; halekat
2. komunikovat s jiným odsouzeným přes patro skrz WC zbavené vody

teletník -u m

vycházkový prostor; buzerák, buzerplac, klec 1, kotec, plac, špacírplac, výběh

telka¹ -y ž

televize; bedna 1, tývi

telka² -y ž

akvárium: nečum furt na tu telku

teoš -e m

čaj; té, tejno

teplouk -a m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohl, střevař, teplomil, teplouš; × heterák, heteroš

teplomil -a m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohl, střevař, teplouk, teplouš; × heterák, heteroš

teplouš -e m

kdo má homosexuální orientaci; buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, buzna, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homokláda, homouš, kuřák kokotů, kuřba 1, mrskač candátů, spermohl, střevař, teplouk, teplomil; × heterák, heteroš

terapeutka -y ž

terapeutická místnost

terén -u m

↑ mapovat terén

těstomrd -a m

vězeňský kuchař; alchymista, čaroděj,

guláš, chemik 2, kuchtík, těstoprđ

těstoprđ -a m

věžeňský kuchař; alchymista, čaroděj, guláš, chemik 2, kuchtík, těstomrd

tichá pošta

nepovolená ústní komunikace mezi celami; šeptanda, šifra

tiskař -e m

1. *kdo padělá doklady; falza 1, falzař 1, malíř 1, padělač 1, papírový tunelář, pikaso 1, piko 1*
2. *kdo padělá peníze; falza 2, falzař 2, malíř 2, mařeňák, padělač 2, pikaso 2, piko 2*

tisňák -u m

celová signalizace; bonzák 2, céeska, signálka

Nouzové signalizační zařízení umístěné na celách umožňující odsouzeným v případě akutní potřeby přivolat příslušníka vězeňské služby.

tlama -y ž

↑ **dát přes tlamu**

↑ **dostat přes tlamu**

točit ned. (co)

odpykávat si trest odnětí svobody; beše-lit, bručet, krotit (co), sedět

tráva -y ž

marihuana; marjána, marjánka, maruš-ka, mařena, mařenka, mařka, travka

travka -y ž

marihuana; marjána, marjánka, maruš-ka, mařena, mařenka, mařka, tráva

troškař -e m

kdo je odsouzený k nízkému trestu; kli-kař, měsíčkář; × hektar 2, milář, palbař, paletář, pálkář, raketář, raketák

trotl -a m

kdo je mentálně zaostalý; magor, men-toš, menták, pako, retard, retardák, trubka, tupan, tupouš

trubka -y m

kdo je mentálně zaostalý; magor, men-toš, menták, pako, retard, retardák,

trotl, tupan, tupouš

tunel -u m

1. *podvodná finanční machinace*
2. *podvod (obecně); šmé, šměčko: tunel na bachaře*

tunelář -e m

kdo se dopustí podvodu (doslova tu-nelu); podfukář, podvodník, untermanserman, uvěřář

↑ **papírový tunelář**

tunelovat ned.

vykrádat či rozkrádat (co) finančními podvody, finančními machinacemi

tupan -a m

kdo je mentálně zaostalý; magor, men-toš, menták, pako, retard, retardák, tro-tl, trubka, tupouš

tupouš -e m

kdo je mentálně zaostalý; magor, men-toš, menták, pako, retard, retardák, tro-tl, trubka, tupan

tvrdák -a m

kdo si odpykává trest bez podmíněného propuštění; celkař, dojíždák, držák 1; × pépěčkář, podmínkář 2, půlař, půlkář

tygr -a m

nedopalek; čiko, špaček 2, vajgl

týví neskl. ž

televize; bedna 1, telka 1

U

ubalit¹ dok. (co)

vyrobit ručně balenou cigaretu

ubalit² dok. (komu)

zbít (koho); dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu); × dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat 1

ublížečka -y ž

ublížení na zdraví

udělat dok. (co)

vylopit (co); vybilít (co), vyčistit (co)

ucho -a s

↑ **hodit ucho**

uklidit dok. (co)

skrýt (co); stopit (co), zamést (co), zašít 1 (co), zdeknout (co), zdekovat (co)

uklidit se dok.

skrýt se; stopit se, zašít se, zdeknout se, zdekovat se

uniforma -y ž

policista; bengo 1, bengoš, čuchal, fízl, fízlák, chlupatý, pendrek, polda, policajt, poliš

untervaserman -a m

kdo se dopustí podvodu; podfukář, podvodník, tunelář, úvěrář

úplatkář -e m

kdo se podvolí korupci (doslova kdo se nechá uplatit); koupenný

usrat si dok.

pouštět větry; pouštět duchy, pouštět krakeny

ustřelit dok. (koho)

udat (koho); bonznout (koho), natřít (koho), prásknout (koho), propálit (koho), provařit (koho), shodit (koho)

ušář -e m

příslušník vězeňské služby působící na oddělení prevence a stížností; bezpečák 2, kůrovec, prevenčák 1, ušní 2

uši pomn.

1. *zařízení k policejnímu odposlechu; štěnice, šváb*

2. *oddělení prevence a stížností; bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, opérko, prevence, prevenčák 2, prevenčka, ušní 1*

ušní¹ -ho s

oddělení prevence a stížností; bezpečák 1, bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, opérko, prevence, prevenčák 2, pre-

venčka, uši 2

ušní² -ho m

příslušník vězeňské služby působící na oddělení prevence a stížností; bezpečák 2, kůrovec, prevenčák 1, ušář

útěkář -e m

kdo se pokouší o útěk; běžec, kaprříd, kopečkář, zdrhač

utočit dok. (koho)

usvědčit (koho); dostat (koho), uvrtat (koho); utočili mě, fízláci jedni odporní

uvázat si to

oběsit se; hodit si lano, hodit si mašli, hodit si provaz, hodit si špagát, mrsknout si to, pověsit to na hřebík, zhounout se

úvěrák -u m

úvěrový podvod

úvěrář -e m

kdo se dopustí (úvěrového) podvodu; podfukář, podvodník, tunelář, untervaserman

uvolnit svěráky

kálet; chyndit, položit kabel, srát

uvrtat dok. (koho)

usvědčit (koho); dostat (koho), utočit (koho)

uzenáč -e m

kdo je romské národnosti; apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák; × bílá huba, gadžo

Označení, které používají neromští odsouzení pro odsouzeného Roma.

uživatel -e m

kdo užívá drogy; fetkař 1, fetman 1, fetač 1, klepkař, mudr., smažka

V

vajgl -u m

nedopalek; čiko, špaček 2, tygr

válec -ce m

strojově vyráběná cigareta; cigáro, cígo, hulení, kulatá, kulatka, žváro; × balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička

valchovačka -y ž

rvačka; deka, férovka, masírka, nakládačka, natíračka, řezba

válino -a s

vězeňské okno (doslova od válení se na parapetu): pindat z válina

vapka -y ž

sprehy; myčka, ostriřkovače

váření -í s

výroba drog

vaiřič -e m

kdo vyrábí drogy; chemik 1, kuchař

vaiřit ned.

vyrábět drogy

vata -y ž

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergele, prachy, prašule, škvára, živáčky, živé

vazba -y ž

vazební věznice; vazebka

vazebka -y ž

vazební věznice; vazba

včelka -y ž

injekční stříkačka; buchna, frkna, jehla, jehlička, pumpa, špricka

veget -u m

dobré časy ve vězení; havaj, zivačka

veksl -u m

nepovolená směna předmětů či dopisů mezi celami; čenč, koňování, kšeft

velitel -e m

příslušník vězeňské služby pověřený dozorem nad odsouzenými; bachař, bengo 2

velká štára

důkladná prohlídka cel; velký filcunk; × malá štára, malý filcunk

velký bratr

snímací čidlo nebo kamera zaznamenávající pohyb ve věznici; bubák, čóča, čočka 1, čučka 3, fotomuňka, očko, oko

velký filcunk -u m

důkladná prohlídka cel; velká štára; × malá štára, malý filcunk

venčit se¹ ned.

močit; chcát, jít s pískem, kápnout do volátka

venčit se² ned.

být venku ve vycházkovém prostoru

venek -ku m

vše mimo areál věznice; civil 1, civilizace, domov, svoboda, tam za zdí

venkař -e m

kdo pracuje mimo věznici (doslova kdo pracuje venku); vepěčko, volnopohybář

véočko -a s

výstupní oddělení (ze zkratky pro výstupní oddělení); konečná, výstupák, výstupka, výstupní; × enočko, nástup, nástupák, nástupka, přibyl, přibylák

vépěčko -a m

kdo pracuje mimo věznici (ze zkratky pro doslova volně se pohybujícího); venkař, volnopohybář

vercajk -u m

předměty používané ke spáchání trestného činu; nádobičko

versáče -ho m

vězeňský oděv; mundúr, sintr

veterina -y ž

vězeňská ošetřovna; bílá díra, lapiduchárna, lékařák, marodka, oška, zašívárna

veterinář -e m

vězeňský lékař; felčar, feldkurát, lapiduch, mengele

viájpi neskl. s

oddělení výkonu kázeňských trestů; díra, káčko 2, kobka 1, ovékáčko, ovékáté, samotka, viájpičko, výkoňák

Vznik pojmenování inspirován zkratkou V.I.P. (very important person).

viájpičkař -e m

kdo je umístěný na oddělení výkonu kázeňských trestů (doslova na viájpičko); dírák, dírář, flastrář, káčkař, samotář, samotkář, sólista

viájpičko -a s

oddělení výkonu kázeňských trestů (ve vztahu k viájpi); díra, káčko 2, kobka 1, ovékáčko, ovékáté, samotka, viájpi, výkoňák

visák -a m

vrchní inspektor strážní směny mající své stanoviště na operačním středisku věznice (ze zkratky pro vrchní inspektor strážní směny)

viset ned. (komu, co)

dlužít (komu, co)

vjet dok. (kam)

vlopat se (kam); nabourat se (kam)

vlámačka -y ž

vloupání

vlezdoprđ -a m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lizořrd, loziřit, řrdelka, řrdolez, řrdolízal, řrdospěchář, řrdektální alpinista, řrdit'olez, řrdipkař, řrdlezřrdel, řrdlezřrdelka, řrdlezřitka, řrditidlub, řrdylizřrdel

vlezřrdel -e m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lizořrd, loziřit, řrdelka, řrdolez, řrdolízal, řrdospěchář, řrdektální alpinista, řrdit'olez, řrdipkař, řrdlezřrdel, řrdlezřrdelka, řrdlezřitka, řrditidlub, řrdylizřrdel

vlezřrdelka -y m

kdo podlézá vězeňskému personálu;

alpinista, indulona, leštič klik, lizořrd, loziřit, řrdelka, řrdolez, řrdolízal, řrdospěchář, řrdektální alpinista, řrdit'olez, řrdipkař, řrdlezřrdel, řrdlezřrdelka, řrditidlub, řrdylizřrdel

vlezřitka -y m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lizořrd, loziřit, řrdelka, řrdolez, řrdolízal, řrdospěchář, řrdektální alpinista, řrdit'olez, řrdipkař, řrdlezřrdel, řrdlezřrdelka, řrditidlub, řrdylizřrdel

volátko -a s

WC (doslova od volání, tzn. komunikování s jinými celami skřrd záchodovou mřrsu zbavenou vody); bohouš, hajzl, hajzlik, chyndák, směmovna

↑ **kápnout do volátka**

↑ **nemít z čeho kápnout do volátka**

volavka -y ž

kdo odvádí pozornost oběti

volnopohybář -e m

kdo pracuje mimo věznici (doslova kdo se volně pohybuje); venkař, vepěčko

vracenka -y m

recidivist; domácí, furtista, inventář, profesionální mukl, řreca, řrecák, řrecidiva, řrecmanik, řrecoš, řrecouš, řreťák, řvracoš, řznalec; × řprvníčka, řprvníčkář, řprvolepenka, řprvosenka

vracoš -e m

recidivist; domácí, furtista, inventář, profesionální mukl, řreca, řrecák, řrecidiva, řrecmanik, řrecoš, řrecouš, řreťák, řvracenka, řznalec; × řprvníčka, řprvníčkář, řprvolepenka, řprvosenka

vrahoun -a m

kdo zavraždí; kiler, mordýř, zabiják

vřritidlub -a m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lizořrd, loziřit, řrdelka, řrdolez, řrdolízal, řrdospěchář, řrdektální alpinista, řrdit'olez, řrdipkař, řrdlezřrdel, řrdlezřrdelka, řrdlezřrdelka,

vlezřítko, vyližprdel

vybalit dok. (co)

přiznat se (u policejního výslechu, u soudu); položit (co), pustit (co), vyblít (co), vyklopit (co), vyzvonit (co), zazpívat (co); × držet se, zatloukat (co): debil je to, celé jim to tam vybalil

výběh -u m

vycházkový prostor; buzerák, buzerplac, klec 1, kotec, plac, špacírplac, teletník

vybít dok. (co)

vylopit (co); udělat (co), vyčistit (co): vybilil to tam se vším všudy

vyblít dok. (co)

přiznat se (u policejního výslechu, u soudu); položit (co), pustit (co), vybalit (co), vyklopit (co), vyzvonit (co), zazpívat (co); × držet se, zatloukat: neustál to a celé jim to tam vyblil

vyčistit dok. (co)

vylopit (co); udělat (co), vybít (co): vyčistil jsem jim kvartýr

vyfasovat¹ dok. (co)

být zbit; dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu; × dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit 2 (komu)

vyfasovat² dok. (co)

být odsouzen: vyfasoval podmínku

výhoda -y ž

kázeňská odměna; × flastr 1, káčko 1, kázeňák

vyhybkář -e m

kdo se vyhýbá práci; bula, flákač, lempl, nefachčenko, netáhlo

vycházkář -e m

kdo má povolené vycházky; vycházkový

vycházkový -ého m

kdo má povolené vycházky; vycházkář

vychoš -e m

vychovatel; tata 2, tatoš 2, vychouš

vychouš -e m

vychovatel; tata 2, tatoš 2, vychoš

vyklopit dok. (co)

přiznat se (u policejního výslechu, u soudu); položit (co), pustit (co), vybalit (co), vyblít (co), vyzvonit (co), zazpívat (co); × držet se, zatloukat (co): vyklopil to ze sebe

výkoňák -u m

oddělení výkonu kázeňských trestů; díra, káčko 2, kobka 1, ověkáčko, ověkáté, samotka, vjaipjí, vjaipjičko

vylézt dok.

být propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody; vyskočit: až vylezu, tak mu to spočítám

vyližprdel -a m

kdo podlézá vězeňskému personálu; alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, loziřit, prdelka, prdolez, prdolízal, prospěchář, rektální alpinista, řitolez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřítko, vřítidlub

vypláchnout dok.

připravit WC ke komunikaci s jinými celami; vypumpovat

vypumpovat dok.

připravit WC ke komunikaci s jinými celami; vypláchnout

vyskočit dok.

být propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody; vylézt: až odsud vyskočím, najdu si ho

výstupák -u m

výstupní oddělení; konečná, véočko, výstupka, výstupní; × enočko, nástup, nástupák, nástupka, přibyl, přibylák

výstupář -e m

kdo má být brzy propuštěn (doslova kdo se nachází na výstupním oddělení); skoricivil, zapárista

výstupka -y ž

výstupní oddělení; konečná, véočko, výstupák, výstupní; × enočko, nástup,

nástupák, nástupka, přibyl, přibylák

výstupní -ho s

výstupní oddělení; konečná, véočko, výstupák, výstupka; × enočko, nástup, nástupák, nástupka, přibyl, přibylák

vyzvonit ned. (co)

přiznat se (u policejního výslechu, u soudu); položit (co), pustit (co), vybalit (co), vyblít (co), vyklopit (co), zazpívat (co); × držet se, zatloukat

Z

zabalit to dok.

umřít; hodit kopyta, chcípnout, mít dva-krát pech, natáhnout kopyta, natáhnout krovky, zkapat

zabásnout dok.

odsoudit k nepodmíněnému trestu; odpálit, popravit, poslat do chládku, zakaštrovat, zašít 2

zabiják -a m

kdo zavraždí; kiler, mordýř, vrahoun

zagorka -y m

kdo nekomunikuje s ostatními odsouzenými

zájezd do kakaové dírky

anální styk; anál, zájezd do nestlé

zájezd do nestlé

anální styk; anál, zájezd do kakaové dírky

zakaštrovat dok.

odsoudit k nepodmíněnému trestu; odpálit, popravit, poslat do chládku, zabásnout, zašít 2

zakuklenec -ce m

příslušník zásahové jednotky

zamést dok. (co)

ukrýt (co); stopit (co), uklidit (co), zašít 1

(co), zdeknout (co), zdekovat (co)

zamordovat dok.

zavraždit (doslova provést mord); odklidit, odkráglovat, sejmut, sundat, zrušit

zapárista -y m

kdo má být brzy propuštěn (doslova za pár dnů); skorocivil, výstupář

zapíchnout dok. (koho)

bodnout (koho); kuchnout (koho), nakrmit (koho)

zásahovka -y ž

zásahová jednotka

zásek -u m

dluh

zašít¹ dok. (co)

ukrýt (co); stopit (co), uklidit (co), zamést (co), zdeknout (co), zdekovat (co)

zašít² dok. (koho)

odsoudit k nepodmíněnému trestu; odpálit, popravit, poslat do chládku, zabásnout, zakaštrovat

zašít se dok.

skrýt se; stopit se, uklidit se, zdeknout se, zdekovat se

zašívárna -y ž

vězeňská ošetrovna; bílá díra, lapiduchárna, lékařák, marodka, oška, veterina

zatloukat ned. (co)

zapírat (u policejního výslechu, u soudu); držet se; × položit (co), pustit (co), vybalit (co), vyblít (co), vyklopit (co), vyzvonit (co), zazpívat (co): zatloukal statečně

zazpívat dok. (co)

přiznat se (u policejního výslechu, u soudu); položit (co), pustit (co), vybalit (co), vyblít (co), vyklopit (co), vyzvonit (co); × držet se, zatloukat: začal zpívat hned u dveří

zboží -í s

↑ **nové zboží**

zdeknout dok. (co)*ukrýt (co); stopit (co), uklidit (co), zamést (co), zašít 1 (co), zdekovat (co)***zdeknout se** dok.*skrýt se; stopit se, uklidit se, zašít se, zdekovat se***zdekovat** dok. (co)*ukrýt (co); stopit (co), uklidit (co), zamést (co), zašít 1 (co), zdeknout (co)***zdekovat se** dok.*skrýt se; stopit se, uklidit se, zašít se, zdeknout se***zdrhač** -e m*kdo se pokouší o útěk (doslova kdo zdrhá); běžec, kaprpld, kopečkář, útěkář***zed'** zdi ž↑ **chodit u zdi****zener** -a m*kdo je zvlášť nebezpečným recidivistou (ze zkratky pro zvlášť nebezpečný recidivista); zenerák, ZNR***zenerák** -a m*kdo je zvlášť nebezpečným recidivistou (ze zkratky pro zvlášť nebezpečný recidivista); zener, ZNR***zétépák** -a m*kdo je tělesně postižený (ze zkratky ZTP); invalidák, krypl, zetépěčko***zétépěčko** -a m*kdo je tělesně postižený (ze zkratky ZTP); invalidák, krypl, zetépák***zhoupnout se** dok.*oběsit se; hodit si lano, hodit si mašli, hodit si provaz, hodit si špagát, mrsknout si to, pověsit to na hřebík, uvázat si to***zhulit se** dok.*užívat drogy; být na klepkách, fetovat, klepat 1, máznout se 1, píchnout si, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zkouřit se***zivačka** -y ž*dobré časy ve vězení; havaj, veget***zkapat** dok.*umřít; hodit kopyta, chcípnout, mít dva-**krát pech, natáhnout kopyta, natáhnout krovky, zabalit to***zkouřit se** dok.*užívat drogy; být na klepkách, fetovat, klepat 1, máznout se 1, píchnout si, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se***znalec** -ce m*recidivista; domácí, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recidiva, recmanik, recoš, recouš, reťák, vračenka, vracoš; × prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka***ZNR** neskl. m*kdo je zvlášť nebezpečným recidivistou (ze zkratky pro zvlášť nebezpečný recidivista); zener, zenerák***zpravodaj** -e m*kdo donáší ostatním odsouzeným; bonzák 2, bonzo 2, drbna, mluvka, plotkař***zpráva** -y ž↑ **nové zprávy****zpronevěřář** -e m*kdo se dopustí zpronevěry; defraudant***zrno** -a s*káva; kofi, životabudič***zrušit** dok.*zavraždit; odklidit, odkráglovat, sejmout, sundat, zamordovat*

Ž

žaluzky pomn.*mříž(e) v oknech; klec 2, piškoty, špruše***železo** -a s*pistole; bouchačka, kvér***žiletkáč** -e m*drát žiletkového typu, kterým je obehnána věznice; žiletky*

žiletky pomn.

drát žiletkového typu, kterým je obehnána věznice; žiletkáč

živáčky pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergele, prachy, prašule, škvára, vata, živé

Vznik pojmenování souvisí s faktem, že odsouzení nemohou mít u sebe ve výkonu trestu finanční hotovost (živé = skutečné).

živé pomn.

peníze; bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík 2, lováky, love, lovky, many, mařeny, mergele, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky

Vznik pojmenování souvisí s faktem, že odsouzení nemohou mít u sebe ve výkonu trestu finanční hotovost (živé = skutečné).

životabudič -e m

káva; kofí, zrno

žluťák -u m

vězeňské pyžamo žluté barvy; banán, banánek, kanár, kanárek, žluťásek

žluťásek -sku m

vězeňské pyžamo žluté barvy; banán, banánek, kanár, kanárek, žluťák

žrádlo -a s

jídlo; bašavel, dlabanec, chales, chalka, chalunk

žrát ned.

jíst; bagrovat, chalovat

žváro -a s

strojově vyráběná cigareta; cigáro, cígo, hulení, kulatá, kulatka, válec; × balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička

8 VĚCNÝ SLOVNÍK

8.1 Poznámky k uspořádání jazykového materiálu

K vytvoření věcného slovníku nás vede potřeba ukázat jednotlivé zachycené výrazy také ve vzájemných věcných souvislostech, včetně bohaté synonymie, což alfabertický slovník postihuje jen nedokonale a v roztržité podobě.

Výrazy excerptované z dotazníků jsme rozdělili do několika okruhů:

Trestné činy a jejich pachatelé.

Trestní řízení a orgány v něm činné, sankce.

Penitenciární prostředí.

Zaměstnanci věznice.

Odsouzení a jejich život ve vězení.

V nich jsme vydělili další podskupiny věcně souvisejících pojmů. Shromážděný materiál tvoří většinou podstatná jména; ojedinělá slovesa, přídavná jména nebo citoslovce jsou přiřazena k příslušným významovým okruhům. Výrazy jsme uvnitř hesel uspořádali alfaberticky. Slovníkové charakteristiky jednotlivých výrazů čtenář nalezne ve slovníku abecedním.

8.2 Prezentace jazykového materiálu

8.2.1 Trestné činy a jejich pachatelé

TRESTNÁ ČINNOST

pachatel: *pašák*, neznámý pachatel: *neznámoš*

osoba s kriminální minulostí: *flastrovaný 2*, *flekovaný 2*, *kriminálník 2*, *krimoš¹*, *lepenec*, *lepený 2*

osoba podílející se na trestné činnosti: *komplíc*, *komplík*, *parták*

osoba zneužitá k páčání trestné činnosti: *bělouš*, *bílý kůň*, *koník*

osoba odvádějící pozornost oběti: *volavka*

další zúčastněné osoby

oběť trestného činu: *objekt 1*

svědek trestného činu: *nepohodlný*, *nepohodlnák*

předměty používané ke spáchání trestného činu: *nádobičko, vercajk*
nůž: *čůro, kudla*
pistole: *bouchačka, kvér, železo*

TRESTNÁ ČINNOST NAMÍŘENÁ PROTI ŽIVOTU A ZDRAVÍ

ublížení na zdraví: *ublížečka*

usmrcení z nedbalosti: *nedbalka¹, bouračkář, havárkář, nedbalec, nedbalista, nedbalka², nedbalkář, nehodář, smolař*

vražda: *mord, stočtyřícítka; kuchnout (koho), nakrmit (koho), odklidit (koho), odkráglovat (koho), sejmut (koho), sundat (koho), zamordovat (koho), zapichnout (koho), zrušit (koho); kiler, mordýř, vrahoun, zabiják*

TRESTNÁ ČINNOST NAMÍŘENÁ PROTI SVOBODĚ A LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI

nebezpečné pronásledování: *stolkáč; slídit, stopovat; slídič, stopař*

obchodování s lidmi: *kšeft s bílým masem; kšeftovat s bílým masem*

kuplířství: *pasení; pást; kundopas, pasák*

znásilnění: *prcačka, stoosmdesátpětka; prcat; jebačkář, kundomrd, prcačkář, prcíř*

pedoflie: *peďák, peďoch, peďoš, peďour*

pohlavní zneužití: *prznička, stoosmdesátsedmička; prznit; děckomrd, mrdka, mršina, prasák, prasečkář, prznič*

TRESTNÁ ČINNOST NAMÍŘENÁ PROTI RODINĚ A DĚTEM

zanedbání povinné výživy: *stodevadesátšestka; alimenty: alíky, aloše*

TRESTNÁ ČINNOST MAJETKOVÁ

krádež: *čorka, dvěšpětka; čornout (co), klofout (co), lohnout (co), seknout (co), šlohnout (co), štípnout (co), švihnout (co); čorkař, chmaták, kraďoš, lapka*

drobná krádež: *kapsář*

vykrádání sklepů: *kompotář, sklepař*

vykrádení bytů: *bytař, kvartýrář*

vykrádání aut nebo krádeže aut: *autíčkář, kárář*

vloupání: *vlámačka; nabourat se (kam), udělat (co), vjet (kam), vybilít (co), vyčistít (co)*

loupežné přepadení: *elpaso, elpičko; elpasák, elpasář, elpičkář*

přepadení benzinové pumpy: *pumpař*

přepadení pošty: *pošťák*

přepadení banky: *bankéř*

ukrýt (co): *stopit (co), uklidit (co), zamést (co), zašít¹ (co), zdeknout (co), zdekovat (co)*

rozdělit se (o co): *jet fifty fifty, šábnout se (o co); podíl: šáb, šábka*

prodat (co): *střelit (co)*

lichva: *lichvoň*

podvod: *tunel 1, úvěrový podvod: úvěrák; tunelovat; podfukář, podvodník, tunelář, untermaserman, úvěrář*

zpronevěra: *defraudant, zpronevěrář*

HOSPODÁŘSKÁ TRESTNÁ ČINNOST

hospodářská trestná činnost: *hospodařina; límečkář; exekuce: éčko*

padělání dokladů: *falza 1, falzař 1, malíř 1, padělač 1, papírový tunelář, pikaso 1, piko 1, tiskař 1; doklady: papíry, padělaný doklad: falz, falzík*

padělání peněz: *falza 2, falzař 2, malíř 2, mařeňák, padělač 2, pikaso 2, piko 2, tiskař 2*

korupce: *koupený, úplatkář; účet: plachta*

legalizace výnosů z trestné činnosti: *pračka¹, pračka merglí¹, praní špinavých peněz; prát mergle, prát špinavé peníze; čistič, pračka², pračka merglí², pračkař, prádelník, prádlena*

OBECNĚ NEBEZPEČNÁ TRESTNÁ ČINNOST

drogové delikty

pašování drog: *paš, pašunk; kurýr, pašák, pašer, pašerák, pašoun, polykač², sráč²*

prodej drog: *dvěstěosmdesátrojka, dýlování, dýleřit, dýlovat; dodavatel, dýler, dýloš, fetkař 2, fetman 2, feťák 2, perníkář*

výroba drog: *vaření; vařit; chemik 1, kuchař, vařič*

pašování zbraní: *akční hrdina*

8.2.2 Trestní řízení a orgány v něm činné, trestní sankce

CHOVÁNÍ PACHATELE

ukrýt se: *stopit se, uklidit se, zašít se, zdeknout se, zdekovat se; problém: sračka³*

zapírat (u policejního výsledku, popř. u soudu): *držet se, zatloukat*

přiznat se (u policejního výslechu, popř. u soudu): *položít (co)*, *pustit (co)*,
vybalit (co), *vyblít (co)*,
vyklopit (co), *vyzvónit*
(co), *zazpívat (co)*

ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

• policie

oddělení, odbory, jednotky

obvodní oddělení Policie ČR: *obvod*; policejní služebna: *bengárna*,
fízlárna; policejní vůz: *anton*, *bengo-
kára*

oddělení či odbor pro odhalování hospodářské kriminality: *hákáčko*

oddělení či odbor pro odhalování obecné kriminality: *okáčko*²

zásahová jednotka: *zásahovka*

příslušníci policie

policista: *bengo 1*, *bengoš*, *čuchal*, *fízl*, *fízlák*, *chlupatý*, *pendrek*, *pol-
da*, *policajt*, *poliš*, *uniforma*

příslušník zásahové jednotky: *zakuklenec*

policista sloužící v civilním oblečení: *civil*³, *tajný*¹

policista sloužící na oddělení či odboru pro odhalování hospodářské
kriminality: *hakáčkář*

policista sloužící na oddělení či odboru pro odhalování obecné krimi-
nality: *okáčkář*

činnosti

vyšetřovat (koho): *dělat (koho, na kom)*; policejní informátor: *donašeč*²,
íčko

zajistit policejní odposlech: *nabodnout (co)*, *napíchnout (co)*, *nasadit 1*
(co)

zařízení k policejnímu odposlechu: *štěnice*, *šváb*, *uši 1*

zajistit sledování podezřelé osoby: *nasadit 2 (co)*

tým sledující podezřelou osobu: *oči*, *sledka*

zatknout (koho): *sbalit (koho)*, *skřípnout (koho)*; policejní razie: *přepa-
dovka*, *šfára 1*

prohledat (co, koho): *profízlovat (co, koho)*

usvědčit (koho): *dostat (koho)*, *utočit (koho)*, *uvrtat (koho)*

- státní zastupitelství
státní zástupce: *stát'ák*

- soud
instance
okresní soud: *okres*, soudní síň: *popraviště*
krajský soud: *krajzák*

pracovníci
soudem pověřený obhájce: *exofák*
placený obhájce: *distributor naděje*
soudce: *popravčí*
soudce udílející vysoké tresty: *pálkař²*

činnosti soudce
vyměřit trest: *napálit (co)*, *napařit (co)*, *přiklepnout (co)*
udílet vysoké tresty: *pálkovat*
odsoudit k nepodmíněnému trestu: *odpálit*, *popravit*, *zabásnout*, *zatkatrovat*, *zašít²*

TRESTNÍ SANKCE

- tresty
veřejně prospěšné práce: *prospěšky*; *prospěškář*
domácí vězení: *hausarest*; *hausarestman*, *hausarest'ák*
probační úředník: *probačák*
podmíněný trest: *podmínka*; *podmínkář 1*
nepodmíněný trest odnětí svobody: *natvrdo*, *odpal*, *poprava*;
viz Odsouzení ↓
- ochranná opatření
zabezpečovací detence: *detča*

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

- odvolání se proti rozsudku: *odvolačka*

8.2.3 Penitenciární prostředí

TYPY VĚZNIC

- věznic: *arest, baňa, basa, chládek, krim, kriminál, krimoš², lágr, lapák, loch, prizn*; dobré časy ve vězení: *havaj, veget, zivačka*
vazební: *vazba, vazebka*
pro výkon trestu odnětí svobody s dohledem: *áčko¹*
odsouzený odpykávající si trest v tomto typu věznic: *áčkař*
pro výkon trestu odnětí svobody s dozorem: *béčko*
odsouzený odpykávající si trest v tomto typu věznic: *béčkař*
pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou: *céčko*
odsouzený odpykávající si trest v tomto typu věznic: *céčkař*
pro výkon trestu odnětí svobody se zvýšenou ostrahou: *déčko*
odsouzený odpykávající si trest v tomto typu věznic: *déčkař*
- ústav pro výkon zabezpečovací detence: *detenčák*

PROSTORY VĚZNICE A JEJICH VYBAVENÍ

- areál mimo prostor věznic: *civil¹, civilizace, domov, svoboda, tam za zdí, venek*
- vstup do věznic: *brána, branka*
- areál věznic
ostnatý drát: *ostnáč, drát žiletkového typu: žiletkáč, žiletky*
strážní věž: *čučka¹, hnízdo, kukaň, stojka, špačkárna*
zařízení k ostraze venkovních prostor: *bojar*
vozidlo převážející odsouzené: *cestovka, dobytčák, eskorták², konzerva, mukltour, ponorka, rakev*
pancéřové vozidlo převážející odsouzené: *pancéřák*
- vycházkový prostor: *buzerák, buzerplac, klec¹, kotec, plac, špacírplac, teletník, výběh*
- budova ředitelství věznic: *pentagon*
- operační střediska věznic
operační středisko věznic: *altánek*
operační středisko výkonu trestu: *krček*
- oddělení věznic
nástupní: *enočko, nástup, nástupák, nástupka, přibyl, přibylák*
výstupní: *konečná, véočko, výstupák, výstupka, výstupní*
prevence a stížností: *bezpečák¹, bonzárna, bonzkancl, opas, opasek, opérko, prevence, prevenčák², prevenčka, uši 2, ušní¹*

krizové: *izolačka 1, krizovka 1, skákačka 1*

pro výkon kázeňských trestů: *díra, káčko², kobka 1, ovékáčko, ovékáté, samotka, víajpí, víajpíčko, výkoňák*

pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených:

men'árna, pampeliškárna, retardárna

specializované: *espeo, espeočko*

se stavebně-technickým zabezpečením: *doživotí, doživoťárna*

UBYTOVNA PRO ODSOUZENÉ A JEJÍ VYBAVENÍ

- ubytovna pro odsouzené: *barák*

chodba

mříž(e) mezi částmi chodby: *katr*

fotobuňka: *bubák, čóča, čočka¹, čučka³, fotomuňka, očko, oko, velký bratr*

noční světlo: *bludička, nočka, reflektor*

schránka na dopisy: *pošta¹*

terapeutická místnost: *terapeutka*; akvárium: *telka²*

ošetřovna: *bílá díra, lapiduchárna, lékařák, marodka, oška, veterina, zašívárna*

kulturní místnost: *kulturka*

místnost s televizí: *čumcimra*; televize: *bedna 1, telka¹, tývi*

návštěvní místnost: *návštěvka*

kaple: *achárna, kostel, pánbičkárna*

posilovna: *bušírna, čínkárna, fitko, korbičovna, posilka*

sklad materiálů: *emtézet, emtézetka, filtr; intendák*

prodejna věznic: *kaufland*

CELA A JEJÍ VYBAVENÍ

- cela: *cimra, izba, jeskyně, kobka 3, světnice*

cela na krizovém oddělení: *izolačka 2, krizovka 2, skákačka 2*

cela na oddělení výkonu kázeňských trestů: *kobka 2*

klíč od dveří cely: *katrák, kobkáč*

podávací okénko ve dveřích cely: *bufet¹*

průzor ve vrchní části celových dveří: *čočka², čučka⁴, kukačka²*

postel: *betla, bidlo (horní postel), foch, kabrio (postel bez patra), pelech, pryčna, regál (spodní postel)*

skříňka na osobní věci: *bunkr*

celová signalizace: *bonzák², céeska, signálka, tísňák*

sprchy: *myčka, ostríkovače, vapka*

WC: *bohous, hajzl, hajzlik, chynd'ák, sněmovna, volátko*
okno: *válino*
mříž(e) v okně: *klec², piškoty, špruše, žaluzky*

BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ

- kontrola mříží: *klepačka, klepání, technická 2*
kontrolovat mříže poklepem: *klepat²*
- prohlídka cel: *filcunk 1, filcunkš'ára, štraifunk, š'ára 2, technická 1*
zběžná prohlídka cel: *malá š'ára, malý filcunk*
důkladná prohlídka cel: *velká š'ára, velký filcunk*
prohledávat (co, koho): *filcovat*
- osobní prohlídka: *erotický omak, filc, filcunk 2, osobka, osobní filcunk, ošahávačka, šacování*
- prověrka početního stavu odsouzených: *početka, prověrka, sčíták, sčítání, sčot*
- donucovací prostředky
pouta: *klepeta, náramky, řetízky*
pouta s poutacím opaskem: *medvědy*
předváděcí řetízek: *řetízek, téčko¹*
poutací popruhy: *popruhy*

8.2.4 Zaměstnanci věznice

- ve služebním poměru (příslušníci Vězeňské služby ČR)
ředitel věznice: *kápo 2, náčelník, nejvyšší, říd'a, šefík, šerif, tata 1, tatoš 1*
příslušník vězeňské služby
pověřený dozorem nad odsouzenými: *bachař, bengo 2, velitel*
neoblíbený mezi odsouzenými: *gestapák*
oblíbený: *láčo bengo, náš 1*
inspektor dozorčí směny: *ideesák*
působící na oddělení prevence a stížností: *bezpečák², kůrovec, prevenčák¹, ušař, ušní²*
doprovázející odsouzené na práci: *bodygárd, hlídač 2, chůva, pohaněč, pracoš*

vykonávající eskortu odsouzených: *cestovkář, cest'ák, eskort'ák¹, konzervář, náramkář, ponorkář, řetízkáč, taxikář*

pověřený ostrahou věznic: *stražák*

vrchní inspektor strážní směny: *visák*

inspektor strážní směny: *isák*

sloužící na vstupu do věznic: *branař, brankař*

sloužící na strážní věži: *batman, čučka², hlídač 1, kukačka¹, kukačkář, kulomet, střelec, špaček¹, špačkář*

provádějící kontrolu mříží: *klepač*

- v zaměstnaneckém poměru (občanští pracovníci Vězeňské služby ČR)
 - lékař: *felčar, feldkurát, lapiduch, mengele, veterinář*
 - psycholog: *cvokař, psychoš, psychouš*
 - speciální pedagog: *pedoš, specialista, speckař*
 - vychovatel: *tata 2, tatoš 2, vchoš, vychouš*
 - sociální pracovník: *socan, socka¹*
 - kaplan: *černoprdelník, farář, fland'ák, kněz, otec, padre, pámbiček, pámbičkář, páter*
 - kuchař: *alchymista, čaroděj, guláš, chemik 2, kuchtík, těstomrd, těstoprd*
- komise
 - odborná komise: *komis, okáčko¹*

8.2.5 Odsouzení a jejich život

ODSOUZENÍ

odsouzený: *arestman, basman, galejník, kriminálník 1, krimoš¹, mukl*

nově přichozí: *bažant, cucák, mládě, nováček, nové maso, nové zboží, novic, novicka, přibylec, přílba, přírůstek*

pobývajících na společné cele: *brácha, chábr, spolubytný, spoluhráč, spoluchábr, spolumukl*

být ve výkonu trestu odnětí svobody: *bešelit, bručet, kroutit (co), sedět, točit (co)*

seznamovat se s prostředím: *mapovat terén*

poslouchat něčí hovor: *hodit ucho*

- s ohledem na státní příslušnost
Česká republika
Rom z pohledu neromských odsouzených: *apač, briketa, cigoš, cikorka, černá huba, černá mrdka, černá prdel, černý čmoud, čmoud, čoud, more, morgoš, negativ, romák, uzenáč*

Nerom z pohledu Romů: *bílá huba, gadžo*
cizí: *cizák, cizoš, přivandrovalec*
z bývalého Sovětského svazu: *bratr, rusák*
z Vietnamu: *rákosník*

- zařazený do výkonu trestu odnětí svobody do věznice
s dohledem: viz Typy věznic ↑
s dozorem: viz Typy věznic ↑
s ostrahou: viz Typy věznic ↑
se zvýšenou ostrahou: viz Typy věznic ↑

- s ohledem na výši trestu
s nízkým trestem: *klikař, měsíčkář, troškař*
s trestem spadajícím pod dolní hranici příslušné trestní sazby: *slevař*
trest spadající pod dolní hranici příslušné trestní sazby: *sleva*
s vysokým trestem: *hektar², milař, palbař, paletář, pálkař¹, raketář, rakeřák*
vysoký trest: *fábor, hektar¹, palba, paleta, pálka, raketa, ranec*
s trestem spadajícím nad horní hranici příslušné trestní sazby: *nášupář*
trest spadající nad horní hranici příslušné trestní sazby: *nášup*
první polovina výkonu trestu: *cesta do kopce*
polovina doby výkonu trestu: *půlka¹*
druhá polovina výkonu trestu: *cesta z kopce*
s doživotním trestem: *dožínkář, doživotař*
doživotí: *dožínky, dožka, dožo*

- s ohledem na recidivu
prvotrestaný: *prvnička, prvničkář, prvolepenka, prvosenka*

recidivista: *domáci, furtista, inventář, profesionální mukul, réca, recák, recidiva, recmanik, recoš, recouš, reťák, vracenska, vracoš, znalec*

zvlášť nebezpečný recidivista: *zener, zenerák, ZNR*

- s ohledem na způsob propuštění z výkonu trestu
 - blížící se propuštění: *skorocivil, výstupář, zapárista*
 - být propuštěn z výkonu trestu: *vylézt, vyskočit*
 - podmíněné propuštění: *pépěčkář, podmínkář 2, půlař, půlkař*
 - podmíněné propuštění: *pépé, pépěčko, půlka²*
 - bez podmíněného propuštění: *celkař, dojížděák, držák¹, tvrděák*
 - odpykat si trest bez podmíněného propuštění: *dojet (co), doklepat (co), odjet celý, odkroutit si to do poslední minuty, odkroutit si to natvrdo, sjet to celé*
- na základě amnestie: *aminář, amnesta, amnestant, amnestář, amnestovaný, amnesták*
- amnestie: *amča, amina*

- s ohledem na druh spáchaného trestného činu
 - viz 8.2.1 Trestné činy a jejich pachatelé ↑

- s ohledem na kázeňský prostředek
 - kázeňská odměna: *výhoda*
 - mající povolené vycházky: *vycházkář, vycházkový*
 - mající přerušovaný trest: *pétěčkář; přerušování trestu: pété, pétěčko*
 - kázeňský trest: *flastr¹, káčko¹, kázeňák*
 - mající kázeňský trest: *flastrovaný 1, flekovaný 1, lepený 1*
 - umístěný na oddělení výkonu kázeňských trestů: *dirák, dirář, flastrář, káčkař, samotář, samotkář, sólista, víajpicák*

- s ohledem na zařazení do pracovního procesu
pracující v době výkonu trestu: *fachman, makač, pracant, tahač, táhlo*
pracovat v době výkonu trestu: *bouchat, fachat, fírat, hákovat, makat za brankami, šroubovat*
pracující mimo věznic: *venkař, vepěčko, volnopohybář*
vyhýbající se práci: *bula, flákač, lempl, nefachčenko, netáhlo, výhybkář*
předstírající nemoc: *herec, hypochondr, simoš, simulant*

- s ohledem na duševní a psychickou kondici
umístěný na oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených: *pampeliška, pampeliškář*
možný objekt napadení: *mon, mončičák, monka, moňák, objekt 2*
duševně zaostalý: *magor, mentoš, menták, pako, retard, retardák, trotl, trubka, tupan, tupouš*
fyzicky slabší: *chcípák, kyslík¹, suchar, sušinka*
tělesně postižený: *invalidák, krypl, zetépák, zetépěčko*

- s ohledem na způsob chování
pozitivní
dělicí se s dalšími odsouzenými o jídlo, tabák apod.: *kolchozák*
seskupení odsouzených dělicích se o jídlo, tabák apod.: *kolchoz*
dělit se s některými odsouzenými o jídlo, tabák apod.: *jet kolchoz*
spolehlivý: *držák², kámoš, náš 2*

- negativní
podlézající vězeňskému personálu: *alpinista, indulona, leštič klik, lízoprđ, ložiřit, prdelka, prđolez, prđolízal, prospěchář, rektální alpinista, řiťolez, šipkař, vlezdoprđ, vlezprdel, vlezprdelka, vlezřitka, vřítidlub, vyližprdel*
podlézat vězeňskému personálu: *leštit kliku, lézt do řiti, skákat šipky*
donášející vězeňskému personálu: *bonzák¹ 1, bonzo 1, donašeč 1, konfident, konfoš, konfouš, práskač, sojka, tajný²*

donášející ostatním odsouzeným: *bonzák¹ 2, bonzo 2, drbna, mluvka, plotkař, zpravodaj*
 udat (koho): *bonznout (koho), natřít (koho), prásknout (koho), propálit (koho), provařit (koho), shodit (koho), ustřelit (koho)*; udání: *bonz*
 posluhující ostatním odsouzeným: *džíp, džuva, džuvák, konina, koňák, koště, poskok*
 posluhovat ostatním odsouzeným: *džípovat 1, koňovat²*
 nekomunikující s ostatními odsouzenými: *zagorka*
 mít špatnou náladu: *dostat krámy, menstruovat, mít krámy*
 naštvat se: *mít nerva, nasrat se, nastartovat se*
 podceňující osobní hygienu: *smrad'och, špina*
 zbabělý: *bobkař, mulo, sráč¹, sračka²*
 mít strach: *chodit u zdi, mít bobky*

- s ohledem na nestandardní způsob chování během výkonu trestu
 pokoušející se o útěk: *běžec, kaprřild, kopečkář, útěkář, zdrhač*
 utéct z vězení: *hodit čáru*
 pokoušející se o sebepoškození: *drátožrout, labužník kovony, nenažranec, polykač¹, sebepoškozovatel*
 sebepoškození: *demonstračka, polykačka*
 pokusit se o sebepoškození: *být nenažraný, sežrat (co)*

pokoušející se o sebevraždu

podřezat si žíly: *máznout se², říznout se, šmiknout se*
 oběsit se: *hodit si lano, hodit si mašli, hodit si provaz, hodit si špagát, mrsknout si to, pověsit to na hřebík, uvázat si to, zhounout se*

- s ohledem na svěřené činnosti
 dohlížející na kázeň a pořádek: *barákový, kápé, kápéčák, kápéčko, koordinátor, pořádkář, pořádkový*
 zajišťující nákupy pro ostatní odsouzené: *nákupčí*
 seznam zboží: *objednávka*
 zaměstnaný v kanceláři: *cáchař, kancelářská krysa, kancelářský, kanckrysa, krysa, myšák*
 provádějící úklid: *rajonář, rajónista*
 uklízet: *dělat rajóny, džípovat 2, rajónovat*
 úklid cely a ostatních prostorů: *rajóny*

- s ohledem na sociální postavení
nejuznávanější mezi odsouzenými: *kápo 1*
nemajetný: *plonkáč, socka², švorcák*
žebrající (o co): *somrák*
žebrot (o co): *somrovat (o co)*

- s ohledem na sexuální orientaci a sexuální aktivitu
heterosexuální: *heterák, heteroš*
homosexuální: *buk, bukva, bukvice, bukvičák, buzerant, buzík, bu-
na, čuráková princezna, homobuk, homoděj, homok-
láda, homouš, kuřák kokotů, kuřba¹, mrskač candátů,
spermohlt, střevař, teplofuk, teplomil, teplouš*
poskytující sexuální služby: *čubka, děvka, kurva, šlapka*
vystupující v roli intimního partnera: *mamča, mamina, mamka, tatka*

- s ohledem na další zvláštnosti
mající tetování: *počmáranec, počmáraný, pokérovavec, pokérovany,
tapeřák*; tetování: *kérka*
nakažený virem H.I.V.: *ajcák*

KONTAKT ODSOUZENÝCH S OKOLÍM

- vzájemný (uvnitř věznic)
nepovolená ústní komunikace mezi celami: *šeptanda, šifra, tichá pošta*
pozor (upozornění): *ara* (např. *ara, bengo*)
pokřikovat z okna: *halekat, telefonovat 1*
připravit WC ke komunikaci s jinými celami: *vypláchnout, vypumpo-
vat*; odpadová roura po odstranění vody: *telefon*
komunikovat s jiným odsouzeným přes WC: *telefonovat 2*
nelegálně posílaný dopis uvnitř věznic: *šulka*
nepovolená směna předmětů mezi celami: *čenc, koňování, kšeft, veks*
nepovoleně směňovat předměty či dopisy: *koňovat¹*

- mimověžeňský
dopis: *brif, nové zprávy, pismo, pošta²*
od manželky/přítelkyně oznamující rozchod: *gameoverák, kopačák,
pohřebák*
nelegálně posílaný z věznic: *holub, moták*
napsat (co): *škrábnout (co)*

balík s potravinami a věcmi osobní potřeby: *nárokáč, sakl, švédský stůl*
návštěva partnerky ve věznici: *intimka, stará v bani*

VÝSTROJ ODSOUZENÝCH, VĚCI OSOBNÍ POTŘEBY

- výstroj
 - vězeňská
 - oděv: *mundúr; sintr; versáče*
 - obuv: *bagančata, bagany, komisky, komisňáky, papíráky*
 - pyžamo: *banán, banánek, kanár, kanárek, žluťák, žluťásek*
 - civilní oděv: *civil²*
- věci osobní potřeby sbalené v dece: *bágl*

VĚZEŇSKÁ STRAVA

- jídlo: *bašavel, dlabanec, chales, chalka, chalunk, žrádlo*
nechutné jídlo: *blaf, sračka¹*
lžíce: *bagr*; jíst: *bagrovat, chalovat, žrát*
pokyn pro posluhujícího vězně, aby připravil, příp. přinesl jídlo: *bufet²*
- nápoje
 - čaj: *té, tejno, teoš*; silný čaj: *magorák*
 - káva: *kofí, zrno, životabudič*
 - alkoholický nápoj vyráběný ve vězení: *kváska*
pokyn pro posluhujícího vězně, aby připravil, příp. přinesl pití: *sahara*
 - mít žízeň: *sušit*

POVOLENÉ A NEPOVOLENÉ VĚCI

- povolené věci
 - tabákové výrobky
 - tabák: *taboš*
 - ručně balená cigareta: *balčo, balená, balenčo, dutinka, plnička*
 - strojově vyráběná cigareta: *cigáro, cígo, hulení, kulatá, kulatka, válec, žváro*
 - vyrobit ručně balenou cigaretu: *ubalit¹*
 - krabička cigaret: *bedna 2*
 - nedopalek: *čiko, špaček², tygr, vajgl*

různé

pornočasopis: *péčko*

● nepovolené věci

alkohol: *áčko², chlast*

drogy: *fety, klepky 1, matroš*

marihuana: *marjána, marjánka, maruška, mařena, mařenka, mařka, tráva, travka*

heroin: *háčko, herák*

kokain: *cukr, kokeš, koks*

pervitin: *perník*

injekční stříkačka: *buchna, frkna, jehla, jehlička, pumpa, špricka, včelka*

osoba, která užívá drogy: *fetkař 1, fetman 1, feťák 1, klepkař, mudr., smažka, uživatel*

užívat drogy: *být na klepkách, fetovat, klepat¹, máznout se¹, píchnout si, sjet se, šlehnout si, šňupnout si, zhulit se, zkouřit se*

farmaka: *klepky 2, kolca, kolečka, kuřátka, lentilky, pilule*

diazepam: *diák*

kodein: *káčko³*

rohypnol: *roháče, rohatý, rohlíky, rohy*

omamné látky

toluen: *téčko²*

užívat omamné látky: *čichat*

peníze (v hotovosti): *bakšiš, civilky, hotovky, chechtáky, keš, kyslík², lováky, love, lovky, many, mařeny, mergle, prachy, prašule, škvára, vata, živáčky, živé*

bankovky: *papíry 2*

mince: *drobáky, drobásky, kulaté, šupy, šušně*

ČINNOSTI VE VĚZNICI (dosud neuvedené)

● základní životní potřeby a pochody

močit: *chcát, jít s pískem, kápnout do volátka, venčit se¹*

kálet: *chyndít, položit kabel, srát, uvolnit svěráky*

pouštět větry: *pouštět duchy, pouštět krakeny, usrat si*

sexuální aktivity

masturbovat: *honit (si) brko, honit (si) ho, honit (si) koňa, leštit (si), leštit (si) bambus, leštit (si) kolík, mastit (si) kládu, stříkat (si) do ruky*

provozovat orální sex: *hulibrčít, hulit ocasy, kuřit*; orální sex: *kuřba², orál*

provozovat anální sex: *jebat do prdele, jebat do řiti, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, mrdat do řiti, šukat do prdele, šukat do řiti*; anální sex: *anál, zájezd do kakaové dírky, zájezd do nestlé*

spát: *chrápat, chrnět, sovelit*

umřít: *hodit kopyta, chcípnout, mít dvakrát pech, natáhnout kopyta, natáhnout krovky, zabalit to, zkapat*

- povinné činnosti

plnit program zacházení: *pézetit, plnit program*

program zacházení s odsouzenými: *aktivita, pézet, program, reso*

- volnočasové činnosti

být venku ve vycházkovém prostoru: *venčit se²*

hrát karty: *karbaničit, mastit filky*

hrát na kytaru: *drnkat*

vařit: *čarovat, kuchtit*

- negativní či nežádoucí činnosti

bít se: *mlátit se, rozdat si to, rvát, řezat se, šarpat se*

být zbit: *dostat deku, dostat po čuni, dostat přes držku, dostat přes hubu, dostat přes tlamu, vyfasovat¹*

zbit (koho): *dát deku (komu), dát po čuni (komu), dát přes držku (komu), dát přes tlamu (komu), natřít to (komu), rozbít hubu (komu), ubalit² (komu)*

rvačka: *deka, fěrovka, masírka, nakládačka, natíračka, řezba, valchovačka; políček: fotrovská*

dlužít (komu co): *viset (komu co), dluh: zásek*

lhát: *lakovat*

podvádět (koho, při čem): *dělat levou (na koho), fixlovat (při čem)*

podvod (obecně): *šmé, šméčko, tunel 2*

9 FUNKCE A SMYSL VĚZEŇSKÉ MLUVY

Vedení snahou potvrdit, či vyvrátit hypotézu, že mluva odsouzených neplní v penitenciárním prostředí (primárně) kryptickou funkci, jsme respondentům položili na závěr šetření dvě otázky. Zprvč nás zajímalo, proč se, podle názoru dotazovaných, tato mluva ve výkonu trestu vůbec používá, zadruhé jsme chtěli zjistit, jakým způsobem si daná slova odsouzení vlastně osvojili.

V případě první otázky, *Proč používáte slova, která jste napsal do dotazníku?*, měli respondenti na výběr několik možností: *proto, aby jim nerozuměli někteří odsouzení; aby jim nerozuměli dozorcí; aby jim nerozuměli někteří odsouzení a dozorcí; protože je používají ostatní; z jiného důvodu (jakého?)*.

Z celkového počtu 219 odpovědí 77 % tvořila varianta *protože je* (míněno: v penitenciárním prostředí) *užívají ostatní*. Za povšimnutí stojí skutečnost, že ačkoli se jednalo o uzavřenou odpověď, tuto mnohdy odsouzení komentovali slovy: *pokud člověk tak nemluví, nezapadne mezi ostatní* (46krát); *pokud tak mluví, tak mu všichni okamžitě rozumí* (37krát); *je to součást vězeňského života* (35krát); *mnohé výrazy* (míněno: které jsem do dotazníku napsal) *se používají i „venku“* (34krát); *těmito slovy není co tajit, protože jim dozorcí stejně rozumí* (29krát).

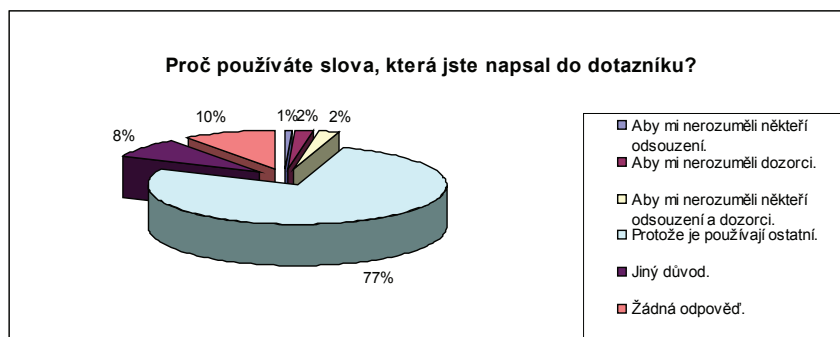
To, že se záměr utajit obsah sdělení tolik nezdůrazňuje, může podle našeho názoru souviset s dvěma důležitými okolnostmi. Jednak se v případě mnohých výrazů nemusí jednat o autonomní, výlučné prostředky, vlastní pouze světu kriminálních živlů, jednak používání uvedených výrazů může představovat jednu z psychologických zbraní umožňujících přežití ve specifickém vězeňském prostředí. K prvnímu tvrzení uvedme, že není nijak objevené. Na tuto skutečnost upozornil už František Oberpfalcer, když napsal, že „mnohá slova, původně běžná jen mezi zasvěcenci jedné vrstvy, přecházejí časem do mluvy hovorové a odtud někdy i do jazyka spisovného“ (1934, s. 311). Nahlédneme-li do současných lingvistických příruček, zjistíme, že tyto publikace prezentují daný jev jako známý a prokázaný fakt (podrobněji o této problematice Jodas, 1998, s. 25–28). K druhému tvrzení dodejme, že tento názor zastává renomovaný vězeňský psycholog Jaroslav Hála, vysokoškolský učitel penologie a spoluautor zmiňované publikace *Jak mluví čeští vězni – místo a úloha vězeňského argotu* (2002), a nám nezbyvá než – na základě dosavadních zkušeností získaných během terénního šetření – s touto myšlenkou plně souhlasit. Penitenciární prostředí je totiž velmi svérázné a psychicky náročné a „přijetí“ těchto výrazů odsouzenými může skutečně demonstrovat jakési splnutí s ním. Tento názor také jednoznačně

podporují i ony komentáře, které respondenti z vlastního popudu k nabízené odpovědi připsali.

Celkem 18 odsouzených, tj. 8 % ze zkoumaného vzorku, se rozhodlo pro otevřenou odpověď a uvedlo jiný než předem formulovaný důvod: *znám je (slova), ale nechci je používat* (8krát), *nechci mít s tímto prostředím nic společného* (6krát), *kontakty nenavazují* (2krát). Z toho, jak respondenti dotazník vyplnili, je patrné, že dané výrazy pasivně znají, uvedenými komentáři však dávají najevo, že je aktivně neužívají. Toto zjištění podle nás přesně koresponduje se skutečností popsanou v příslušné odborné literatuře, a to tou, že v penitenciárním prostředí existují typy odsouzených, kteří se uzavírají do svého vnitřního světa a s jakýmsi společenským vězeňským životem nechťejí mít nic společného (podrobněji 5. kapitola Charakteristika penitenciárního prostředí v ČR).

Jen někteří respondenti, konkrétně 2 %, uvedli, že *daná slova používají, aby jim nerozuměli dozorcí*, popř. *aby jim nerozuměli někteří odsouzení a dozorcí* (také 2 %). Tento výsledek nás nikterak neudivuje. I my jsme se měli možnost přesvědčit o tom, že vězeňští pracovníci dané výrazy znají, často je i sami aktivně používají. Pouze 1 % účastníků šetření označilo odpověď *aby mi nerozuměli někteří odsouzení*.

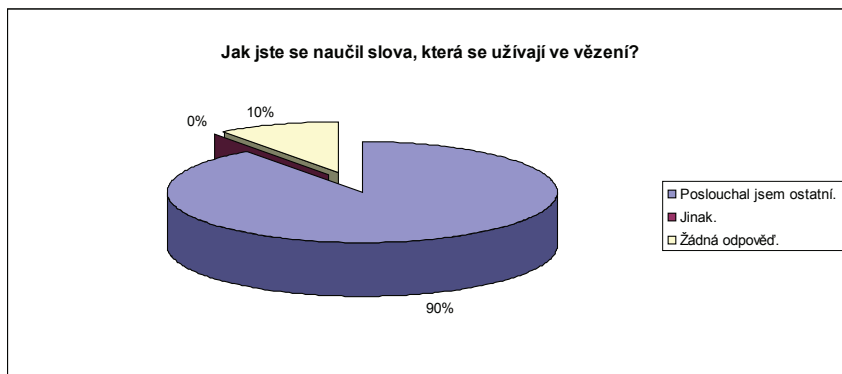
Jediné, co si nedokážeme vysvětlit, je fakt, že 10% skupina respondentů, která dotazník jinak poctivě vyplnila, na tyto dvě otázky vůbec neodpověděla. O důvodech, které tyto respondenty k tomu vedly, můžeme v této chvíli pouze spekulovat.

Graf k první otázce.

U odpovědi na druhou otázku, *Jak jste se naučil slova, která se používají ve vězení?*, se odsouzeným nabízely dvě eventuality: *odposlechem* a *jinak* (otevřená odpověď). Celých 90 % respondentů odpovědělo zcela podle našeho

očekávání – *odposlechem*. Nikdo z účastníků šetření nenapsal, že *jinak* (v souvislosti s touto odpovědí by přicházela v úvahu např. četba knih s vězeňskou tematikou či práce s existujícími slovníky vězeňské mluvy, což je skutečně málo pravděpodobné). Překvapivé je opět stejné procento (10 %) těch, kteří se k této otázce vůbec nevyjádřili (jedná se o stejné dotazované jako v případě první otázky).

Graf k druhé otázce.

Jak vyplývá z vyhodnocených odpovědí, hypotéza o tom, že běžná mluva odsouzených neplní kryptickou funkci, se potvrdila. To však nevylučuje fakt, že utajování obsahu sdělení nehraje ve vězeňském prostředí žádnou roli; svou hypotézu vztahujeme pouze na komunikační situace související se zadáním dotazníku, tzn. označení běžných vězeňských reálií, zajišťování a uspokojování základních životních i jiných (především volnočasových) potřeb a aktivit ve výkonu trestu, kriminální minulost odsouzených. Dobře si uvědomujeme, že existují situace, kdy odsouzení o zastření smyslu řečeného patrně usilují. Může se jednat např. o případ, kdy si chtějí obstarat nepovolené věci, např. léčiva, drogy, mobilní telefon apod. Domníváme se však, že tehdy se spíše uchylují k sofistikovanějším způsobům utajování, než jaké nabízí (mnohdy obecně známé) argotické lexikum (srov. Odaloš, 2008, s. 19–20). To dokládá i odpověď jednoho z účastníků šetření: na dotaz, jak se řekne legálně posílaný dopis z věznice, dotyčný respondent odpověděl *bývá zašifrován*³⁸ a uvedl příklad *Šifruje se tak, že napíšete: Dones mi desky s Kurtem Cobainem (kobejnem) – a na návštěvu vám přinesou*

³⁸ Tím naznačil, že se jedná o dopis, jehož pravý smysl má zůstat penitenciárním pracovníkům kontrolujícím obsah doručené nebo odesílané korespondence utajen.

*KODEIN... Šifruje se i tak, že na začátku každého řádku jsou písmena, která dohromady dávají věty.*³⁹ Zmínka o šifrování se v podobném smyslu objevila v dotaznících celkem 12krát.

To, že utajování obsahu řečeného může mít pro odsouzené určitý význam, tedy nepopíráme, avšak na základě jak výše zmíněných výsledků výzkumu, tak samotné ochoty odsouzených vyplnit dotazník usuzujeme, že vězeňská mluva primárně jako tajná řeč neslouží. Za její hlavní funkci považujeme ve shodě se Sukem (1993) funkci komunikativní, popř. funkci demonstrační/identifikační (podrobněji viz kapitola 5.3 Tzv. vězeňský kód a jeho nedílná součást – jazyk).

³⁹ Kopie originálu dané odpovědi tvoří přílohu č. 6.

ZÁVĚR

Naše práce je interdisciplinárního charakteru – vzhledem k zvolené výzkumné metodě zaměřené nejen na samotný jazyk, ale i na mezilidské vztahy a jevy obecně sociální, které se do vyjadřování promítají, spadá do oblasti sociolingvistiky, s ohledem na způsob zpracování shromážděného jazykového materiálu má blízko k pracím lexikografické povahy. Tato interdisciplinarita není náhodná. Naopak. Chtěli jsme ukázat, že se ani v rámci zdárně vyvíjející sociolingvistiky problematice mluvy jedinců, kteří se dostali do střetu se zákonem, nevěnovalo tolik pozornosti, kolik by si zasloužila. Přitom téma je to zajímavé a společensky nikoli bezvýznamné. Vysvětlujeme si to především problémy, které přináší výzkum sám: tím, že penitenciární zařízení jsou účelovým, nestandardním prostředím, které podléhá zvláštnímu bezpečnostnímu režimu a do nějž není jednoduché vstoupit, natož hlouběji proniknout. Jsme rádi, že se nám tato vzácná příležitost při volbě tématu a při vlastním sběru materiálu naskytla.

Mezi hlavní důvody, které nás vedly k napsání tohoto pojednání, patří, že česká lexikografie ucelenou práci tohoto typu postrádá. Vlastní explorací jsme se pokusili zachytit dnes aktuální příznakové lexikum užívané odsouzenými, které by mohlo reflektovat změny, jež s sebou přinesla transformace společenských poměrů po listopadu 1989. Slovní zásobu odsouzených mohly, podle našeho názoru, po tomto datu podstatně ovlivnit především následující faktory: (1) humanizace českého vězeňství, v jejímž rámci byla do penitenciární praxe výrazně implementována Evropská vězeňská pravidla (tato pravidla byla naposledy revidovaná v roce 2006), podstatně měnící zacházení příslušných pracovníků s odsouzenými; (2) odlišný charakter páchané trestné činnosti, především nárůst hospodářské trestné činnosti a organizovaného zločinu; (3) nabytí účinnosti nového trestního zákoníku definujícího nové druhy trestné činnosti a současně zavádějícího nové typy trestů či ochranných opatření.

Vytyčili jsme si dva základní cíle. Prvním bylo shromáždit a prezentovat původní, aktuální a v rámci možností ucelený korpus jazykového materiálu, druhým pak podrobit revizi dosavadní teorii argotu (popř. vězeňské mluvy), a to zejména v bodě údajné kryptické funkce. S tím souvisí i naše snaha shrnout dosavadní paradigma poznatků pramenících z tradice bádání v oblasti sociolektologie. Vzhledem k tomu, že příjemci tohoto textu budou – jak lze předpokládat – lingvisté, nikoli odborníci na trestní právo, na příslušném místě práce jsme navíc podali základní informace o penitenciárním

prostředí. Na příjemce jsme pamatovali také při sestavování samotných slovníkových hesel v abecedním slovníku a ve slovníku věcném.

V teoretické části práce jsme se zabývali pojetím sociolektů v domácí a částečně také zahraniční odborné literatuře, neboť jsme zjistili jistou terminologickou rozkolísanost, již jsme se snažili sjednotit. Zamýšleli jsme se nad tím, kdo je dnes uživatelem argotu a zda tento uživatel usiluje o utajení smyslu řečeného anebo sleduje jiné cíle. Připojili jsme také několik sociologických poznámek, které osvětlují hodnotové preference typické pro svěbytnou subkulturu kriminálního světa.

V praktické části práce jsme nejprve představili metodu sběru materiálu. Při jeho zpracování jsme uplatnili dvojí přístup: předložili jsme lexikální jednotky zpracované do podoby alfabetského slovníku, v němž je výstavba hesla inspirována běžně používanými lexikografickými zásadami. Následně jsme předvedli tento materiál i ve věcných souvislostech, přičemž jsme jednotlivé skupiny zvolili s ohledem na samo prostředí a život v něm (zde se projevila zejména bohatá synonymie prostředků vězeňské mluvy). Poslední kapitolu praktické části jsme věnovali vyhodnocení dotazníkových odpovědí na otázky týkající se kryptické funkce vězeňské mluvy.

Dlužno zmínit i některé koncepční a terminologické problémy. K zásadním úkolům patřilo rozhodnutí, jak označovat samotnou mluvu osob, které se dostaly do rozporu se zákonem. Rozhodnutí, zda zůstat u pojmu argot, který používá tradiční odborná literatura, anebo se přiklonit k jinému termínu (vězeňský, kriminální) slang, popř. zda obě tato pojmenování považovat za ekvivalentní. Nakonec jsme se na základě především sborníků z plzeňských konferencí o slangu a argotu rozhodli pro termín argot, avšak argot nově definovaný, odpovídající aktuální jazykové komunikaci různých sociálních skupin, komunikaci probíhající v jiných společensko-politických podmínkách než např. v době Obepfálcerově, jehož pojetí je v české lingvistice standardem. Dnes již nelze mluvu zločinců vnímat jednoduše jako tajnou mluvu společenské spodiny. Zákon porušují, jak známo, i velmi majetní a vzdělaní lidé a ani tvrzení o utajení obsahu sděleného před zbytkem společnosti už neobstojí. O tom jsme se mohli přesvědčit během našeho výzkumu – mezi respondenty byli i lidé vzdělaní, kultivovaní, což vyplývá z osobních údajů (sociologických proměnných) či z kvality formální stránky výpovědí. Co se týká oné kryptické funkce, nemyslíme si, že by byla hlavním znakem dnešního argotu. Toto tvrzení opíráme o dvě skutečnosti: o nebývalou otevřenost a ochotu většiny odsouzených vyplnit dotazník a o opakující se tvrzení respondentů, že vězeňskou mluvu používají proto, že ji používají i ostatní odsouzení. Z toho plyne, že chtějí-li odsouzení skutečně něco v komunikaci zatajit, činí to jinak, sofistikovaněji, nikoli prostřednictvím běžné

argotické slovní zásoby. Potřebám nového pojetí argotu tak odpovídá, podle našeho názoru, Hubáčkův výklad tohoto sociolektu, který je součástí hesla Slang v *Encyklopedickém slovníku češtiny* (2002, s. 406). Autor nejen že netrvá na vázanosti argotu na konkrétní společenskou vrstvu (mluví pouze o „sociálních skupinách“ a o „činnosti v oblasti společensky nežádoucí, až škodlivé“), ale ani nepodmiňuje jeho existenci údajnou kryptickou funkcí. Jediným relevantním kritériem je ona specifická „činnost“ uživatelů argotu, při které se tito (narozdíl od uživatelů slangu) dostávají do střetu s normami respektovanými většinou společností.

Terénnímu šetření, které probíhalo od ledna do srpna roku 2010, předcházela desetiměsíční přípravná fáze, ve které jsme se pokusili zmapovat a posléze eliminovat případná rizika, která by mohla realizaci výzkumu a jeho výsledky podstatně ohrozit. Museli jsme se postarat o to, aby nám byl vstup do věznic vůbec umožněn, následně získat pro spolupráci vězeňský personál a v neposlední řadě také samotné odsouzené. S odstupem času můžeme konstatovat, že s oběma úkoly jsme se docela úspěšně vyrovnali – výzkum probíhal v rámci programu zacházení s odsouzenými, za neodmyslitelné podpory penitenciárních pracovníků.

Z hlediska metodologického nutno uvést, že veškerý jazykový materiál jsme shromáždili pomocí dotazníkové metody, neboť ta se v rámci předvýzkumu ukázala pro potřeby našeho šetření jako nejefektivnější. Zpočátku jsme zvažovali také možnost využití metody tzv. řízených rozhovorů, tu jsme však byli nuceni vzhledem ke specifiku zkoumaného prostředí vyloučit. Bránily nám v tom především dvě věci: jednak by rozhovory nebylo možné realizovat s reprezentativním vzorkem uvězněných, protože k jedincům odsouzeným za zvlášť nebezpečné trestné činy nám nebyl umožněn přístup, jednak by rozhovory musely být neúměrně dlouhé, aby přinesly potřebný materiál, a i přesto by nebyly zárukou nasycenosti výpovědí příslušnými výrazy.

Dotazník jsme sestavili na základě zkušeností získaných během opakovaných návštěv heřmanické věznice, ve které jsme během rozhovorů s odsouzenými a penitenciárními pracovníky vytipovali určitá sémantická pole pokrývající základní komunikaci ve vězeňském prostředí. Velmi cenným zdrojem informací pro nás byly také schůzky s jedinci, kteří byli z výkonu trestu již propuštěni. Při výběru dotazů do dotazníku jsme se inspirovali rovněž stávajícími slovníky vězeňské mluvy, a to pracemi domácí i zahraniční proveniencie. Jednalo se především o Sukovu práci *Několik slangových slovníků* (1993), o monografii Hály – Soudkové *Jak mluví čeští vězni – místo a úloha vězeňského argotu* (2002), o slovník Leeuwen-Turnovcové *Historisches Argot und neuer Gefängnislang in Böhmen* (1993), o lexikon

polského badatele Sępniaaka *Słownik tajemnych gwar przestępczych* (1993) a o práce anglosaských autorů – Clemmera *The Prison Community* (1958) a Partridge *A dictionary of the underworld* (1971). Z pochopitelných důvodů jsme se zajímali pouze o výrazy, které odpovídají současným českým realiiím.

Během pilotního vyplňování tiskopisu jsme narazili na poměrně značný problém – přecenili jsme intelektuální dispozice některých odsouzených. V praxi jsme se totiž setkali s tzv. funkční negramotností a v ojedinělých případech dokonce s analfabetismem. Abychom byli schopni provést stejné šetření napříč různými kategoriemi odsouzených, museli jsme dotazník značně zkrátit a zjednodušit znění předložených otázek. Tuto skutečnost jsme se pokusili vyvážit tím, že jsme mentálně schopnějším respondentům nabídli možnost připsat k předloženému korpusu další slova, která znají z autopsie.

Definitivní podoba dotazníku sledovala pojmenování těchto sémantických polí:

- trestné činy a činnosti při nich vykonávané;
- pachatelé a další účastníci trestných činů;
- trestní řízení a orgány v něm činné;
- jednotlivé typy penitenciárních zařízení, včetně jejich profílance;
- prostory a příslušenství v areálu věznice;
- pracovníci věznice;
- bezpečnostní opatření ve věznici;
- typy odsouzených podle jejich vlastností a způsobu chování;
- typy odsouzených podle jejich pracovního zařazení ve věznici;
- vězeňská výstroj;
- věci, které jsou pro odsouzené vzácné nebo nedostupné;
- nejrůznější typy dopisů, včetně nepovolené ústní komunikace odsouzených;
- základní životní potřeby;
- běžné činnosti probíhající ve vězení;
- pokusy o sebevraždu a sebepoškozování;
- sexuální život ve věznici.

Abychom byli schopni potvrdit, či vyvrátit hypotézu, že současná běžná mluva odsouzených neplní kryptickou funkci, připojili jsme k dotazníku ještě dvě otázky: zeptali jsme se na to, proč se podle názoru respondentů v penitenciárním prostředí specifické výrazy používají a jakým způsobem si je dotazovaní osvojili.

Po vyhodnocení výsledků předvýzkumu jsme si stanovili výzkumné cíle v rozumném a zvládnutelném rozsahu:

- 1) Rozhodli jsme se, že našimi respondenty budou pouze dospělí odsouzení mužského pohlaví české národnosti.
- 2) Vzorek respondentů činil tři stovky odsouzených (po 100 osobách v každé z věznic).
- 3) Zaměřili jsme se pouze na věznice (nikoli na vazební věznice) umístěné na Moravě a ve Slezsku.
- 4) Navštívili jsme typy věznic určené minimálně pro výkon trestu s odnětím svobody s dozorem, lépe pak s ostrahou či zvýšenou ostrahou.

Celkem se nám vrátilo 219 „poctivě“ vyplněných dotazníků – 80 z heřmanické, 73 z opavské a 66 z mírovské věznice. Považujeme za důležité zdůraznit, že excerpovaný materiál zpracovaný do dvou navzájem se doplňujících slovníků odráží současnou základní komunikaci v penitenciárním prostředí. Netvrdíme, že se ve všech případech jedná o autonomní prostředky vlastní pouze mluvě odsouzených a používané výhradně jimi. Uvědomujeme si, že zaznamenaná slova mají mnohdy širší uplatnění, a to i mimo vězeňská zařízení. Na tuto skutečnost však v jednotlivých heslech slovníku neupozorňujeme. Nesledujeme rovněž, do jaké míry je dané výrazivo zachyceno ve starších slovnících, ani neprohlašujeme, že za zdmi věznic, v nichž sběr materiálu proběhl, neexistují výrazy další, naším výzkumem neregistrované.

Stručně řečeno, ve shromážděném materiálu nacházíme kromě výrazů spojených výlučně s vězeňským prostředím, např. *aminář, céeska, civilky, dožínkář, doživořárna, drátožrout, káčkař, katr, katrák, klepačka, koňovat, medvědy, moňák, muktour, nárokáč, nášupář, opas, ověkáčko, paletář, pampeliškárna, pétéčko, Pérez, polykačka, ponorkář, prvolepenka, sintr, skákačka, visák, volnopohybář, žiletkáč*, také slova spjatá s kriminální minulostí odsouzených a následným trestním řízením. Jedná se o výrazy, které dávno překročily hranice kriminálního světa a staly se obecně známými, např. *autičkář, bělouš, černout (co), elpíčko, fízlárna, chmaták, ičko, komplic, kompotář, kvartýrář, kvér, nabourat se (kam), nádobičko, neznámoš, odvoláčka, pašik, skřípnout (koho), sledka, státák, šábnout se (o co), štěnice, uši, volavka, zásahovka, zašit (co)*. V materiálu se setkáváme rovněž s výrazy původně vlastními vojenskému slangu, např. *bagany, bagrovat, barák, bažant, buzerák, cucák, guláš*, nebo mluvě drogově závislých, např. *buchna, být na klepkách, čichat, diák, háčko, káčko, koks, kuřátka, maruška, matroš, roháče, šlehnout si*. Další skupinu slov s širší platností tvoří slova spojená

se základními životními potřebami a fyzickými stavy člověka, např. *chrnět, chyndit, jít s pískem, natáhnout kopyta, položit kabel, pouštět krakeny*; volnočasovými aktivitami, např. *drnkat, mastit filky*; nebo s negativními či nežádoucími činnostmi obecně, např. *dát deku (komu), dělat levou (na koho), fixlovat (při čem), lakovat, rozdat si to, šarpat se, viset (komu co)*. Co se týká slov vztahujících se k sexuálnímu životu odsouzených, nutno poznamenat, že se jedná o rozsáhlý materiál a že tvoří celé synonymní řady – zvláště patrné je to u označení homosexuálních praktik, jimiž bývá někdy ve výkonu trestu nahrazována absence heterosexuálních styků, např. *čubka, děvka, kurva, šlapka; mamča, mamina, mamka, taťka; kuřba, orál; hulibrčít, hulit ocasy, kuřit; anál, zájezd do kakaové dírky, zájezd do nestlé; jebat do prdele, jebat do řiti, míchat hovna, mít to rád do střívka, mrdat do prdele, mrdat do řiti, šukat do prdele, šukat do řiti*.

Za vězeňskými zdmi se však také setkáme s výrazy, které mají v daném prostředí zcela odlišný význam než obvykle, např. *banán* – obvykle (míněno dle *Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost*) *žlutý podlouhlý dužnatý plod*, zde (míněno ve vězení) *vězeňské pyžamo*; *bankér* – obvykle *majitel banky*, zde *kdo přepadne, ev. vyloupí banku*; *džíp* – obvykle *terénní vojenský automobil*, zde *kdo posluhuje ostatním vězňům*, *paleta* – obvykle *malířská deska k roztírání a míchání barev*, zde *vyšoký trest nebo trest blížící se k horní hranici příslušné trestní sazby*; *pampeliška* – obvykle *luční bylina s žlutými květy*, zde *kdo je umístěný na oddělení pro výkon trestu mentálně retardovaných odsouzených*; *piškoty* – obvykle *podélné nebo kulaté výrobky z piškotového těsta*, zde *mříž(e) v oknech*; *pošťák* – obvykle *poštovní zaměstnanec*, zde *kdo přepadne, ev. vyloupí poštu*; *pumpař* – obvykle *kdo obsluhuje pumpu, zpravidla benzinovou*, zde *kdo přepadne, ev. vyloupí benzinovou pumpu*.

Položíme-li si na závěr aktuální otázky, čím je mluva odsouzených pro současně vězně, jakou roli hraje v jejich komunikaci, jaký má smysl a jakými pravidly se řídí, rozhodně se nedomníváme, že je (primárně) tajným jazykem. Spíše máme za to, že vzhledem ke specifickému prostředí, ve kterém se užívá, sehrává důležitou roli demonstrační (manifestační), popř. identifikační, a její přijetí a aktivní užívání významnou měrou přispívá k tomu, že se z odsouzených stávají spoluodsouzení.

RESUMÉ

With its focus, the submitted work is balancing between various disciplines – from the view of methodology and, to a great extent, of its contents, it can be classified as a sociolinguistic issue, but considering the presented material and how it was processed, the work approaches linguistic, or more precisely, lexicographical manuals. This interdisciplinarity is not an end in itself. It has resulted from the factors affecting the research itself: its subject (speech of convicted), environment in which the survey was performed (prison), and other circumstances (necessity to respect safety precautions).

Two main goals have been established. First goal was to gather and present the original, updated and, within our resources, integrated corpus of linguistic data, the second goal was to review the existing theory of slang (or prison jargon), particularly in the issue of alleged cryptic function.

Theoretical part was dedicated to the conception of sociolects in domestic and partly also foreign scientific literature. Within this frame, we have found certain terminology fluctuation and tried to consolidate – within our limits – offered explications of terms. We have been contemplating several issues, e.g. who is a slang user today and whether such a user aims to keep the secrecy of the sense what is spoken or whether he/she is focused on other goals. Practical part reflects our double approach to the linguistic material collected: there is an alphabetical dictionary structured in conformity with commonly used lexicographic principles and thesaurus. Last chapter was intended to evaluate survey questions from the questionnaire related to cryptic function of prison jargon.

So what does this jargon mean for today's prisoners? What role does it play in their interactions? What is its sense and what rules govern it? We really do not think that it is primarily a secret language. We are inclined to think that regarding the specific environment where it exists, the language plays the important role which is demonstration (manifestation) or identification, and accepting and active use of this role contributes significantly to the transformation of prisoners which become co-prisoners.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BARATTA, A. *Sociologie trestního práva*. Brno: MU, 1995.
- BARTUŠKOVÁ, J. Slang a argot v umělecké literatuře. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 305–321.
- BEČKA, J. V. Slang a diferenciacie v běžně mluvené řeči. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–27. ledna 1984*. Plzeň: PdF, 1987, s. 4–11.
- BEČKA, J. V. Slang, argot a expresivnost v běžně mluvené řeči. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 351–354.
- BREDLER, F. *Slovník české hantýrky (tajné řeči zlodějské)*. Železný Brod: Knihtiskárna a knihkupectví J. Kotrby, 1914.
- CLEMMER, D. *The Prison Community*. New York: Rinehart & Company, 1958.
- CUŘÍN, F. Několik poznámek k argotu a slangu. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z konference o slangu a argotu v Plzni v září 1977*. Plzeň: PdF, 1978, s. 8–9.
- CUŘÍN, F. aj. *Vývoj českého jazyka a dialektologie*. Praha: SPN, 1964.
- ČERMÁK, F.; BLATNÁ, R. (eds.). *Manuál lexikografie*. Jinočany: H&H, 1995.
- DAVID, M. K mluvě politických vězňů 50. let. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15.–16. září 1998*. Plzeň: PdF, 1998, s. 145–150.
- DAVID, M. K problematice mluvy vězeňské. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z V. konference o slangu a argotu v Plzni 7.–9. února 1995*. Plzeň: PdF, 1995, s. 154–159.
- DLOUHÁ, O. *Rusko-český odborný slovník policejně právní terminologie a kriminálního slangu*. Praha: POLICE HISTORY, 2000.
- Evropská vězeňská pravidla: doporučení Rady Evropy č. R(87)3: důvodová zpráva, komentář*. Příloha časopisu *České vězeňství*, 1996, č. 3.
- FILIPEC, J. (ed.). *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia 2003.
- FRANKOWSKA-KOZAK, B. Wybrane zjawiska leksykalne i frazeologiczne w języku narkomanów. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15.–16. září 1998*. Plzeň: PdF, 1998, s. 140–144.
- GÁLISOVÁ, A. O komunikačnom registri abuzérov psychotropných látok. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Sborník přednášek z VII. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–25. září 2003*. Plzeň: PdF, 2005, s. 68–71.
- GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999.

- GOFFMAN, E. *Všichni hrajeme divadlo*. Praha: Studio Ypsilon, 1999.
- GRABIAS, S. Środowiskowe i zawodowe odmiany języka – socjolekty. In BARTMIŃSKI, J. (ed.). *Współczesny język polski*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2001, s. 235–253.
- HABOVŠTIÁK, A. Od plátennického slangu k argotu. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z konference o slangu a argotu v Plzni v září 1977*. Plzeň: PdF, 1978, s. 50–55.
- HÁJEK V. (ed.). Hantýrka (tajná řeč) zlodějská ze zač. XIX. stol. *Český lid*, 1906, XV., s. 46–48.
- HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005.
- HÁLA, J.; SOUDKOVÁ, P. *Jak mluví čeští vězni – místo a úloha vězeňského argotu*. Příloha časopisu *České vězeňství*, 2002, roč. 10, č. 4.
- HAVRÁNEK, B.; JEDLIČKA, A. *Česká mluvnice*. Praha: SPN, 1951.
- HEJDUK, V. Čeština za mřížemi a dráty. *Naše řeč*, 1951–52, roč. 35, s. 50–60.
- HOCHEL, B. Čo je slang. Slang a iné nespisovné vrstvy jazyka. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z II. konference o slangu a argotu v Plzni 23.–26. září 1980*. Plzeň: PdF, 1982, s. 9–27.
- HOCHEL, B. Nadávky a tabuizované slová v slovenčine. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 383–392.
- HRTÁNEK, P. Argotismy a vulgarismy v české próze konce minulého století. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Sborník přednášek z VII. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–25. září 2003*. Plzeň: PdF, 2005, s. 102–105.
- HUBÁČEK, J. K základním pojmom tzv. sociální dialektologie. In *Čeština – univerzália a specifika*. Brno: MU, 1999, s. 101–105.
- HUBÁČEK, J. *Kapitoly o sociolektech a sociolektologii*. Poznaň: Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, 2012.
- HUBÁČEK, J. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988.
- HUBÁČEK, J. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981.
- HUBÁČEK, J. *Výběrový slovník českých slangů*. Ostrava: OU, 2003.
- HUGO, J. (ed.). *Slovník nespisovné češtiny*. Praha: Maxdorf, 2006.
- CHLOUPEK, J. *Dichotomie spisovnosti a nespisovnosti*. Brno: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1986.
- IGNATOWICZ-SKOWROŃSKA, J. Mechanizmy stylizacyjne argotyzacji w opowiadaniach Marka Nowakowskiego. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15.–16. září 1998*. Plzeň: PdF, 1998, s. 132–139.
- JAKLOVÁ, A. Argot na počátku století a dnes. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15.–16. září 1998*. Plzeň: PdF, 1998, s. 114–121.

- JAKLOVÁ, A. Budeme argot nově definovat? *Slovo a slovesnost*, 1999, roč. 60, s. 293–300.
- JANDOUREK, J. *Úvod do sociologie*. Praha: Portál, 2003.
- JODAS, J. Slova argotického a slangového původu v současném běžně mluveném jazyce. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15.–16. září 1998*. Plzeň: PdF, 1998, s. 25–28.
- JUDA, K. Tajná řeč („hantýrka“) zlodějův a šibalů. *Český lid*, 1902, XI., s. 139–142.
- KAMIŠ, K. Argotický sociolekt abuzorů na pozadí drogové scény. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 407–421.
- KAMIŠ, K. Několik poznámek k romským argotismům v mluvě české majority. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15.–16. září 1998*. Plzeň: PdF, 1998, s. 126–131.
- KAMIŠ, K. Několik poznámek k toxikolektu abuzorů. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Sborník přednášek z VII. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–25. září 2003*. Plzeň: PdF, 2005, s. 63–67.
- KARASTOJČEVA, C. O některých sémantických zvláštlostech argotu bulharských vandrujících zedníků. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z V. konference o slangu a argotu v Plzni 7.–9. února 1995*. Plzeň: PdF, 1995, s. 142–148.
- KARLÍK, K.; NEKULA, M.; PLESKALOVÁ, J. (eds.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, 2002.
- KELLER, J. *Úvod do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004.
- KELLNER, A. *Úvod do dialektologie*. Praha: SPN, 1954.
- KLENER, P. (ed.). *Velký sociologický slovník I, II*. Praha: Karolinum 1996.
- KLIMEŠ, L. *Komentovaný přehled výzkumu slangu v Československu, České republice a ve Slovenské republice v letech 1920–1996*. Plzeň: PdF, 1997.
- KLIMEŠ, L. Výsledky konference. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z II. konference o slangu a argotu v Plzni 23.–26. září 1980*. Plzeň: PdF, 1982, s. 168–171.
- KOLARÍK, J. Argotické prvky v mluvě mládeže. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 371–382.
- KOPEČNÝ, F. Etymologické poznámky k termínu slang, žargon a argot. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z II. konference o slangu a argotu v Plzni 23.–26. září 1980*. Plzeň: PdF, 1982, s. 28–30.
- KOŠECKÝ, S. Z tajomstiev tajnej reči. *Príroda a spoločnosť*, 1984, roč. 33, č. 21, s. 58–59.
- KRÁTKÝ, R. *Hantýrka pro samouky*. Praha: Paseka, 2004.
- KRČMOVÁ, M. Argot jako prostředek umělecké stylizace. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–27. ledna 1984*. Plzeň: PdF, 1987, s. 106–117.

- KRČMOVÁ, M. Hantýrka jako jazykový reprezentant města. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z V. konference o slangu a argotu v Plzni 7.–9. února 1995*. Plzeň: PdF, 1995, s. 48–53.
- LEEUEWEN-TURNOVCOVÁ, J. van. Binäre Modelle im Argot und Slang. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z V. konference o slangu a argotu v Plzni 7.–9. února 1995*. Plzeň: PdF, 1995, s. 134–141.
- LEEUEWEN-TURNOVCOVÁ, J. van. *Historisches Argot und neuer Gefängnislang in Böhmen. Teil 1. Wörterbuch*. Berlin: Harrassowitz Verlag, 1993.
- LEEUEWEN-TURNOVCOVÁ, J. van. *Historisches Argot und neuer Gefängnislang in Böhmen. Teil 2. Materialanalyse und Lehnquellen*. Berlin: Harrassowitz Verlag, 2003.
- MALIŠ, O. Cikánská slova v současné češtině. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 423–428.
- MISTRÍK, J. *Štylistika*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997.
- NEKVAPIL, J. K vysvětlující síle českého jazykovědného pojmu slang. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 33–48.
- NEKVAPIL, J. Standard und Nonstandard im Tschechischen unter dem Aspekt der Erforschung von Slangs. In REITER, N.; HINRICHS, U.; van LEEUEWEN-TURNOVCOVÁ, J. (eds.) *Sprachlicher Standard und Substandard in Südosteuropa und Osteuropa*. Berlin: Harrassowitz Verlag, 1994, s. 224–237.
- NOVÁČEK, O. *Brněnská plotna*. Brno: nákl. [vl.], 1928.
- NOVÁČEK, O. Nástin problémů moderní argotologie (II.). *Hantýrka. Literárněvědecká revue pro studium argotu, slangu a řeči lidové vůbec*, 1935, roč. 1, č. 4, s. 41.
- OBERPFALCER, F. Argot a slangy. In *ČESKOSLOVENSKÁ VLASTIVĚDA III*. Praha: Sfinx, 1934, s. 311–375.
- OBERPFALCER, F. *Jazyk knih černých, jinak smolných*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1935.
- OBERPFALCER, F. Z minulosti českého argotu. In *Sborník filologický X*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1934–35, s. 173–210.
- ODALOŠ, P. Přehľad a problematika výskumu argotu na Slovensku. *Slovenská reč*, 1993, roč. 58, s. 235–243.
- ODALOŠ, P. Slang a argot v 20. a 21. storočí. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Sborník přednášek z VII. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–25. září 2003*. Plzeň: PdF, 2005, s. 6–11.
- ODALOŠ, P. Sociolekt/slang – teória, výskum, výstupy, perspektívy. *Studia slavica*, 2009, XIII., s. 85–90.
- ODALOŠ, P. *Sociolekty v basketbalovom a penitenciárnom prostredí*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 1997.

- ODALOŠ, P. Úvahy o pojme argot. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Slang a argot. Sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu konané v Plzni ve dnech 26.–27. února 2008*. Plzeň: PdF, 2008, s. 18–24.
- ONDRUS, P. Argot slovenských vandrovných remeselníků. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z konference o slangu a argotu v Plzni v září 1977*. Plzeň: PdF, 1978, s. 56–58.
- OUŘEDNÍK, P. *Šmírbuch jazyka českého*. Praha: Paseka, 1992.
- PARTRIDGE, E. *A dictionary of the underworld*. London: Routledge & Kegan Paul, 1971.
- PETRUSEK, M. *Společnosti pozdní doby*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006.
- PODHORNÁ, A. Terminologické srovnání „slangu“ a „argotu“ v pojetí české a francouzské lingvistiky. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Sborník přednášek z VII. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–25. září 2003*. Plzeň: PdF, 2005, s. 12–16.
- PODZIMEK, J. Slovníček světské hantýrky. *Bezpečnostní služba*, 1937, roč. VII., s. 7–70.
- PUCHMAJER, A. J. *Románi Čib, das ist: Grammatik und Wörterbuch der Zigeuner Sprache, nebst einigen Fabeln in derselben. Dazu als Anhang die Hantýrka oder die Čechische Diebesprache*. Prag: Fürst, 1821.
- RADKOVÁ, L. K současné mluvě vězňů. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Slang a argot. Sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu konané v Plzni ve dnech 26.–27. února 2008*. Plzeň: PdF, 2008, s. 55–58.
- RANGELOVA, A. O drogovém lexiku po 10 letech. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15.–16. září 1998*. Plzeň: PdF, 1998, s. 122–125.
- RANGELOVA, A. O nejnovějším výzkumu slangu a argotu v Bulharsku. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z V. konference o slangu a argotu v Plzni 7.–9. února 1995*. Plzeň: PdF, 1995, s. 36–42.
- RIPPL, E. *Zum Wortschatz des tschechischen Rotwelsch: Versuch einer lexikographischen Darstellung*. Reichenberg: Gebr. Stiepel, 1926.
- Ruskojazyční. Metodický manuál*. Praha: GR VS ČR, 2006.
- STĚPNIÁK, K. *Słownik tajemnych gwar przestępczych*. London: Puls, 1993.
- SUK, J. *Několik slangových slovníků*. Praha: Inverze, 1993.
- SUK, J. Skupinová mluva a její význam. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z V. konference o slangu a argotu v Plzni 7.–9. února 1995*. Plzeň: PdF, 1995, s. 23–28.
- SUTHERLAND, E. H. *Principles of Criminology*. Philadelphia: J. B. Lippincott Company, 1966.
- SUTHERLAND, E. H. *White Collar Crime*. New York: Yale University Press, 1983.
- SVOBODOVÁ, J. K problematice kriminálního slangu v ruštině. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Slang a argot. Sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu*

- konané v Plzni ve dnech 26.–27. února 2008*. Plzeň: PdF, 2008, s. 99–105.
- TREIMER, K. *Das tschechische Rotwelsch. Entstehung und Schichten*. Heidelberg: Carl Winter's Universitäts-Verlag, 1937.
- Trestní zákoník a trestní řád*. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2009.
- UHER, F. Nová modifikace argotu? In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 393–406.
- URBAN, L. O deviaci v současné společnosti. In ŠUBRT, J. (ed.). *Soudobá sociologie II (Teorie sociálního jednání a sociální struktury)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 353–392.
- UTĚŠENÝ, S. Od plotny k hantecu: arealogické poznámky k vývoji podloží brněnské lidové mluvy. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z IV. konference o slangu a argotu v Plzni 9.–12. února 1988*. Plzeň: PdF, 1989, s. 355–370.
- UTĚŠENÝ, S. Poslední fáze argotu slavičinských zvěroklestičů, tzv. šviháčtiny. In KLIMEŠ, L. (ed.). *Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–27. ledna 1984*. Plzeň: PdF, 1987, s. 94–105.
- VONDRÁČEK, M. Argot – funkční vymezení. In CHÝLOVÁ, H. (ed.). *Slang a argot. Sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu konané v Plzni ve dnech 26.–27. února 2008*. Plzeň: PdF, 2008, s. 25–29.
- ZÍBRT, Č. (ed.) Puchmajerův slovník řeči zlodějské z roku 1821. *Český lid*, 1902, XI., s. 172–176.

Internetové zdroje:

- Doporučení mezinárodních orgánů a institucí a mezinárodních dokumentů k alkoholu za volantem* [online]. Text HTML BESIP [cit. 2010-06-01]. Dostupný z WWW: <http://www.ibesip.cz/882_Doporučení-mezinarodnich-organu-a-instituci-a-mezinarodnich-dokumentu-k-alkoholu-za-volantem>.
- Charakteristika VaÚpVZD* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/charakteristika-veznice-a-ustavu-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-opava-527/>>.
- Index vnímání korupce CPI 2009* [online]. Text HTML Tisková zpráva Transparency international Česká republika [cit. 2010-06-05]. Dostupný z WWW: <http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=16&pom_id=87>.
- Index vnímání korupce CPI 2011* [online]. Text HTML Tisková zpráva Transparency International Česká republika [cit. 2012-05-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.transparency.cz/index-cpi-2011>>.
- Jazyk blatného mira* [online]. Text HTML Slovar' blatnogo turemnogo žargona... [cit. 2010-06-05]. Dostupný z WWW: <http://www.aferizm.ru/blat_jar.htm>.

- Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2011-06-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/zakladni-informace-4/mapa-veznic-vazebnich-veznic-a-detencnich-ustavu-cr-5401>>.
- Obecně o trestním zákoníku* [online]. Text HTML Trestní zákoník – Obecně o trestním zákoníku [cit. 2010-06-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.reformajustice.cz/cz/trestni-zakonik/obecne-o-trestnim-zakoniku.html>>.
- Pravidla přijímání balíků* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-podminky-zasilani-balicku-6118>>.
- Pravidla přijímání korespondence* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/vykon-vezenstvi-16/pravidla-prijimani-korespondence-6116>>.
- Pravidla přijímání návštěv* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-podminky-navstevy-6119>>.
- Pravidla telefonního styku odsouzených* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-moznosti-veznenych-telefonovat-6120>>.
- Prohlédněte si první detenční ústav pro nebezpečné pachatele s psychickými poruchami, který podstatně zvýší ochranu společnosti* [online]. Text HTML Vláda České republiky [cit. 2010-06-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=34164>>.
- Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2010* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistick%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Ro%C4%8Denka%202009_1.pdf>.
- Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2011* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2012-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistick%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Rocenka_2011.pdf>.
- Transliterace ruské cyrilice* [online]. Text HTML Transliterace ruské cyrilice [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.lib.cas.cz/space.40/CYRILLIC/RU-EN-T3.HTM>>.
- Věznice Heřmanice. Základní informace* [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-hermanice-73/zakladni-informace-168/>>.
- Věznice Mírov. Základní informace* [online]. Text HTML Vězeňská služba České

republiky [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-mirov-23/zakladni-informace-177/informace-o-veznici-801/veznice-mirov-1610>>.

Výhláška 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/vykon-vezenstvi/6/rad-vykonu-trestu-6187>>.

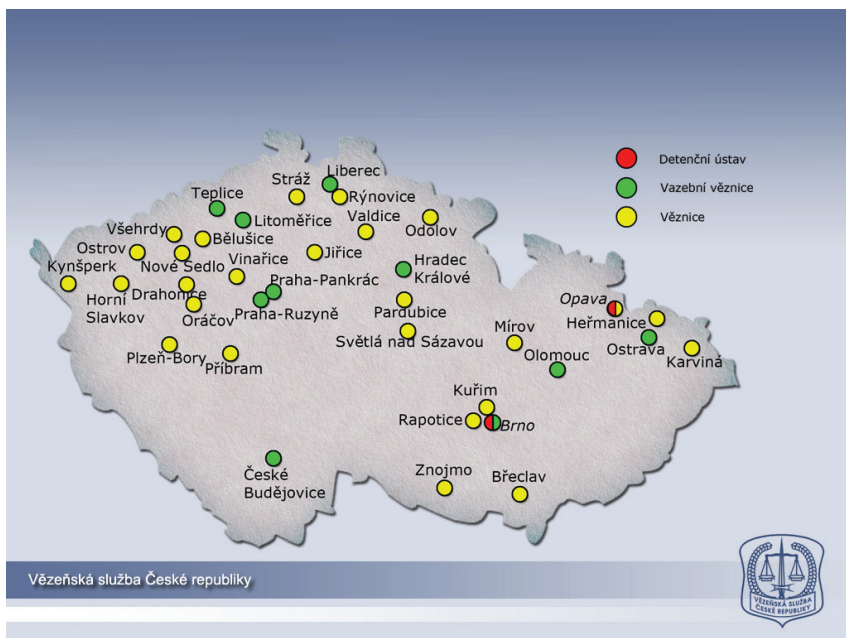
Zacházení s vězněnými osobami [online]. Text HTML Vězeňská služba České republiky [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/zakladni-informace-4/zachazeni-s-veznenymi-osobami-6125>>.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů ČR
- Příloha č. 2 Četnost vybraných trestných činů osob ve výkonu trestu odnětí svobody (stav k 31. 12. 2011)
- Příloha č. 3 Profil respondentů
- Příloha č. 4 Dotazník
- Příloha č. 5 Ukázka dotazníku s vlastními návrhy
- Příloha č. 6 Autentický doklad o možnostech šifrování v penitenciárním prostředí

Příloha č. 1

Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů ČR

Zdroj: www.vscr.cz

Příloha č. 2

Četnost vybraných trestných činů osob ve výkonu trestu odnětí svobody (stav k 31. 12. 2011)

Četnost vybraných trestných činů osob ve výkonu trestu odnětí svobody (stav k 31. 12.)

Paragraf*	Poznámka	Muži	Ženy	Celkem
§ 141	zabití	5	0	5
§ 148, §240	zkrácení daně, poplatku	153	4	157
§ 155, § 325	násilí proti úřední osobě	290	13	303
§ 158, § 329	zneužití pravomoci úřední osoby	15	0	15
§ 161, § 332	podplácení	15	0	15
§ 179, § 272	obecné ohrožení	41	0	41
§ 185, § 279	nedovolené ozbrojování	278	1	279
§ 198, § 355	hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	7	0	7
§ 202, § 358	výtržnictví	1 187	29	1 216
§ 203, § 302	týrání zvířat	1	0	1
§ 205, § 191	šíření pornografie	27	1	28
§ 213, § 196	zanedbání povinné vlivy	1 944	119	2 063
§ 215, § 198	týrání svěžené osoby	50	22	72
§ 219, § 140	vražda	1 151	96	1 247
§ 221, § 146	ublížení na zdraví	661	8	669
§ 222, § 145	těžké ublížení na zdraví	539	27	566
§ 223, § 148	ublížení na zdraví z nedbalosti	21	3	24
§ 224, § 143, § 147	těžké ublížení na zdraví/usmrcení z nedbalosti	215	6	221
§ 231, § 171	omezování osobní svobody	115	0	115
§ 234, § 173	loupež	2 819	103	2 922
§ 235, § 175	vydírání/sexuální nátlak	816	14	830
§ 238, § 178	porušování domovní svobody	2 596	73	2 669
§ 241, § 185	znásilnění	501	3	504
§ 242, § 187	pohlavní zneužití	215	6	221
§ 247, § 205	krádež	7 926	604	8 530
§ 249b, § 234	neoprávněné držení platební karty	1 570	140	1 710
§ 250, § 209	podvod	1 563	165	1 728
§ 250b, § 211	úvěrový podvod	676	79	755
§160, §331	přijetí úplatku	5	1	6
§171, § 337	maření výkonu úředního rozhodnutí	2 962	106	3 068
§196, § 352	násilí proti skupině obyvatelů	27	3	30
§248, §206	zpronevěra	674	70	744

*) Členění dle zákona č. 140/1961 Sb. a zákona č. 40/2009 Sb.

Přehled četnosti vybraných trestných činů spáchaných v souvislosti s používáním a distribucí omamných látek

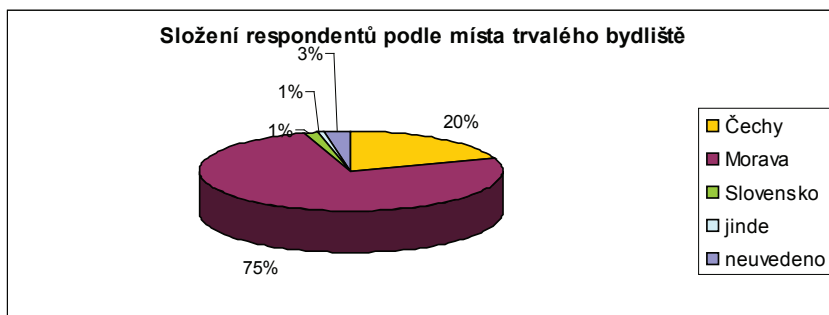
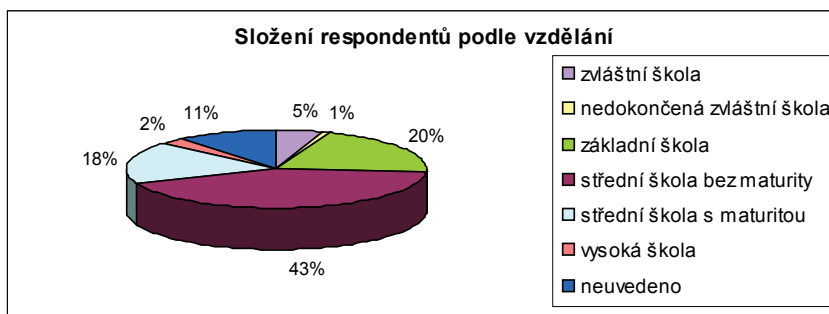
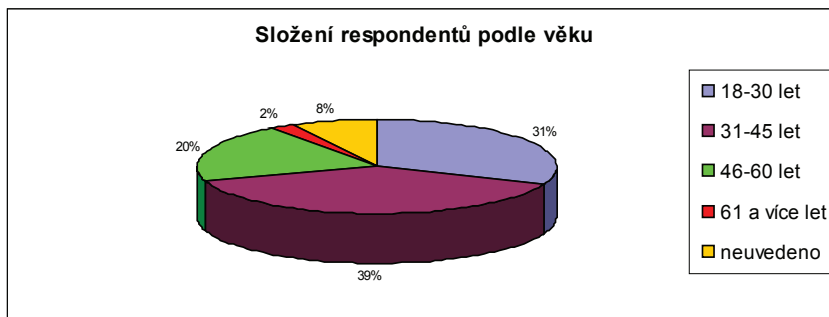
Paragraf*	Poznámka	Muži	Ženy	Celkem
§ 187, § 283	Neoprávněná výroba, dovoz, vývoz, zprostředkování, prodej nebo opatření omamných nebo psychotropních látek	1 777	152	1 929
§ 187a, § 284	Přechovávání omamných a psychotropních látek ve větším množství než malém	118	8	126
§ 188, § 286	Výroba, opatřování sobě nebo jinému, přechovávání, omamných a psychotropních látek a jedů	148	7	155
§ 188a, § 287	Šíření toxikomanie	25	1	26
§ 201, § 274	Ohrožení pod vlivem návykové látky	1 066	11	1 077
§ 201a, § 360	Opilství	27	0	27
Celkem		3 161	179	3 340

*) Členění dle zákona č. 140/1961 Sb. a zákona č. 40/2009 Sb.

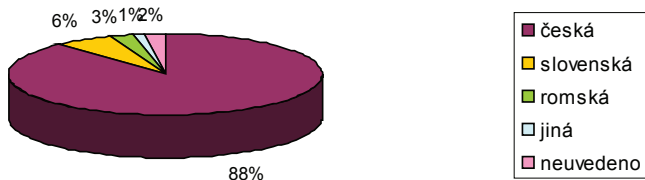
Zdroj: Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2011, s. 84.

Příloha č. 3

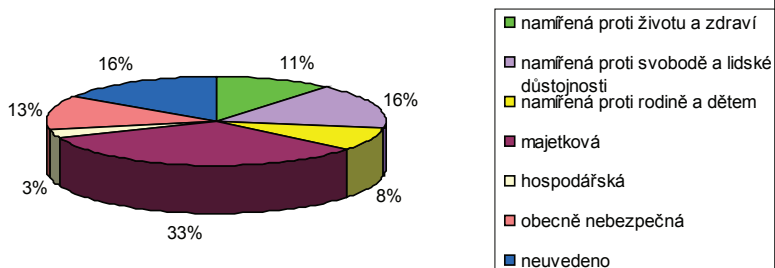
Profil respondentů

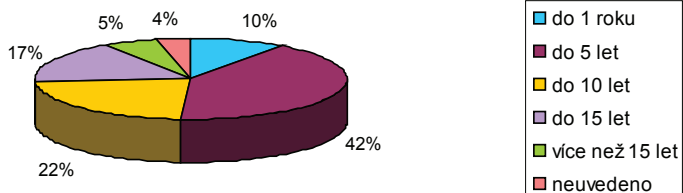
Složení respondentů podle národnosti

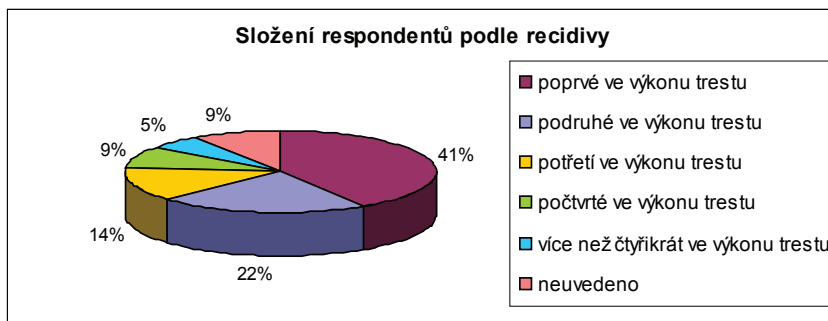

Složení respondentů podle druhu spáchané trestné činnosti

Složení respondentů podle výše uloženého trestu

Příloha č. 4

Dotazník

Vážený respondente,
prosím o vyplnění tohoto dotazníku. Výzkum je zaměřen na **výrazy užívané mezi odsouzenými ve věznicích. Šetření je anonymní!** Znáte-li **jiné (nespisovné)** slovo pro níže uvedené pojmy, věci nebo situace, napište ho na řádek, může být i více možností (např. jsem ve vězení – *sedím v base, jsem za katrem, ...*; zloděj – *čorkař*), v opačném případě nechte řádek volný.

Děkuji.

Dejte, prosím, odpověď **do kroužku**, nebo ji **napište na řádek**.

Kolik je Vám let?
18-30; 31-45; 46-60; 61 a více

Jaké máte vzdělání? Dejte do kroužku nejvyšší dosažené.
zvláštní škola, nedokončená základní škola, základní škola, střední škola bez maturity, střední škola s maturitou, vysoká škola

Kde máte trvalé bydliště?
v Čechách, na Moravě, na Slovensku, jinde (Kde?).....

Jakou máte národnost?
českou, slovenskou, romskou, jinou (Jakou?).....

Za jakou trestnou činnost jste odsouzený?
namířenou proti životu a zdraví (ubližení na zdraví, usmrcení z nedbalosti, vražda aj.)
namířenou proti svobodě a lidské důstojnosti (nebezpečné pronásledování, obchodování s lidmi, kuplířství, znásilnění, pedofilní skutky, pohavní zneužití aj.)
majetkovou (krádež, loupežné přepadení, lichva, podvod, zpronevěra aj.)
hospodářskou (padšální doklady, padšální peněz, korupce, legalizace výnosů z trestné činnosti aj.)
obecně nebezpečnou (drogové delikty, pašování zbraní aj.)
namířenou proti rodině a dětem (zanedbání povinné výživy aj.)
jinou (Jakou?).....

Jaká délka trestu Vám byla vyměřena?
do 1 roku, do 5 let, do 10 let, do 15 let, více než 15 let

Pokolikrát jste ve vězení?
poprvé, podruhé, potřetí, počtvrté, vícekrát než čtyřikrát

Jak jinak řeknete:
vězeň.....

Jak jinak řeknete, že někdo je ve výkonu trestu odnětí svobody:
s dohledem (1. nápravná skupina).....
s dozorem (2. nápravná skupina).....
s ostrahou (3. nápravná skupina).....
se zvýšenou ostrahou (4. nápravná skupina).....

Jak jinak pojmenujete vězně odsouzeného:

za krádež.....	za výrobu drog.....
za loupežné přepadení.....	za prodej drog.....
za znásilnění.....	za pašování drog.....
za pohavní zneužití.....	za pašování zbraní.....
za neúmyslné zabití (např. autonehoda).....	za podvod.....
za vraždu.....	za zpronevěru.....
za ubližení na zdraví.....	za praní špinavých peněz.....

za padělání dokladů..... za korupci.....

Znáte nějaké názvy pro vězně odsouzené za jiné typy deliktů? Uved'te je a vysvětlíte, o jaký typ deliktu jde.

.....

.....

Jak říkají uvěznění Češi vězňům romské národnosti?.....

Jak říkají uvěznění Romové mezi sebou „bílým“ vězňům?.....

Jak bývá označován mezi vězni vězeň cizí státní příslušnosti?.....

Jak jinak pojmenujete vězně, který:

je s Vámi na společné cele.....	je zaměstnaný v kanceláři.....
je ve věznici nový.....	pracuje mimo věznici.....
„dostal“ mírný trest.....	má hlavní slovo.....
„dostal“ vysoký trest.....	posluhuje ostatním vězňům.....
„dostal“ doživotí.....	podlézá dozorcům.....
je často trestaný (recidivista).....	donáší ostatním vězňům.....
má být brzy propuštěn.....	donáší dozorcům.....
požádal o podmíněné propuštění.....	předstírá nemoc.....
si odpykal trest bez podmíněného propuštění.....	je duševně nemocný.....
byl propuštěn na amnestii.....	je tělesně postižený.....
se pokusil o útěk.....	je možným objektem napadení.....
dostal kázeňský trest.....	je pedofilní.....
je na samotce.....	poskytuje sexuální služby.....
dohlíží na pořádek.....	je homosexuální.....

Jak jinak pojmenujete pracovníky věznice?

speciální pedagog.....	dozorce.....
vychovatel.....	"hodný" dozorce.....
psycholog.....	"přísný" dozorce.....
kaplan.....	dozorce na strážní věži.....
vězeňský lékař.....	dozorce doprovázející vězně na práci.....
vězeňský kuchař.....	dozorce doprovázející vězně na výslech.....
ředitel věznice.....	vězeňská eskorta.....
odborná komise.....	

Jak jinak pojmenujete prostory a příslušenství v areálu věznice?

vazba.....	knihovna.....
vězení.....	návštěvní místnost.....
nástupní oddělení.....	místnost s televizí.....
výstupní oddělení.....	ošetřovna.....
oddělení výkonu kázeňských trestů.....	posilovna.....
oddělení prevence a stížností.....	vězeňská kaple.....
pokoje/cela.....	prostor vyhrazený pro vycházky vězňů.....
WC.....	strážní věž.....
sprchy.....	vše mimo areál věznice.....

Jak jinak řeknete?

autobus převážející vězně.....	noční světlo.....
mříže v oknech.....	dveře s okýnkem.....

mříže na chodbách.....	postel.....
fotobuňka na sledování pohybu ve věznici.....	
prohlídka cel.....	zakázané „výhody“ jako trest při překročení řádu.....
osobní prohlídka.....	nepovolená výměna předmětů mezi celami.....
kontrola mříží.....	nepovolená výměna zpráv mezi celami.....
sčítání odsouzených.....	návštěva rodiny ve věznici.....
podvod na dozorce.....	návštěva manželky ve věznici.....
individuální program zacházení.....	
vězeňský oděv.....	vězeňské pyžamo.....
vězeňská obuv.....	
cigarety.....	injekční stříkačka.....
ručně balené cigarety.....	drogy.....
tabák.....	léky.....
nedopalek.....	peníze.....
čaj.....	jídlo.....
káva.....	přístroj.....
dopis.....	legálně posílaný dopis z věznice.....
psát dopis rodině.....	nelegálně posílaný dopis z věznice.....
dostat dopis od rodiny.....	nelegálně posílaný dopis uvnitř věznice.....
dostat dopis od manželky/přítelkyně oznamující rozchod.....	
balík od rodiny.....	
<i>Jak jinak řeknete, že někdo:</i>	
pracuje v době výkonu trestu.....	se naštvál.....
se vyhýbá práci.....	dluží něco spoluvězni.....
jde na vycházku.....	se bije.....
uklízí na pokoji/v cele.....	dal někomu facku.....
se dívá na televizi.....	dostal od někoho facku.....
čte knihu.....	dostal cigaretu.....
hraje karty.....	dal cigaretu.....
hraje kostky.....	spí.....
hraje na kytaru.....	má hlad.....
hraje... <i>Uved'te jiné hry</i>	má žízeň.....
zpívá.....	jde močit.....
má strach.....	jde vykonat velkou potřebu.....
pokřikuje z okna do okna.....	
prodává drogy.....	má tetování.....
bere drogy.....	
se pokusil o sebevraždu.....	se oběsil.....
si podřezal žíly.....	umřel ve vězení.....
spolkl cizí předmět (pokusil se o sebepoškození).....	
onanuje.....	má homosexuální styk.....
provádí orální sex.....	partner při homosexuálním styku.....
provádí anální sex.....	se nakazil pohlavní nemocí.....

Proč používáte slova, která jste před chvílí napsal do dotazníku? Zakroužkujte, prosím, odpověď.

- a) Aby mi nerozuměli někteří odsouzení.
- b) Aby mi nerozuměli dozorcí.
- c) Aby mi nerozuměli někteří odsouzení a dozorcí.
- d) Protože je používají ostatní.
- e) Jiný důvod. Napište, prosím, jaký.

Jak jste se naučil slova, která se užívají ve vězení? Zakroužkujte, prosím, odpověď.

- a) Poslouchal jsem ostatní.
- b) Jinak. Napište, prosím, jak.

Pokud Vás napadají jakákoli jiná slova užívaná ve vězení, která nejsou obsažená v dotazníku, napište je, prosím, níže. Může se jednat:

- o výrazy spojené s životem ve vězení;
- o výrazy spojené s Vaší či cizí kriminální minulostí (názvy pro trestné činy, názvy pro jejich pachatele a další zúčastněné osoby, názvy pro činnost pachatelů a dalších zúčastněných osob, názvy pro předměty použité ke spáchání trestných činů);
- o výrazy spojené s průběhem trestního řízení a s orgány v něm činnými (názvy pro policii, státní zastupitelství a soud – pojmenování prostorů, zaměstnanců a jejich činností).

Děkuji za spolupráci.

Příloha č. 6

Autentický doklad o možnostech šifrování
v penitenciárním prostředí

injekční stříkačka Prkna, buchna, pumpa
 drogy pecky, drába (cig.), klepky
 léky diáky, roháče, kr. záky, kurátka, merce-
 peníze love, mang. | živé desy
 (na plachtě) | (opravdové) (podle druhu)
 jídlo (= na kontě)
 příbor chleba, máro (chleb),
 čuro (nuž), lžička, teplotměr (kudla)

legálně posílaný dopis z věznice bývá zajišťován
 nelegálně posílaný dopis z věznice nebyvá zajišťován
 nelegálně posílaný dopis uvnitř věznice to možná
 GAME OVER na vazbě

Šifruje se tak, že
 napíšete: Dones mi desky
 s kurtem Cobainem
 (kobejnem) - a na návštěv
 vám přinesou KODEIN...

Šifruje se i tak, že
 na začátku každé
 řádky jsou
 písmena, která
 dohromady dávají
 věty.

REJSTŘÍK

- argot 7–19, 21–22, 25–29, 44, 47, 49,
54–55, 131, 133, 135–137
 - historický 29
- dialektologie sociální 9
- feňa 15, 22
- funkce
 - kryptická 12, 15–17, 49
 - utajovací viz funkce kryptická
- Gaunersprache 25
- hantýrka 9–11, 25–28
- jargon 25
- jazyk
 - blatnoj 22
 - ofenij 22
 - tajný 5, 12, 16–17, 22, 134
 - y stavovské 9
- Kundensprache 25
- mluva
 - abuzorů 13–14, 19, 139
 - drogově závislých viz mluva abuzorů
 - narkomanů viz mluva abuzorů
 - odsouzených 13, 15, 19, 131,
133–134, 138, 140
 - profesní 10
 - společenské spodiny 5, 16
 - tajná viz jazyk tajný
 - vězeňská viz mluva odsouzených
 - vrstvá 9
 - zločinecká 22
- nářečí
 - pracovní 9
 - sociální 9
 - speciální 9
 - společenská 9
 - vrstvá 9
- příslaví lotrů 25
- Rotwelsch 25, 27–28
- řeč
 - tajná viz jazyk tajný
 - zlodějská 25–26
- Schelmenrede 25
- slang 5, 9–19, 22, 27–29, 136–137, 139
 - kriminální 13, 28–29, 136
 - vězeňský 5, 13–14, 18–19, 28–29
- sociolekt 5, 8–11, 14–15, 19, 21–22,
136–137
 - argotický 13
- sociolektologie 9, 21, 135
- Sprache Jenische 25
- toxikolekt 13–14
- žargon 9–12, 22, 25, 27
 - zlodějský 22

Lucie Radková

Jak se mluví

za zdmi českých věznic

Vydala Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě
jako spis OU č. 254/2012

Obálka a grafická úprava: Tomáš Rucki

Technická redakce: Tomáš Rucki

Vydání: první

Místo a rok vydání: Ostrava, 2012

Náklad: 200 kusů

Počet stran: 166

Tisk: Repronis, s. r. o., Ostrava

ISBN 978-80-7464-109-1